

A HELYTÁLLÁS ESZTENDEJE

A Magyar Pedagógiai Társaság évkönyve

2023

MAGYAR
PEDAGÓGIAI
TÁRSASÁG
EST. 1891.

A helytállás esztendeje

A Magyar Pedagógiai Társaság

2023. évi évkönyve

Szerkesztették: Villányi Györgyné Jutka és Trencsényi László

Szerzők:

Alpár Vera, Ádám Ágnes, Bacsa-Bán Anetta, Bakonyi Anna, Balázs Mária, Bernhardt Renáta, Békei Gabriella, Bordás Sándor, Csereklye Erzsébet, Daróczy Ágnes, Dráviczki Sándor, Fábry Béla, Farkas Károly, Földes Petra, Gál Ferenc, Hudra Árpád, Kajos László, Kanczné Nagy Katalin, Kattein-Pornói Rita, Makai Éva, Malatyinszki Szilárd, Molnár György, Molnár Ildikó, Munkácsy Katalin, Nagy Péterné, Nóbik Attila, Pálmai Zita, Pálvölgyi Lajos, Pintené Kosina Judit, Sándor Ildikó, Schiff Ágnes, Schindler Rózsa, Suhajda Csilla Judit, Szabó-Nándori Erika, Tatárné Nagy Ágnes, Torgyik Judit, Tóth Marianna (Salgótarján), Tóth Marianna (Sopron), Törzsök Károlyné, Turcsik Katalin, Túri Ibolya, Trencsényi László, Udvarhelyi Tessza, Villányi Györgyné Jutka, Zagyváné Szűcs Ida, Veszprémi Attila

A borítóttervet a 2008. évi 7. Nevelésügyi Kongresszus,
illetve korábbi MPT Évkönyvek alapján
Molnár Attila aktualizálta.

ISSN 2786-1031

Felelős kiadó: A Magyar Pedagógiai Társaság elnöke

Kiadó: Magyar Pedagógiai Társaság 2024

Tartalomjegyzék

Előszó	4
Küldöttgyűlés – 2023. április 28.	6
Küldöttgyűlés 2023. szeptember 22.	6
Szakmai Kollégium ülése – 2023. november 22.	7
Szakmai Kollégium ülése – 2023. november 30.	7
Vezetői kollégium ülése – 2023. február 23.	8
Vezetői Kollégium – online – ülése 2023. szeptember	10
Státusztörvény – tiltakozás	12
A Magyar Pedagógiai Társaság állásfoglalása az óvodai szakemberek képzését módosító rendelet tárgyában	11
Javaslatok a szakképzés befogadó jellegének megvalósulása érdekében	12
A Staféta táborról	16
Országos Játéknapi nyolcadik éve	17
Erzsébetvárosi Korzó	18
Ünnepnapok az egész életen át tartó tanulásért '2023	19
Kitüntetett, elismert tagtársaink	21
Veszteségeink	23
Nyilvánosságunkról s a szakma nyilvánosságáról	24
Szakszervezetek, tagozatok beszámolója	26
Szakképzési Kollégium	26
Tagozatok	27
Szakszervezetek	33
Dióhéjban az Új Pedagógiai Szemle 2023-as évről	53
Változások A <i>Kisgyermek</i> szakmai folyóirat életében	53
Életutak, tapasztalatok, tanulságok	55
Bakonyiné Vince Ágnes életútja, munkássága – szakmai hagyatékok, változások és hiányosságok a mai óvoda világában	55
A felszabadítás pedagógiája	69
Az anyanyelv és a magyarság szolgálatában	72
Egy aktív élet állomásai	73
Könyvismertetések	80
Borbély-Pecze Tibor Bors (szerk.): Pályaválasztás, pályaorientáció, pályaedukáció	80
Szeitz János: A jelenlévő múlt	81
Janusz Korczak: A szalon gyermeke	81
Glashütter Melinda – Bognár Roman: Arany iránytű program. A szeretet iránytűje	82
Molnár György: Pedagógia, innováció, technológia, digitális kultúra – a digitalizáció új irányai	82

Előszó

A sokszínűség egyszerűsítve – avagy mit mond el egy alapszabály-módosítás egy szervezet működéséről. Civilként működni nem könnyű feladat: az önként vállalt feladatok megoldása többnyire – intézményes finanszírozás híján- a tagok elkötelezettségén múlik. Mégis, a Magyar Pedagógiai Társaság kisebb – kényszerű – megszakítással 1891 óta látja el küldetesként vállalt feladatait, hogy fórumot, lehetőséget biztosítson a nevelésügy területén tevékenykedő szakembereknek a szakmai diskurzusra. A Társaság önkéntes, autonóm és szakmai szervezetként, közhasznú civil egyesületként ma már mondhatni századokon átívelően működik, így időnként szükséges a működés kereteit meghatározó szabályait frissíteni, megújítani. A 2023. év sokunknak e nemes feladat támogatását is jelentette és visszagondolva a folyamat számos olyan értéket is felszínre hozott, illetve megerősített, amely jól reprezentálja a szervezet működését.

Hagyomány és megújulás. Az elődeink által lefektetett működési keretek felülvizsgálatánál felmerül a dilemma, hogy a hagyomány iránti tisztelet mennyire köti/kötheti meg a kezünket a változó, modern kor igényeinek való megfeleléssel szemben. Mennyit és hogyan módosíthatunk és a strukturális változtatások közepette hogyan tudjuk megőrizni azokat a princípiumokat, amelyek Társaságunk szellemiségét meghatározzák.

Elkötelezettség és kitartás. Egy alapszabály-módosítás nem egyszerű feladat, számos tényezőt, igényt kell szem előtt tartani. Ha életszerű, jól használható, ténylegesen rólunk szóló szabályozást szeretnénk, nem spórolhatjuk meg, hogy a folyamat részesei legyünk. Időt, energiát nem kímélve a módosításért felelős munkacsoport tagjai sokszor órákig rágták, tárgyalták, vizsgálták a felmerülő ötleteket, csiszolták a szövegeket, hogy elkészüljön a végleges változat, ami elfogadásra kerül. Először, másodszor és végül harmadszorra is. Igen, végül a harmadik körös küldöttgyűlésen tudtunk a folyamat végére pontot tenni és küldöttek zokszó nélkül, többen több száz kilométeres utazások árán, személyes jelenlétükkel támogatták az elfogadás sikerét.

Sokszínűség és komplexitás. A közel 1300 tagú szervezet 11 tagozat és 28 szakosztály mentén szervezi szakmai tevékenységét és további 7 testület segíti az operatív munkát. A sokszínű és különféle működési mechanizmussal rendelkező egységek közösen alkotják azt a komplex rendszert, amely a Magyar Pedagógiai Társaság egyediségét jelenti.

Átláthatóság és rendszerszemlélet. E sokszínű rendszer működési kereteinek kialakítása olyan megoldásokat igényel, amely támogatja az egységek egyediségének megtartása mellett azok rendszerbe illeszthetőségét is. Mindezek mellett olyan szabályok szükségesek, amelyek mindenki számára érthetőek és biztos alapot biztosítanak az egyes csoportok szakmai tevékenységeinek szervezéséhez.

Közösség és támogatás. E komplex szervezet csak akkor tartható fent, ha a szeparációval szemben a közösségépítésre, az együttműködésre és egymás támogatásra helyezzük a hangsúlyt. Talán ezért van az, hogy a szakmai közösség folyamatos fejlődik, bővül és megújul, amit a belső szabályoknak is le kell követniük. Már előkészítés alatt van az a tervezet is, amely támogatja az egységek belső működési szabályainak meghatározását, deklarációját.

Ezek az értékek azok, amelyek a szervezet működésének gerincét adják és amelyek miatt büszkeség és elismerés a Magyar Pedagógiai Társaságnak és közösségeinek tagja lenni. Kívánok a szervezetnek még legalább 130 évet!

Suhajda Csilla Judit

Küldöttgyűlés – 2023. április 28.

A szervezet tagjainak elkötelezettségének, hűségének tanúsága, hogy nem volt szükség megismételt üléskezdesre, a küldöttek a határozatképességi határt átlépve jelentek meg az ülésen.

Bevezetésképpen átadásra került az Ádám György Érdemérem. Ezúttal három személy kitüntetéséről döntött a kuratórium javaslatára az elnökség. Faust Dezsőné, Mudri Zsuzsanna és Varga Lajos érdemelték ki az elismerést.

Ugyancsak napirend előtt többségi szavazással fogadta el a küldöttgyűlés a Középmagyarországi Tagozat indítványát, s testületileg csatlakozott az Oktatói Hálózat tiltakozó állásfoglalásához, melyben az ún. Státusz törvény javaslatának visszavonását követelik civilek és szakemberek.

A küldöttgyűlés „hivatalos” napirendjén elfogadta az elnökség beszámolóit, köztük a közhasznúsági beszámolót, nemkülönben a társaság 2022. évi gazdálkodásáról szóló mérleget s a Felügyelő Bizottság jelentését (e dokumentumok napokon belül feltöltődnek a társasági honlapra).

A törvényszék elvárásait is figyelembe vevő bizottsági előkészítő munka s jogászai szakvélemény alapján a küldöttgyűlés „kettéválasztotta” a társasági élet szabályozó alapdokumentumait: az Alapszabály mellé – saját hatáskörében változtatható – Szervezeti és Működési Szabályzatot fogadott el. A két dokumentum a törvényszék jóváhagyását követően lép hatályba.

Tudomásul vette három új szakosztálya megalakulását (Takács Etel szakosztály, Egészségnevelési szakosztály, „Ki-Figyel-ő” szakosztály), nem határozott szervezeti egység feloszlásáról, az elnökség az érintettekkel együttműködve keresi az andragógiai diszciplína helyét a szervezet keretei között.

Élénk vita volt arról, hogy szükséges-e, és lehetséges-e a társaság aktívabb, erőteljesebb megszólalása az oktatáspolitikai, a nevelési-oktatási intézmények súlyos helyzetét illetően, vagy a szakosztályok, tagozatok s az elnökség a lehetőségek és a hatékonyság esélyei közt egyensúlyozva eleget tett-e e kihívásnak. E vita kapcsán újra felvetődött a vezető testületek személyi összetételének átalakítása, akár a jelenlegi elnökség mandátumának rövidítése is.

A szavazás során a küldöttek a ciklusidő végéig nagy többséggel bizalmat szavaztak a lemondások miatt kiegészülő elnökségnek, és felügyelő bizottságnak melynek összetétele ennek megfelelően: Trencsényi László elnök, Villányi Györgyné ügyvezető elnök, Borbély-Pecze Bors Tibor, Nagy Ádám, Turcsik Katalin alelnökök, Bernhardt Renáta, Iski Józsefné, Kattein-Pornó Rita, Schindler Rózsa elnökségi tagok, Novák István FB elnök, Földesi Renáta, Miskolcziné Jakab Anikó, Szabóné Marlok Júlia FB-tagok.

Kiss Endre a társaság tiszteletbeli tagja lett. 12 korábbi tagtárs törlését fogadta el a küldöttgyűlés – több éven át tanúsított, az alapszabállyal ütköző passzivitásuk miatt.

Köszönetet mondtunk a küldöttgyűlést előkészítő és a lebonyolítást segítő tagtársaknak, nemkülönben a megbízatásukról más feladataik miatt lemondó korábbi tisztségviselőknek.

Küldöttgyűlés 2023. szeptember 22.

Tekintve a Törvényszéknek a tavaszi küldöttgyűlés határozataival összefüggő, új határozatokat kérő végzését, az elnökség rendkívüli küldöttgyűlést hívott össze egyetlen

napirenddel: ez az Alapszabály szövegének pontosítása, benne a tisztségviselők mandátumának pontos határidejének megjelölése. 44 küldött fogadta el a meghívást, így az ülés határozatképesen dönthetett az előterjesztésekről. A közhasznúság szabályait kellett részletesen feltüntetni az Alapszabályban. A vezető testületek tagjainak mandátuma pedig – egységesen – 2027 tavaszáig érvényes – döntött a küldöttgyűlés. Tiszteletbeli taggá fogadtuk Kocsis Mihály professzort, a korábbi Felnőttképzési Szakosztály tagját.

Szakmai Kollégium ülése – 2023. november 22.

Szabó Andrea, a Politikatudományi Intézet igazgatója volt az ülés vendége. Reprezentatív ifjúságkutatói eredmények alapján tartott előadást az ifjúság politikai érdeklődéséről és aktivitásáról. Ez nálunk erősen családfüggő és a települési lejtő érvényesülése is erős. A 15-19 éves korosztály szocializációja igen fontos. Az 1989. évi kiugró nemzedéki aktivitás fokozatosan visszaesett, a „második rendszerváltás” 2012-re – nemzetközi egybevetésben is jelentős visszaesést eredményezett. A „csendes nemzedék” igen lassan találja hangját, miközben elégedetlensége a demokrácia-deficittel egyre nő. (Az előadás a társasági honlapon, youtube-csatornán megtekinthető.)

Szakmai Kollégium ülése – 2023. november 30.

Az Országos Köznevelési Tanács 17 tagja közül három kolléga egyben a Magyar Pedagógiai Társaság tagja – ugyan nem az MPT jelöltjeként kerültek a testületbe. Hamar Pál professzor az OKNT elnöke lett, Rapos Nóra docens asszony a pedagógusképzők tudását közvetíti, Egyed Zsuzsanna óvodavezető, közoktatási szakértő, több évtizedes óvodapedagógusi tapasztalatait. Mindhárman elfogadták a meghívást az MPT Szakmai Kollégiuma ülésére, egybehangzóan úgy vélték, hogy az OKNT jobb nyilvánossága, a választott tagok és választóik kapcsolata segítheti a miniszter tanácsadó testületének hatékonyságát.

Hamar elnök úr bemutatta az OKNT történelmi előzményeit, megidézte az elődök kiemelkedő tudását, szellemiségét egészen a XIX. századig visszanyúlva. Vitaindítójához társultak a két tag hozzászólásai is. Külön hangsúlyt kapott, hogy a testület a hatályos törvény szerint kizárólag tanácsadó szerve, véleményt formáló grémiuma a miniszternek, összetétele sokszínű a tagok munkahelyi környezete és szakmai álláspontja tekintetében is. (A szakmai-civil szervezetek 6 főt választhattak a testületbe.) Vannak nyilvánosságra hozott álláspontok, de vannak zárt ülésen fogalmazott bizalmas döntések, témák is.

Az OKNT honlapja mindenről tájékoztat, a nyilvánosan tárgyalt napirendi pontok tárgyalására tanácskozási joggal, előzetes regisztráció mellett bárki jelen lehet – hangzott el. (https://www.oktatas.hu/.../orszagos.../oknt_ulesek). A vendégek hangsúlyozták, az OKNT nem politikai és nem érdekvédelmi feladatokat ellátó testület – a szakmai narratíva a jellemző. Ily módon volt hangsúlyos tárgyalása ülésein a „státusztorvényről”, az iskolaőr intézményéről, a teljesítményértékelésről, az újonnan bevezetett óvodai „okleveles technikus” képzésről, az iskolakezdés késleltetésére vonatkozó kérelmek tapasztalatairól, a pedagóguspálya vonzóvá tételéről.

A vitában Ercse Kriszta, Alpár Vera, Nagy Ádám, Novák István, Magócs Éva, Faust Dezsőné Erika, Orosházi Katalin és Trencsényi László kérdezett, illetve fejtette ki álláspontját. A hozzászólók egyrészt erős kritikával illették szakpolitikai irányítást, a közoktatási intézmények válságos állapotáról szóló tapasztalatokat kiemelve. Rendre

felvetődött az OKNT szerepe: vajon pusztán létével nem járul-e hozzá az ügymond szakmaiattalan megoldásokhoz. Fogalmazhatnak-e az OKNT-tagok „különvéleményt”, kifejezhetik-e aggályaikat, ha véleményük nem nyer meghallgatást? Van-e mód kutatási eredmények becsatornázására az OKNT-ben? Hol a határa az együttműködésnek? Mi az a pont, amikor a szakmai, szakmapolitikai álláspont kifejtése, megőrzése morális helytállás kérdésévé válik?

A vendégek válaszaikban a SZK jelenvolt tagjai egy részének egyetértése mellett azt hangsúlyozták, hogy amíg és ahol van fóruma véleményük kifejtésének, azt a lehetőséget nem szabad, nem lehet elhárítani. Jelezték, hogy az OKNT ülésein elhangzó kritikák hangütése sokszor nem „szelídebb”, mint az MPT SZK tagjainak mai, kritikus megnyilvánulásai. De egy testületnek nincs „fájdalomküszöbe”, mondta az elnök, ez csak az egyes tagoknak van. Mindezidáig kivonulás, bojkott, lemondás szándéka a testületben nem merült fel – szolt a válasz több kérdésre.

Hamar Pál elnök úr, Rapos Nóra és Egyed Zsuzsaanna egyetértése mellett zárszóként megerősítette: fontosnak tartja az OKNT tagok és a pedagógusszervezetek közti kapcsolat rendszerességét, a mai találkozót – megköszönve a meghívást – ilyen kezdeményezésnek tekinti, továbbra is áll rendelkezésre.

Vezetői kollégium ülése – 2023. február 23.

Ádám Ágnes bemutatta a 22 taggal újonnan megalakult Egészségnevelési Szakosztályt. Céljuk olyan tudományosan megalapozott, egészséggel és betegséggel kapcsolatos tudás átadása pedagógusok számára, amit ők tovább tudnak adni diákjaiknak, „fogyasztható”, érthető módon. Rendezvények, klubok, médiaszereplés keretében tájékoztató előadások, kurzusok tartása, felszólalás konferenciákon, iskolák tantestületei számára. Várják az egészségnevelésben elhivatott szakembereket előadóként, pedagógusokat szervezőként. Szeretnék országos lefedettséget megvalósítani, hogy minél szélesebb körben továbbítsák tudásukat.

Fenyvesiné Békei Gabriella bemutatta az újonnan alakult Takács Etel Szakosztályt, amely az 1994 óta fennálló, de megszűnni készülő Takács Etel Pedagógiai Alapítványból nőtt ki. Utóbbi régóta jó kapcsolatot ápol az MPT-vel. Céljuk: Takács Etel pedagógiai hagyatékát szeretnék megtartani. Terveik: tantárgypedagógiai kérdésekkel foglalkozni, nőpedagógusok emlékének feldolgozása.

Villányi Györgyné Jutka Szabó-Nándori Erika távollétében bemutatta a Ki-Figyel-Ő Szakosztályt, amely a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel, tanulókkal foglalkozik, már egy logót is létrehozta. A tagok a Móra Ferenc Általános Iskola és EGYMI (Dunaújváros) munkatársai. Céljuk, hogy a tehetség és a sajátos nevelési igény (fogyatékoság) témájához összekapcsolódóan kapcsolódó elméleti kutatások erőteljesebben jelenjenek meg a gyakorlatban. Terveik között szerepel kisfilmek, előadások, beszélgetőkörök megvalósítása, személyesen és online.

Az ügyvezető elnök beszámolt két alakulni készülő szakosztályról. Egy tanító kolléga megkereste, hogy szívesen alakítana *Tanítói szakosztályt*. V. J. felhívást fogalmazott meg tanító kollégák bevonására. *Vegán* témában ugyancsak szerveződik egy szakosztály. Ezután összegezte a Társaság 2022. évi munkáját a szervezeti egységek beszámolója alapján: elkötelezett vezetők, magas szakmai tudásról árulkodó események, sok szakmai történet, de voltak kudarcok és problémák is. A szervezeti egységek közötti kapcsolatok erősödtek, de sok a bizonytalanság is.

Értékelte központi rendezvényeinket. *Küldöttgyűlések* – a részvétel magas száma elköteleződést mutat; igény mutatkozik a változásokra, a „hogyan?” tekintetében meg kell keresni a válaszokat.

Jelölő Bizottság – köszönet Benedek Andrásnak és a tagoknak a munkáért. *Vezetői Kollégium* – az ülések konstruktívak és bizakodóak voltak, nehezen lépünk előre a határon túli kapcsolataink építése terén. Jó kapcsolati rendszerek vannak, de ezek az MPT-be nem gyűrűznek be kellően. *Szakmai Kollégium* – a tavaszi ülésen Herczog Mária adott elő nemzetközi kutatásáról, az integráció és az esélyteremtés állt középpontban; az őszi ülés a VII. Nevelésügyi kongresszus óta eltelt időszak nevelésügyét dolgozta fel Benedek András beszámolója és hét szervezeti egység felszólalása alapján. Sajnos jellemző az alacsony létszám az üléseken, nincs meg az érdeklődés ahhoz, hogy sokan találkozzunk. A *Staféta táborról* – van egy mag, amely rendszeresen ott van. 58-an voltak jelen 2022-ben Tatán. Robotika, környezetvédelem, báb, mese, matematika – ezek kaptak főszerepet. A *VII. Játéknap* sikeres volt, de a részvétel mértéke elmaradt az előző évhez képest, mert sajnos rossz volt az idő azon a hétvégén. Az *Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért rendezvénysorozatban* – zömében a felsőoktatás és felnőttoktatás volt érintve a programokban, hiányok mutatkoztak az MPT-hez való kapcsolódásban. Kapcsolódott könyvbemutató – 11 könyv bemutatásával.

A beszámolók mutatják, hogy egyre gyakoribb a *szervezeti egységek* együtt – munkálkodása. Ugyanakkor jellemző a hagyományos, szűkebb működés, visszahúzóds, változatlan módszerek, bizonytalanság, reménytelen vezetéváltások, meg nem valósult tervek. A felsőoktatás széles körben jelen van, de szükség lenne a kutatások közelebb vitele a gyakorlathoz. Probléma az is, hogy a pályakezdők nem ismerik az MPT-t.

Szakképzési Kollégium – havi, rendszeres szakmai beszélgetések, kiváló szervezettség, sok érdeklődő. A Felnőttoktatási Szakosztály egyesült a Szakképzési Kollégiummal, de még nem minden tag lépett át.

Létszámalakulás – Sok a fájó veszteség, elhunyt tagjainkra tisztelettel emlékezünk. 2022-ben 60 tag lépett ki és ugyanennyi lépett be. Így tagságunk létszáma közelít az 1100 főhöz. Javult a tagdíjfizetési arány.

Három *állásfoglalást* adtunk ki 2022-ben.

A jövőre vonatkozó megállapítások: próbáljunk hallgatókat bevonni, ajánlatos lenne műhelymunkákat létrehozni, kisebb megbeszéléseket, ahol több szakma működik együtt (pl. pszichológusok), a hálózatépítés és –bővítés. A munkahelyi feladatainkat ne soroljuk az MPT-s munkák közé. Arra törekedjünk, hogy a munkánk eredménye kikerüljön az MPT nyilvánosságába.

A *Szembenézés* c. kötet a közeli napokban jön ki a nyomdából.¹

Az MPT nem „átjáróház”, a régiek legalább annyira fontosak, mint az újak, akiket inkubátori gondossággal segítünk. Az alapszabályban van egy szervezeti minimum: kétszer egy évben szervezni egy programot. Az számít társasági eseménynek, amelynek meghirdetésében, promóciójában szerepel az MPT neve. A Staféta tábor helyszíne még bizonytalan, két lehetőség van: Felsőtárkány és Sátoraljaújhely. Az ár kb. 27-ezer forint, abból még próbálunk lefaragni.²

Ádám György Érdemérem kuratóriumi tagjai ebben az évben: Kálmán Anikó, Schindler Rózsa, Tóth Marianna (Nógrád megyei elnök), Bernhardt Renáta (Jász-Nagykun-Szolnok megyei elnök), Fábry Béla (titkár), Trencsényi László (elnök).

Tavaszi nagy eseményünk *A szakképzésben tanuló SNI és BTMN diákok helyzetéről* tervezett konferencia. Szervezők: Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztály.,

---

¹ Lásd a Könyvbemutatóról szóló tudósítást.

² Az elnökség a zempléni kisváros mellett döntött.

Pályaorientációs Szakosztály, Szakképzési Kollégium, ELTE Bárczi Gyógypedagógiai Kar. 100 főre számítunk.

A küldöttgyűlés megszervezésének időpontja és formája kérdéses, elnökség dönt. Az elnökségtől függetlenül kialakult formai hiba miatt visszadobta a törvényszék a módosítási kérelmünket, kérdés, legyen-e rendkívüli KGY, most az online ülés nem elfogadható. KGY feladat: alapszabály módosítása elsősorban az online lehetőség miatt, és személyi kérdések: Pócsik Orsolya helyett és Henn-Pap Anna helyett kell új tagot választani A jelölt bizottságot bízunk meg ennek előkészítésével is, amely az életkori határok érvényesítését fogantatosítja a 2025-ös tisztújításon is. A tagok: Kasza Georgina, Angyalfi Juli, Gál Katalin, Balogh-Pécsi Anett. Villányi Jutka koordinálja. Az alapszabály-módosítással foglalkozó bizottság halad, tagjai: Fábry Béla, Révész György, Suhajda Csilla Judit, Földesi Renáta. Február végéig fogadjuk az alapszabályra vonatkozó észrevételeket.

Pedagógiai civil szervezetek között vita van az Országos Köznevelési Tanácsban való részvételre vonatkozóan, vita volt az elnökségben is. Végül Nagy Ádám lett a jelöltünk, rajta kívül Demarcsek Györgynére, Hamar Pálra, Radnóti Katalinra, Szabó Zoltánra és Szebedy Tasra szavaztunk. Várható hatalmi manipuláció, az MPT aktív részvétel szándékával szeretnénk részt venni.³

Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért – ősszel kerül sorra, fókuszáljon mindenki ekkorra rendezvényel. Közös programfüzet készül.

Vezetői Kollégium – online – ülése 2023. október 17.

A Vezetői Kollégium az Ádám-érem 2023. évi kuratóriumába Ádám Ágnes és Fábry Bélát delegálja.

A Konduktív pedagógiai szakosztály nevében *Turi Ibolya* mutatta be a szervezeti egységet, mely tevékenységében és összetételében szorosan összekapcsolódik a Semmelweis Egyetem Pető András Karával, ennek megfelelően az oktatók és hallgatók elsősorban az egyetemi élet tudományos életébe, hagyományápoló tevékenységébe, konferencia-programjaiba, kiadványaihoz kapcsolódnak. Impozáns, a nagy elődökhöz, Pető Andrásához és Hári Máriához méltó tevékenység jellemzi a hazai konduktív pedagógia 'vezérhajóját'. Reflexiójában Trencsényi László társasági elnök megemlékezett Csillag Ferencről, az MPT egykori elnökségi tagjáról, a Pető Intézet néhai vezető munkatársáról, akinek meghatározó szerepe volt a szakosztály létrehozásában, az intézeti átszervezések hektikus időszakában fontosnak tartotta, hogy a nemzetközi hírű műhely 'civil-lábakon' is álljon esetleges érdekvédelmi kihívások idején. Elismerte a Pető Kar kiemelkedő tevékenységét, egyben jelezte, hogy fontos lenne a műhely társasági identitását karakterisztikusabban gyakorolni (arculat, tagok tagdíja, hallgatók toborzása stb.) Felhívta arra a figyelmet, hogy az MPT életében, összetételében mennyire jelentős szerepet töltenek be azok a műhelyek, melyeknek fókuszában sajátos nevelési igényű gyerekek állnak (a Ki-Figyel-ő szakosztály, a Diszlexiás Gyerekek Fejlesztéséért szakosztály is ide sorolható, sőt a 'kórházpedagógiai' diszciplína is keresi helyét – hol a Gyermekekérdekek szakosztályában, hol az Egészségnevelési szakosztályban). Érdemes lenne a kapcsolatokat, akár formális kölcsönös meghívásokat rendszeressé tenni – a hasonló érdeklődés jegyében. A Konduktív Pedagógiai Szakosztály tevékenysége szinkronban van azzal a szervezetfejlődési folyamattal is, melynek során egy-egy intézmény, műhely alkotja a szakosztály, tagozat magját – e helyzet megannyi erősségével és nehézségeivel is

---

³A választások eredménye ismert, jelöltünk nem nyert elegendő voksot, de így is három MPT-tag foglal helyet az új OKNT-ban: Hamar Pál, aki a testületnek elnöke is lett, Rapos Nóra és Egyed Zsuzsanna. Meghallgatásukra visszatérünk (A Szerk.)

együtt (I. Eszterházy Tagozat, a győri központú NYM-i tagozat, a dunaújvárosi Ki-Figyel-Ő szakosztály, a Diszlexiás Gyerekek fejlesztéséért szakosztály, részben a KORISME is. A Konduktív Pedagógiai szakosztály léte arra a folyamatra is rávilágít, melyben a 'klasszikus' neveléstudományi diszciplínák kollektív társasági reprezentációja visszafogottabb (bár igen sok tekintélyes tag tartozik ilyen szakosztályhoz), míg a szakma 'peremvidéke' keres talál biztonságos bázisra a Társaságban. Erre példa az idén létrejött szervezetek közül – a Konduktív Etnopedagógiai szakosztály, a Takács Etel szakosztály, a Robottechnikai szakosztály mellett – az október 4-én alakult Projektpedagógiai szakosztály. Utóbbiak rendre az ország minden tájáról vonzzák az adott szakterület érdeklődő, rendre kiemelkedő ismertséggel is rendelkező szakembereket.

Turi Ibolya beszámolója után *Molnár György* szólt a Didaktika szakosztályról. E műhely is hovatovább azonosulóban a szakosztályi elnök munkahelyével, az elnök szervezési gondokról, terhekről számolt be, de ígéretet tett társasági aktivitások fokozására. Jelezte, hogy a Trefort-konferencián megjelenik az MPT logója is, s könyvbemutató is készül hasonlóképpen.

A tagságért viselt felelősség nem könnyű terhei miatt lesz tisztújítás a Veszprémi és a Békési tagozatban. A Prevenciók szakosztály elnöke betegsége miatt került választási helyzetbe. (Itt jegyezzük meg, hogy a szervezeti egységek vezetőségeinek mandátumát maguk a szakosztályok, tagozatok tagsága határozza meg, az elnökség ezt nem korlátozza.) Az új SZMSZ fogja kérni, hogy a szervezeti egységek adjanak írásos formát működésük legfőbb szabályainak.

A tagságért viselt felelősség fokozása mellett, a tagozaton, szakosztályon belüli, olykor a szakmán túli emberi kapcsolatok fontosságát hangsúlyozta Villányi Györgyné ügyvezető elnök, aki egyben a Kisgyermeknevelési szakosztály elnökeként megannyi idevágó jógyakorlatról adott számot.

Turcsik Katalin alelnök az őszi „Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért” elnevezésű hagyományos programsorozatra hívta fel a figyelmet, az elkészült programfüzetről szólt észrevételezve, hogy egybefonva az őszi programok impozáns gazdagságban és színességben érvényesülnek. A programfüzetet terjesztjük – vigye az MPT jóhírét. E körben esett szó a Szakmai Kollégium november 22-i üléséről, ahol Szabó Andrea ifjúságkutató tart előadást. Kiemelte a szervezeti egységek közti tartalmi és szervezői, meghirdetői együttműködés jelentőségét. (Pálvölgyi Lajos javasolta, hogy a szakosztályok, tagozatok vonják be meghívottaik körébe azokat a tagokat is, akik 'regisztrációs egységük' mellett további szakosztályt, tagozatot is megjelöltek aktivitásuk lehetséges színtereiként.)

Az ügyvezető elnök az Évkönyv előkészületeiről szólt. Bemutatta a szakosztályi, tagozati beszámolókhöz ajánlott 'sémát', a terjedelemmel való gazdálkodásra hívott fel. A javasolt egy oldalnyi terjedelem váltott ki vitát (pl. a Pályaorientációs szakosztály képviselője, gazdag tevékenységük bemutatásához nagyobb terjedelmet igényelne). Az ajánlott terjedelem iránymutatás csupán, a szerkesztőség gondosan ügyel majd az arányokra s arra is, hogy információ ne vesszen el.

Szó esett arról, hogy keressük a 2024. évi Staféta-tábor helyét, témáját, vállalkozó felelős tagozatát, szakosztályát – talán a Dunántúlon inkább (a legutóbbi sátorlajújhelyi táborozás után)⁴.

Végezetül az elnök kifejezte reményét, hogy a szeptemberi rendkívüli Küldöttgyűlés dokumentumait a Törvényszék jóváhagyja, s így mód nyílik a szervezeti életen túl a tartalmi kérdésekre fókuszálni – e témakörhöz igazodva szólt arról is, hogy a 2027. évi Küldöttgyűlésig meg kell találni az új társasági elnököt.

---

⁴Somogy megye pályázik Zselickisfaludot jelölve meg lehetséges helyszínül { A szerk. }

ÁLLÁSFOGLALÁSOK

Státusztvörvény – tiltakozás

A Magyar Pedagógiai Társaság küldöttgyűlése támogatva a Középmagyarországi Tagozat indítványát testületileg csatlakozik az Oktatói Hálózat tiltakozó állásfoglalásához, melyben az ún. Státusztvörvény javaslatának visszavonását követelik civilek és szakemberek.
Budapest 2023. április 28.

A Magyar Pedagógiai Társaság állásfoglalása

az óvodai szakemberek képzését módosító rendelet tárgyában

A Magyar Pedagógiai Társaság megdöbbenve értesült róla, hogy Magyarország Kormánya az óvodai nevelő képesítést a Magyar Képesítési Keretrendszer 6. szintje mellett az 5. szinten megszerzett képesítést is legitimálja („óvodai nevelő” elnevezéssel). Mindkét szintű képzésről esik szó, ám valójában valószínű, hogy ez a – hazai óvodapedagógus-képzésben igen jelentős vívmányként értékelt – BA szintű képzés elsorvadáshoz vezet. A mellérendelt középfokú (technikumi) képzés a szakképzési ágazati irányításhoz tartoznék és nem a köznevelési intézményekért felelős Belügyminisztériumhoz, tehát két szint mellett kétféle irányítást tartalmaz a terv.

Tisztában vagyunk azzal, hogy óvodáink csakúgy, mint a közoktatás egyéb szintjein az intézmények súlyos pedagógus hiánnyal küzdenek, és erre a helyzetre a szakirányításának mielőbb kielégítő megoldást kell találnia. Nem értünk azonban egyet azzal, hogy a pedagógusi képesítés színvonalának csökkentésével lehetne eredményt elérni. Különösen az egyre bonyolultabbá váló kihívások világában (digitalizáció, atipikus fejlődésű gyermekek számának növekedése, prevenciók, gyermekvédelmi feladatok stb.) Európában óvodai nevelőket (*Kindergarten teacher*) jellemzően az Európai Képesítési Keretrendszer 6. szintjén képeznek. Ez a szint a képesítések magyar rendszerében is a 6. szintnek felel meg. A Magyar Képesítési Keretrendszer 5. szintjén, ami a mostani tervezetben szerepel, a pedagógust, így az óvodapedagógust is segítő pedagógiai asszisztensek képzése folyik, akiket a képzésben nem készítene fel arra, hogy önállóan végezzenek nevelői, fejlesztő tevékenységet, csupán arra, hogy ilyen folyamatokat tervező, szervező, irányító pedagógus kollégákat (óvodai nevelő) támogassanak tevékenységükben, irányításuk mellett közreműködőként bekapcsolódjanak a pedagógiai folyamatokba.

Semmi nem indokolja a kétszintű végzettséget. Ha az óvodapedagógusokkal egyenértékű lesz a feladatkörük, akkor mi különbözteti meg a két végzettség szerinti munkakört? Ha a gyógypedagógiai asszisztensi, vagy az oktatási asszisztensi végzettséget akarja szorgalmazni, az óvodák világára is specifikálni a technikumi képzés, akkor az új megnevezésű képzési feladat felesleges, hiszen mindkettő már létezik.

A Magyar Pedagógiai Társaság kifejezi aggodalmát, hogy az akut helyzetre született válságkezelés stratégiai értelemben ártalmas lesz a világszerte elismert s a hazai szülőktársadalom által is becsült óvodai nevelés számára.

Az állásfoglalást az MPT elnöksége – konszenzussal fogadta el. Kifejezi köszönetét az állásfoglalás megfogalmazásában, a jogszabálytervezet korrekt értelmezésében közreműködő, Felsőoktatási, illetve Kisgyermeknevelési szakosztályaink aktivistáinak, számít arra, hogy a társaság tagjai és szimpatizánsai közreműködnek az állásfoglalás nyilvánosságának biztosításában.
2023. június 23.

JAVASLATOK

a szakképzés befogadó jellegének megvalósulása érdekében

2023. április 21-én több, mint 150 szakember részvételével zajlott az Esélyek és kihívások – SNI és BTMN tanulók a szakképzésben című konferencia⁵, melynek témája a szakképzésben tanuló atipikus fejlődésű – sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő – tanulók helyzete és támogatásuk lehetőségei volt a 2020-ban bevezetett új szakképzési rendszerben. Tájékoztatásul és a benne foglaltak támogatását várva tesszük közzé a konferencia tanulságainak összegzése alapján készült 'javaslatokat, ajánlásokat'. A fokozódó egyéni eltérések, a különleges bánásmódot igénylő tanulók számának növekedése szükségessé teszik az oktatási-képzési rendszer és az intézményi szintű folyamatok újragondolását, annak érdekében, hogy csökkenjen a lemorzsolódás mértéke, az iskolaváltások és pályamódosítások száma, és a szakképzési rendszerből magas szinten felkészült, a munka világában boldogulni képes tanulók kerüljenek ki. E célok megvalósítására vonatkozóan – a konferencián résztvevők tudás- és tapasztalatcseréje, együttgondolkodása nyomán – olyan javaslatok, ajánlások fogalmazódtak meg, amelyek két területet érintenek. Ezek az általános és középiskola közötti átmenet fokozott támogatása a jól megalapozott szakma- és iskolaválasztások érdekében, valamint az oktatás és képzés fejlesztése a tanulói sikeresség javítása céljából. A javaslatok mindkét területen érintik a szakképzés rendszerét és az intézményi szintet is.

1. Az általános és középiskola közötti átmenet támogatása

Nehézségek, kihívások

A magas arányú lemorzsolódás (a szakképzésben különösen a szakképző iskolákban és a kifutó szakközépiskolákban) és a végzettség nélküli korai iskolaelhagyás egyik oka, hogy sok esetben nem érdeklődés alapú iskola-, illetve szakmaválasztás történik az általános iskola végén. Esetenként csak menet közben derül ki a pályae érdeklődés hiánya, a kiforratlan pályae érdeklődés, vagy akár az adott szakmára való (pl. egészségügyi) alkalmatlanság ténye.

Ennek hátterében a szülők és pedagógusok nagymértékű tájékozatlansága, illetve az elégtelen szintű, mélységű és spektrumú pályae orientációs tevékenységek állnak, amelyek pedagógiai folyamat helyett alkalmankénti kampánytevékenységként „tudják le” a pályára nevelés feladatát.

Kevés a pályae orientációs (önismeret- és pályae ismeret-bővítést segítő) módszertani kiadványok és tankönyvek száma, az általános iskolákban nem elérhetőek

---

⁵ Az esemény szervezői a Magyar Pedagógiai Társaság – annak (25 éves fennállását ünneplő, a konferenciát kezdeményező) Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztálya, Szakképzési Kollégiuma és Pályae orientációs Szakosztálya, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar és a BGÉSZC Öveges József Technikum és Szakképző Iskola voltak. A kivitelezéshez elsősorban a Pro Filii Alapítvány biztosította a szükséges anyagi hátteret.

rendszer szinten és megfelelő minőségben a pályorientációs szolgáltatások, a különböző szervezetek és intézmények közötti együttműködés nem összehangolt.

A kényszerválasztások fokozottan jellemzők a sajátos nevelési igényű tanulók esetében. Pályorientációs folyamatuk nehezített, mivel eleve szűkebb lehetőségek közül választhatnak, amelyekről (választható szakmák, kizáró tényezők) nem áll a szülők és pedagógusok rendelkezésére elégséges információ. Számukra fokozott jelentőséggel bír az iskola- és szakmaválasztási döntéseik meghozásához szükséges reális és megfelelő mélységű önismeret, valamint a pályaismeret, illetve a kettő összeegyeztetése. Ehhez nem kapnak elegendő és szakszerű támogatást, mivel nincsenek jelen az általános és középiskolákban az életúttervezést támogató képzett szakemberek.

1.1. Rendszerszintű javaslataink az általános és középiskola közötti átmenet támogatása érdekében

🕒 Hozzáférhetőség biztosítása a pályorientációs szolgáltatásokhoz országos szinten és megfelelő minőségben. A pályatanácsadással foglalkozó szakemberek számának növelése a nevelési-oktatási és a szakszolgálati intézményekben, a hiányzó státuszok meghirdetése és betöltése.

🕒 Egységes, átfogó, naprakész és országos pályainformációs rendszer biztosítása, fenntartótól független, iskolatípusokra és szakmatanulási lehetőségekre vonatkozó, teljes körű információkkal. Konkrét egészségügyi és pályaallemassági elvárások, korlátozó és kizáró tényezők szakmánkénti deklarációja, nyilvánossá és elérhetővé tétele. A középiskolai képzési kínálatban lévő hiányterületek feltárása és egyértelművé, láthatóvá tétele a szülők, a pályatanácsadással foglalkozó szakemberek, pedagógusok és a továbbtanulni szándékozó fiatalok számára.

🕒 Az Országos Pályorientációs Mérés online felületének nem csak időszakos (szeptember-október során megvalósuló), hanem folyamatos elérhetővé tétele érdekében, hogy az rugalmasan beépíthető legyen az iskolai pályorientációs munkába.

🕒 A felvételi eljárásban elvégezhető rangsormódosítás dátuma előtt elvégzett egészségügyi és pályaallemassági vizsgálat, hogy az esetleges alkalmatlanság esetén még lehetőség legyen a sorrendmódosításra.

🕒 Pályorientációs tartalmú tanulmányi kirándulások, csoportfoglalkozások támogatása. E tevékenységek osztály- és tanuló szintű feldolgozását támogató segédanyagok kiadása pedagógusok számára.

1.2. Intézményi szintű javaslataink az általános és középiskola közötti átmenet támogatása érdekében

🕒 A pályorientáció pedagógiai folyamatként való értelmezése. Előkészítés-megvalósítás-feldolgozás hármásának alkalmazása minden pályorientációhoz kapcsolható tevékenységnél, programnál (tanulmányi kirándulások, erdei iskola, céglátogatások, pályorientációs nap stb.).

🕒 Intézményi szinten a pedagógusok folyamatos szakmai és módszertani támogatása az iskolai pályorientációs munkában. Módszeres és folyamatos szemléletformálás.

🕒 Pályorientációs módszertani (nyomtatott és online) anyagok folyamatos disszeminálása és elérhetővé tétele.

2. Oktatás és képzés fejlesztése

Nehézségek, kihívások

Fokozatosan növekszik a sajátos nevelési igényű tanulók aránya (ezen belül leginkább az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdőké), különösen az érettségit nem adó szakképzésben, s azon belül is főleg az integrált oktatás keretein belül. Míg korábban az érettségit nem adó szakképzésben az SNI diákok nagyobb része gyógypedagógiai tanterv szerint tanult, 2019 óta nagyobb részük már integrált intézményekben végzi tanulmányait, amire a technikumok és a szakképző iskolák nincsenek kellő módon és mértékben

felkészülve. Kevés a gyógypedagógus és a fejlesztőpedagógus, sok tanuló számára nincs biztosítva megfelelő heti óraszám az egyéni vagy kiscsoportos fejlesztés (BTMN tanulók esetén a fejlesztő pedagógiai ellátás, SNI tanulók esetén az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozás), ezek a tanulók valós és érdemi ellátás nélkül maradnak. Az oktatók túlnyomó része nincs felkészítve a tanulói sokféleség kezelésére, a szakértői véleményekben foglalt kedvezmények és mentesítések érvényesítésének módjára, így ezek nehezen, gyakran egyáltalán nem érvényesülnek az érettségire és a szakmai vizsgára történő felkészítés és a vizsgák során. A duális partnercégek nem rendelkeznek olyan szakemberekkel, akik meg tudnák segíteni a nehézséggel küzdő tanulókat. Ebből kifolyólag nagyon rá lennének szorulva az iskolák szakembereire, szakmai segítségére, de ez a feladat térben és időben kívül esik az iskolák hatókörén. A munkáltatók nehezen találhatnak olyan képzéstámogatási lehetőségeket, amely oktatóik ilyen irányú fejlesztését segítené.

Az SNI és BTMN tanulók számára gyakran nehézséget okoz az újfajta, elsősorban az interaktív vizsgarészre történő felkészülés, mivel kevés információ áll rendelkezésükre a vizsga jellemzőiről, és nem áll rendelkezésre elegendő mintafeladat, feladatbank. Ugyancsak nehezíti a felkészülést, hogy a rendszer nem ad lehetőséget a vizsgafeladatok utólagos megtekintésére, a hibák elemzésére. A pedagógiai szakszolgálatok szakértői bizottságai számára nehézséget jelent a vizsgákon érvényesíthető kedvezmények megfogalmazása a szakértői vélemények javaslataiban, illetve nem használnak egységes megfogalmazást, sőt egyes esetekben elavult köznevelési törvényeket idéznek hivatkozással.

2.1. Rendszerszintű javaslataink az oktatás és képzés fejlesztése érdekében

⌚ Nagyobb hangsúly adása az SNI és BTMN tanulók jellemzőire és eredményes oktatásukra vonatkozó ismeretek feldolgozásának a szakképzésben dolgozó, nem gyógypedagógus végzettségű oktatók (közismereti vagy szakmai elméleti/gyakorlati tárgyakat oktató szaktanárok) felkészítő (egyetemi) képzésében. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által felügyelt "Kamarai gyakorlati oktatói képzés és vizsga" tananyagának kiegészítése ebből a szempontból.

⌚ A pályán lévő oktatók, tanárok folyamatos támogatása, képzése – szemléletformálás és tudásbővítés, nem frontális formában, hanem bevonó szemlélettel, élményalapon, workshop jelleggel. Az oktatói továbbképzési rendszer kínálatának további bővítése az inkluzív oktatásról-nevelésről szóló képzésekkel, e képzések közül legalább egy képzés kötelező modulként való elvégzése a szakképzésben oktatók részéről. Feladatbank, módszertani segédletek biztosítása.

⌚ Szupervíziók és esetmegbeszélő teamek lehetőségének (hely, szakember, órakeret, költség) biztosítása. Olyan protokollok, szolgálati hálók kiépítése, amelyek által az oktatók, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok és egyéb segítő szakemberek kommunikációja rendszeres és az igények mentén szabályozott.

⌚ Hálózatosodás támogatása, hálózatépítési kompetenciákat fejlesztő kurzusok, továbbképzések, konferenciák, szakmai platformok megteremtése.

⌚ A rendszer szereplőinek segítése az új jogszabályok értelmezésében, a jogszabályok és az intézményi/szakszolgálati gyakorlat megfeleltetése érdekében.

⌚ A digitális akadálymentesítés lehetőségeinek kihasználása, egyénre szabott beállítás lehetősége a számítógépen zajló – interaktív – vizsgákon (szöveg megjelenítésének beállításai, hangbeállítások stb.), lehetőség adása az interaktív vizsgán vétett hibák utólagos megtekintésére.

2.2. Intézményi szintű javaslataink az oktatás és képzés fejlesztése érdekében

⌚ A szakképzési intézmény és a duális képzőhely kommunikációjának elmélyítése. Az iskola által szervezett találkozók kivitelezése a duális partnerek számára (a

szemléletformálás, tudásmegosztás, tapasztalatcsere, általános és egyes tanulókra vonatkozó információk megosztása érdekében). Gyógypedagógiai asszisztensek jelenléte a duális képzőhelyeken, az SNI tanulók és a gyakorlatvezetők támogatása céljából, az adaptivitás megvalósítása érdekében.

⌚ A tanuló és a duális képzőhely kölcsönös alkalmasságának összehangolása, a kölcsönös megfeleltetés közös feladatként történő felfogása az iskola és a képzőhely részéről.

⌚ Az új minőségirányítási rendszer és az intézményi protokollok folyamatos finomhangolása, felülvizsgálata, és a szakmai program átdolgozása az SNI és BTMN tanulók magas szintű ellátása érdekében.

⌚ Szoros teammunka kialakítása az intézményen belül. Az egy osztályban tanítók értekezleteinek rendszeres megszervezése. Belső képzések, szakmai műhelyek szervezése.

⌚ Gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus bevonása a képzés teljes folyamatába. Gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus jelenléte az osztálytermen és a tanműhelyen belül, az SNI, BTMN tanulók támogatása és az oktatók hatékonyságának növelése céljából.

A konferencia résztvevői és a szakképzésben tanuló, atipikus fejlődésmenetű fiatalok képviselőit ezúton kérjük a szakképzésben és a szakképzésért dolgozókat, hogy lehetőségeihez mérten segítsék elő a fenti javaslatok megvalósulását, a szakképzési rendszer adaptív működésének fejlesztése érdekében.

Budapest, 2023. október 24.⁶

---

⁶A kapott reakciók mindegyikében teljes egyetértés fejeződött ki, az összes pontot érintően. Megtisztelő számunkra, hogy minden esetben vezetői szintről kaptunk választ.

Az egyetemek, ahonnan levelet kaptunk (Eötvös Loránd Tudományegyetem – Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Soproni Egyetem – Benedek Elek Pedagógiai Kar, Pécsi Tudományegyetem – Tanárképző Központ, a győri Széchenyi István Egyetem – Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán- és Társadalomtudományi Kar, a sárospataki Tokaj-Hegyalja Egyetem, Miskolci Egyetem – Tanárképző Intézet, Óbudai Egyetem – Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar, Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ) különösen fontosnak ítélik a problémakört. Többen említették, hogy az anyagot használni tudják képzéseik megvalósítása során, kaptunk felkérést együttműködésre, és ígéretet a partneri szakképző intézményeknek történő továbbításra is.

A Belügyminisztérium Köznevelési Stratégiai Főosztálya Köznevelési és Szakképzési Programkoordinációs Osztályának vezetője, Borosán Beáta és az Oktatási Hivatal elnöke, Brassói Sándor elküldte számunkra azokat az összefoglaló anyagokat, amelyek a pályaeorientáció támogatására szolgáló eszközeit, intézkedéseiket mutatják be. Ilyenek a pályaeorientációs célú tanítás nélküli munkanap, az országos pályaeorientációs mérés, a Pályaeorientációs Mérés- és Támogatóeszköz (POM), vagy a különböző EFOP-projektek. Pölöskei Gáborné, szakképzésért felelős helyettes államtitkár levelében felsorolja azokat a válaszokat, amelyeket a jelenlegi szakképzési rendszer ad az általunk felvetett problémákra (orientációs évfolyam, az IKK szakértői csoportjainak működése, az NSZFH által létrehozott szakmai csoportok a közösségi médiában, az NSZFH Pályaeorientációs Portálja, az IKK honlapja és a szakképzés minőségirányítási rendszere), és a már megkezdett fejlesztéseket, amelyek ugyanebbe az irányba mutatnak. Ezek a levél szerint a pályaeorientációban részt vevő szervezetek tevékenységének összehangolása, az életpálya-tervezést célzó rendszerszintű tevékenységek megvalósítása, a pályaeorientációval foglalkozó szakemberek számának bővítése, tanulástámogató teamek felállítása a szakképzési centrumokban, különböző szolgáltatások bevezetése a tanulmányi sikeresség erősítése és a munkaerőpiaci esélyegyenlőség növelése érdekében, élményalapú pályaeorientációs programok kidolgozása, módszertani anyagok kidolgozása és közreadása, valamint az oktatói továbbképzési kínálat bővítése.

A leghosszabb választ a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara főtitkárától, Dunai Pétertől kaptuk, aki reflektál a javaslatokban körüljárt kérdéskörök legtöbbször: részben elemzi a helyzetet, bemutatja az MKIK törekvéseit és tevékenységeit, illetve azokat az irányokat, amelyek a javaslatok mentén történő továbblépést jelenthetik. Utóbbi területen felveti a Magyar Pedagógiai Társasággal történő együttműködés lehetőségét is, amire természetesen magunk is nyitottak vagyunk.

Élvezhetjük a – korábban, a konferencia előkészítésében is közreműködő és azt anyagilag is támogató – Pedagógusok Szakszervezetének támogatását is. Gosztonyi Gábor alelnök úr biztosított minket arról, hogy javaslatainkat beépítik szakképzési stratégiájukba, és tárgyalásaik során is képviselni fogják. A Magyar

ESEMÉNYEK

A Staféta táborról

Tábori benyomásaim – helyett – köszönet

2023. június 29-július 2. Sátoraljaújhely, 21. Staféta tábor a Magyar Pedagógiai Társaság szervezésében

Már kora tavasszal valami különös gondolat, vágy, hajtóerő, kíváncsiság vagy valami más erő hatására arra az elhatározásra jutottam, hogy idén én is szeretnék részese lenni a Staféta tábornak. Ahogy teltek a napok, ez az érzés egyre erősebbé vált, egyre határozottabban éreztem, hogy igen, lelkemnek kell valami új, valami más, valami magasztos, ami erősebbé tesz.

Jelentkeztem a teljes programra. Megkaptam a gyors választ, hogy persze, szeretettel várnak. S megkaptam a programot is. Végigolvastam. Igen, igen, jó, se őt, se őt nem ismerem, de érdekel a téma. Tovább olvastam, amikor is egy ismerős néven akadt meg a tekintetem: Jakab György. Nahát, hisz ő a fogadott mentorom a jelenlegi mesterprogramomban! Ekkor kikristályosodott előttem, hogy miért is volt ezt az erős emocionális, tudatalatti jelentkezési vágyam.

A következő gondolatom az volt, hogy akkor fel kell készülnöm a programomból, hogy tudjak a „Gyurival” beszélgetni. Ez újabb gondolatokat szült: talán a résztvevőknek is elmondhatnám, mivel is foglalkozom a tanításon túl.

A szervező Villányi Jutka a hosszas telefonos ismerkedésünk és egyeztetések után örömmel fogadta ötletemet, így szerénységem is felkerült a programfüzetbe. Nagyon vártam a tábor első napját. Fáradtan, de mindenre nyitottan érkeztem meg a helyszínre. Ismeretlenül. Mégis olyan szeretettel fogadtak, amire nem számítottam. Mire kitisztult a „kép” és leültem –most már mondhatom- közétek, akkor szembesültem azzal, hogy csupa olyan nagybetűs neveléstudós, oktatáskutató, doktor, számomra ismert és kevésbé ismert szakemberekkel vagyok körülvéve, amire nem számítottam. És Ti a tábor ideje alatt végig támogattatok, megerősítettetek engem. Én pedig megállapítottam, hogy Ti is ugyanolyan emberek vagytok, mint én, csak persze sokkal többet tudtok a nagyvilágról. Szerénységetek pedig határtalan.

A tábor számomra új ismerősöket hozott, új tapasztalatokat szereztem, s egy olyan erőt adott, ami remélem kitart a következő Staféta táborig. Köszönöm, hogy megismerhettem a tábor által a legjobb szobatársamat, Piroskát! Akinek az élettapasztalata, életigenlése, szakmai alázata példaértékűvé vált bennem. A tábornak köszönhetem, hogy a Gyurival jobban megismerkedtem, s remélem a közös munkánk gyümölcsöző lesz. Köszönöm a

---

Szakszervezeti Szövetség elnöke, Zlati Róbert úgy vélte, az ágazati készségtanácsok munkájuk során hasznosítani tudják az ajánlásokat, ezért továbbította azokat a testületekben résztvevő tisztségviselő kollégáinak.

A saksajtó képviselői közül leggyorsabban az Új Pedagógiai Szemle reagált. 9-10. számában közölte a Javaslatokat.

Úgy véljük, fent említett konferenciánk fontos állomás volt a szakképzés inkluzivitása felé vezető úton. Bízunk abban, hogy az ott született ajánlások, javaslatok mentén is tovább mélyülnek az erre irányuló törekvések, erősödik a szakmai párbeszéd és újabb lehetőségek nyílnak meg.

sok-sok beszélgetést Annának, Verának, Beának, Krisztának, Évának, s mindenkinek, aki engedett számomra egy kis betekintést az életébe! Köszönöm a koccintást, a biztató szavakat Pistának, az együtt éneklést, a dedikálást Lacinak, és....nem is tudom felsorolni, mennyi mindennel gazdagodtam a 3 nap alatt.

A szervezés szuper volt, Iski Ági igazán jó és türelmes háziasszonynak bizonyult. Végül köszönöm, hogy befogadtatok magatok közé, hogy biztató szavaitokkal próbáltatok erőt önteni belém ebben a jelenlegi nehéz és kilátástalan helyzetben!

Molnár Ildikó – „mezei” tanító

Országos Játéknap nyolcadik éve

A Világjátékhoz csatlakozó program „*Játsszunk Mindannyian*” ingyenes játékot kínál felnőtteknek, gyerekeknek szeptember utolsó hetében szerte az országban.

Vannak akik évek óta kitartóan szervezik a programot: Köszönet a kitartó szervezésért és a kiváló rendszeres, hagyományteremtő tevékenységekért.

A *Ráckeresztúri Mosoly Óvoda* már hetedik éve vesz részt ezen az országos programon. Mozgásos napjuk előkészítésére nagy körültekintéssel készültek. 6 helyszínen valósultak meg a tervezett játékok: közös zenés torna az iskolásokkal, szülőkkel közösen, mezítlábas park átadása (labda vezetése lábbal és a hamuba sült pogácsa megszerzése, célba dobással királylány és királyfi kiszabadítása a boszorka fogságából, ugróiskolán keresztül kijutni a mocsárból, táltos paripával akadályok kikerülése, kötélhúzással legyőzni a sárkányt, futással hazavinni a királylányt és királyfit az öreg királyhoz.) A gyerekek a különböző helyszíneken nyomdát gyűjtöttek, amelyeket a program végén beválthattak egy szép piros almára. A Játéknapon 106 óvodás gyermek, 18 kolléga, 65 iskolás gyerek 6 kísérő felnőttel és óvodás szülők száma 67 volt. Összesen tehát 276-an játszottak együtt.

Kőrösteni Általános iskolában a Játéknap október hónapban került megszerzésére betegségek miatt.

Boldogkőváralján, az Abaújszántói Óvoda és Mini Bölcsőde Boldogkőváraljai Tagintézményében, a Biztos Kezdet Gyerekházban és Községi Szintéren került megrendezésre a játéknap már évek óta folyamatosan és egyre több résztvevővel.

Székesfehérváron három helyen tervezték, de két helyen került sor a játéknap megszervezésre. A Rákóczi Utcai Óvodában és a Sóstói Vadvédelmi Központban. Szervező és lebonyolító Szakácsné Várvari Tünde volt. a kártyajátékok, a társasjátékok és a gyermeki és felnőtt érdeklődés és támogatás igazán sikeressé tette a játszó-napokat. Összesen 25 család vett részt programokban, van aki visszatérő, és örömmel tanulnak új játékokat, amivel otthon is játszhatnak a családban. Második alkalommal szervezték meg a Játéknapot a következő településeken, aminek nagyon örülünk. Szeretnénk, a közösségalkotást segíteni ezzel a szervezési móddal, az egymásra figyelés fontossága és a közös élmény megteremtése érdekében. *Komáromban a Kemence Egyesület Sűni csoportja* szervezésében örömteli napot szerveztek szeptember végén. Eddig nem ismert régi játékok kerültek elő, örömteli arccal játszottak vele a gyerekek. Elindította ez a sikeres tevékenység a rendszeres pénteki játéknapok szervezését a településen az óvodások és iskolás gyerekek körében. Pozitív visszajelzések erősítik ezt a munkát – hetente 60 fővel játszanak rendszeresen a SÜNI Klubon kívül a szervezők.

Első alkalommal kapcsolódott a Játéknaphoz a Pósa Alapítvány. Kiváló hangulatú összejövetelel valósult meg az első játéknapjuk. A folytatást szintén tervezik, mivel a játékok eszközei, a múlt eszközeinek megismerése és újbóli élmények létrehozása fontos eleme a hagyományápolásnak.

*Porcsalmai beszámoló*ból idézzük: „*Játékország vár még, itt nem számít, hogy hány év van a szívedben, itt nem kell engedély...*” kezdődik az írás. „*Az udvaron minden korosztály – a nyugdíjastól a fiatalokon át a gyermekekig összesen 189-en vettek részt Porcsalmai Mesekert Óvoda és Mini Bölcsőde Játéknapján. A település lakói bekapcsolódtak a programba.*” A beszámolóban kiemelte az intézményvezető, hogy Kiss Áron településük szülötte, az első jelentős magyar népi gyermekjáték gyűjtemény az ő nevéhez fűződik. A bábelőadás után egy népi gyermekjátékfüzés, kuglizás, ugróiskola, pitykézés, célba-dobás stb. tevékenységekre került sor. A gyermekekkel való közös játék ma is nagyon fontos. A drágán vásárolt játékok nem pótolhatják az együtt eltöltött idő varázsát...

A játéknapok szervezői emléklapot és ajándékkönyvet kapnak. Az elkötelezettség, az értékátadás és élményátélés megteremtésének példáját ismerjük el. Beszámolók olvashatók a neten, *A Kisgyermek* újság lapszámaiban és a világjátéknap honlapján: (jatekvilagnap.webnode.hu).

Erzsébetvárosi Korzó

Helytállt szeptemberben a Magyar Pedagógiai Társaság az erzsébetvárosi Civil Korzón. Sátrunkban a kíváncsi járókelők mellett megjelentek a Kisgyermeknevelési Szakosztály tagjai (igen szép számmal), a Prevenációs Szakosztály, a KORISME-szakosztály, a Kalokagathia Szakosztály, a Robottechnika Szakosztály (Mini, a robot társaságában), a Kiss Árpád Műhely reprezentánsai.

A beszélgetésen megerősödött a szándék egy pedagógiai sajtókommunikációs hálózat, bázis (esetleg később szakosztály) létrehozására.

Sátrunkat meglátogatta a kerületi polgármester és alpolgármester is.

Ez alkalommal tartottuk meg a *hagyományos kollektív könyvbemutatót*. Első ízben Hudra Árpád idézte fel az *Abszolút pedagógusok* című kötet legfontosabb információit, szólt a XX. század azon kiváló értelmiségijeiről, akik világraszóló művészi vagy tudósi hivatásuk mellett szükségképpen álltak ki a pedagógia oldalán is – részletesen idézte Barcsay Jenő pályáját. Majd korábbi korok oktatást és tudományt, a kettő kapcsolatát elkötelezetten támogató oktatási miniszterek példáját sorolta.

A 2022. év történéseinek összefoglalása jelent meg a Kálmán Anikó szerkesztette *Évkönyvben*, melynek címe: A szinergiák esztendeje. Villányi Jutka, a 2023. évről szóló, készülő évkönyv főszerkesztője méltatta az információkban gazdag kiadványt, a beszámolók, adatok mellett, a tanulmányokra is nyitott 3. fejezetet is hangsúlyozta.

2022 augusztusában volt Janusz Korczak önkéntes halálának 80. évfordulója. Az emlékkonferencia előadásait tartalmazza *A varsói Öreg Doktor emlékezete* című kötet. Iványi Júlia, a MÁV-telepi Wesley Iskola vezetőjének szavaira hívta fel a figyelmet, az országos tanügyigazgatás már akkor kétségbevonta az iskola (ide járnak a Hős utcai gyerekek) nevelési-tanítási eredményeit s vontatta meg az állami támogatást. A MET iskolának helyzete azóta csak romlott – mutatott rá az előadó.

Fábry Béla könyvbemutatójának nagy ívet kerítve a társaság több mint 130 esztendejének tanulságairól szólt, az 1848-as „Egyetemes tanítógyűlést” (melyet az első Nevelésügyi Kongresszusként tart számon a szakma) egyenesen – júliusi megtartása okán – a Staféta-táborok őséneke is nevezett. A VII. Nevelésügyi Kongresszus óta 15 esztendő telt el. Ezért

tartott az MPT Szakmai Kollégiuma *Szembenézés* címen ülést, melyben a vállalkozó szakosztályi vezetők az eltelt másfél évtized folyamatainak tartottak tükröt. Az ülés dokumentumait tartalmazza a kötet.

Végül Trencsényi László a Korczak-könyvkiadási program újabb darabját mutatta be. Az *„Egyedül istennel”, az imák könyve* a fiatal Korczak világnézeti küzdelmeinek tanúsítványa, a rövid „imákban” különös alakok fohászkodnak elismerésért, megbocsátásért, feloldozásért: fiúcska (Muszorgszkij Gyerekszoba című dalciklusában szereplő imádság elmondójának egyenes rokona), a félrelépett asszony, a tudós, az anya s mások. A magyar nyelvű megjelenés fontos könyvtörténeti esemény. A könyvkiadási program folytatódik. Készülőben az A szalon gyermekei című kötet magyar változata – támogatóinknak köszönhetően.

A beszélgetés során Balla Anna is bemutatta köteteit, valamint a sátor író-előadóművész vendége, Mikola Péter mesekönyveiről is sok szó esett.

Ünnepnapok az egész életen át tartó tanulásért '2023

Társaságunk fontos hagyománya, hogy minden évben programsorozatba illeszti szervezeti egységeinek őszi rendezvényeit. Az eredetileg a Felnőttképzési (egykor Felnőttnevelési) Szakosztály alapító elnöke, Harangi László által kezdeményezett, és hosszú évekig utódja, Kraiciné Szokoly Mária által gondozott programsorozat címében és jellegében is némi változáson esett át a hosszú évek alatt. Míg fókusza korábban a felnőttkori tanuláson volt, mára a teljes életkori spektrumra koncentrál, és az élethosszig tanulás (lifelong learning) népszerűsítését szolgálja. Célunk a figyelem felhívása a tanulás jelentőségére, annak számtalan aspektusára, és ebben vállalt szerepünkre, felelősségünkre. Jó alkalom ez arra, hogy számba vegyük jó gyakorlatainkat, összevegyük tapasztalatainkat, megosszuk tudásunkat. De arra is, hogy szervezetünkön belül, illetve társaságunk és más szervezetek között új kapcsolatokat építsünk, és megerősítsük az eddigieket.

Három hónap alatt több, mint harminc esemény került megrendezésre, mintegy 14 városban, az ország különböző részein. Ezek túlnyomórészt jelenléti formában zajlottak, de találkozhattunk online vagy hibrid módon megvalósult programmal is. A legtöbbször (hat alkalommal) használt helyszín a Magyar Pedagógiai Társaság székhelyének otthont adó ELTE PPK Kazinczy utcai épülete volt.

A rendezvények „műfaja” a kiállításától a műhelymunka jellegű programokon keresztül – vita, könyvbemutató, elemző beszélgetés, jó gyakorlat közreadása stb. – a konferenciáig terjedt. A programfüzetben találhattunk példát a több szervezeti egység összefogásából született eseményre is, és sok esetben találkozhattunk más szervezetek közreműködésére. Utóbbiak – általános és középiskola, egyetem, múzeum, könyvtár, konferenciaközpont, egyesületi székhely – a szervezés és a helyszínadás tekintetében is partnereink voltak.

Az MPT tagozatai és szakosztályai a pedagógiai problémakörök és megközelítések hosszú sorával foglalkoznak, ennek köszönhetően jellemző volt a rendezvények témakörének sokfélesége is. A szervezők foglalkoztak mind a pedagógiai gyakorlat, mind a neveléstudomány, kutatás területeivel. Jelentős hangsúlyt kapott a hátrányokkal, nehézségekkel küzdő csoportok helyzete és fejlődési lehetőségei, a kiemelkedő szakemberek, újítók szellemi hagyatékának feldolgozása, valamint a pedagógia helyzetének, szerepének, felelősségének, alkalmazkodásának mérlegelése.

Az „Ünnepnapok az egész életen át tartó tanulásért” közösség- és műhelyteremtési tevékenységünk fontos része. Alkalom arra, hogy az önállóan tevékenykedő szervezeti egységek szakemberei között találkozási pontok jöjjenek létre, és hogy rátekintsünk arra a gazdag palettára, amit szervezetünk képvisel. Minden évben fontos állomás számunkra, és mindenképpen folytatást kívánó tradíció.

Kitüntetett, elismert tagtársaink

2023-ban nyerték el az Ádám György Érdemérem elismerést

Heltmanné Mudri Zsuzsa az MPT Diszlexiás Gyermek Fejlesztésért Szakosztály egyik alapító tagja, tevékeny részt vállalt a szakosztály 1997. évi megszervezésében és azóta is a diszlexiával vagy egyéb tanulási zavarral jellemezhető tanulók iskolai életútja ügyének aktív képviselője.

1984-től tavalyi nyugdíjba vonulásáig az Öveges József Középiskola könyvtáros tanára volt, ahol 1992-ben tanácsosi címmel ismerték el munkáját. Jelentős szerepet vállalt az iskolában 1994-ben bevezetett új profil, a diszlexiás tanulók képzése, támogatása terén. Sok-sok tanulási problémával küszködő tanulót mentorált, kedvességével, nyitottságával és ötletességével mindig tudott előtűk új kapukat nyitni. Volt, aki egy-egy tanulmányi versenyen való indulást és sikereket, volt, aki az egyetemre való jelentkezéshez kapott önbizalmat és bátorságot, volt, aki a CERN részecskegyorsítójába való kijutást köszönhette neki. Utóbbi folyamányaként 2011-ben a világon először hozott létre virtuális látogatást a CERN-ben, aminek országos visszhangja is volt. Az ötletet, a programot a CERN látogatóközpontja azóta szerepelteti kínálatában. Iskolai munkája során a legbüszkébb a tanítványai sikereire, és a tőlük kapott „mindenszakos tanár” címre volt. Mindig résztvevője, gyakran előadója és szervezője is volt az iskola – pedagógusoknak szervezett – tudásmegosztó konferenciáinak és tanfolyamainak, akár helyben vagy vidéken, akár Erdélyben vagy Kárpátalján kerültek azok megrendezésre. Az általa létrehozott „diszlexiás szakkönyvtár” a kétezres évek elején szakmai kuriózumnak számított, mind a kötetek számát, mind azok széles témalefedettségét tekintve.

Hosszú évekig a Diszlexiás Gyermek Fejlesztésért Szakosztály delegáltjaként volt tagja az MPT Szakmai Kollégiumának. Tapasztalatait, meglátásait szívesen megosztotta az eszmecserék, viták során. Az elmúlt évtizedek folyamán mindig vett részt a szakosztály tudásmegosztó alkalmain, tanfolyamok, konferenciák és szakmai műhelyek, valamint pályázatok aktív szereplője és szervezője volt. Több MPT-kötet szerkesztője, olvasószerkesztője, a Társaság évkönyvét szerkesztő team tagja. Aktív és megbecsült tagja a Könyvtárostanárok Egyesületének, amelyen belül beválasztották a „Bölcsék Tanácsa” elnevezésű bizottságba. Nyugdíjasként is aktívan dolgozik, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gazdagréti tagkönyvtárában vállalt önkéntes munkát. Szakmai-közéleti tevékenységét elismerve 2004-ben Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült, a Könyvtárostanárok Egyesülete 2021-ben munkásságát a KTE Emlékéremmel (életműdíj) ismerte el. Heltmanné Mudri Zsuzsa megtestesíti az Ádám György-i, az új iránt tudományos alaposággal érdeklődő, a tanítványok boldogulását mindenek felett érvényesíteni törekvő, a közösségért aktívan tevékenykedő pedagógus ethoszt. Elismerése nem csak a Társaság megbecsülését fejezi ki, hanem a Társaságon túlmutatóan jeleníti meg a példát mutató emberi-tanári-civil aktivista magatartást.

Faust Dezsőné pályájának minden eleme a kisgyermekneveléshez kapcsolódik. Ez a szakmai életút a 70-es évek elején óvónőként kezdődött és aktív munkássága óvodavezetőként fejeződött be. E két pont között a kisgyermeknevelés szakmai munkájának szinte minden eleme megtalálható. Gyakorlati szakember, innovációk kezdeményezője és terjesztője, kutatások résztvevője, tanulmányok szerzője és társszerzője, szakmai programok résztvevője előadóként, szervezőként. Munkásságában kiemelkedik a néphagyományok megjelenítése az óvodapedagógiai munkában. Ennek egyik következményeként alapítója volt a Néphagyományórzó Óvodapedagógusok Egyesületének, és mind a mai napig e szakmai program egyik legelismertebb képviselője. Szerkesztője és társszerzője volt az Óvodai nevelési országos alapprogram alapján létrehozott választható programnak, melynek eredményeként megjelent a minősített

Néphagyományörző Óvodai Program. Erre épített tevékenységeinek eredményeként hazánkban és határainkon túl is szakmai hálózat létrejöttét irányította. A programkövető és megvalósító intézmények száma több százra tehető. A Kisgyermeknevelési Szakosztály munkájában aktív munkavállalói ideje kezdetétől vesz részt, 1993-tól-2002-ig a szakosztály vezetőségi tagja volt. Aktivitása itt is példa értékűen jelent meg. Szervezett szakmai programokat, ha azt kellett tenni, írt szakmai cikkeket, ha írni kellett, előadásokat vállalt, ha a szakmai munka eredményeit kellett hitelesen képviselni. Nem csak követi a kisgyermeknevelés megújuló rendszerét, hanem kezdeményezője, aktív képviselője a fejlődésnek, fejlesztéseknek. Meglátásait, véleményét minden fórumon – írásban, szóban – az óvodaügy (intézmény, család), és a gyermekek érdekében szakmai érvekkel, az ügy iránti szeretettel támasztja alá. Kiváló szakemberként ismertsége széles körű, nem csak Magyarországon, hanem a határon túli magyar óvodapedagógusok körében is. 2000-ben méltán kapta meg a Brunszvik Teréz Díjat, mely további szakmai-közéleti aktivitásra serkentette. Faust Dezsőné, ahogy kollégái ismerik és szólítják, Erika a hazai kisgyermeknevelés területén jelenítette, jeleníti meg Ádám György szellemiségét. Az elkötelezettséget a gyermekek nevelése tekintetében, a szakmai igényességet, a mindig többre-jobbra törekvés igényét, a munka tekintetében a következetességet, az emberi kapcsolatokban – gyermek, szülő, kolléga tekintetében egyaránt – a tiszteleten alapuló együttműködést, a közösségi élet tevékenységben is megjelenő fontosságát.

A kilencvenedik életévét betöltő *Varga Lajos* a magyar szakképzés legújabb kori történetének egyik kiemelkedő alakja. A műszaki szakoktatással 1956-ban a MÜM 14. sz. Intézetében mint szakmunkás ismerkedett meg. Szegedi majd budapesti felsőfokú tanulmányait követően később szakoktató, majd műszaki tanár lett. 1962-től 1970-ig a Munkaügyi Minisztériumban főelőadó, szakképzési főfelügyelő munkakörben dolgozott, ahol a szakmai képzés irányítása, valamint a szakközépiskolai oktatás megvalósítása és irányítása volt Dél-Pest, Pest megye, Nógrád megye területén. 1970 és 1996 között a budapesti Trefort Ágoston Kéttannyelvű Szakközépiskola és Gimnázium igazgatója volt. A hazai szakoktatás, két tanítási nyelvű szakképzés, műszaki tanárképzés elismert szakembere, műszaki tanár, nyugdíjas, címzetes igazgató, közoktatási és szakképzési szakértő, a Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem, Közoktatási vezető szak volt konzulense. Kiemelkedő szakmai szerepe volt a hazai két tanítási nyelvű szakközépiskolai oktatás kidolgozásában és megvalósításában. Szakmai és társadalmi közéleti aktivitása nyugdíjba vonulását követően is kiemelkedő. Az Országos Képzési Tanács szakértőjeként részt vett az első szakképzési törvény előkészítésében. Ebben az időszakban a Fővárosi Oktatástechnológiai Központ Felügyelő Bizottság társelnöke volt. 1992-től a HUNDIDACT Szövetség Ellenőrző Bizottságának elnöke, több mint egy évtizeden át volt az Oktatási Minisztérium által adományozható kitüntetések odaítélésével foglalkozó szakmai kuratórium elnöke. Szakértőként a szakképzésben folyamatosan tevékenykedett, illetve éveken át konzulensként oktatott a Műegyetemen a közoktatási vezető képzés keretei között. Mentorpedagógusként a mérnök-tanár szakos hallgatók témavezetője, a vizsgarendszerben szinte állandó bizottsági tag. Varga Lajos 1969-től a Magyar Pedagógiai Társaság tagja, 1991-től 1994-ig a Budapest Tagozat szakképzési elnöke, 1989-től a Magyar Szakképzési Társaság elnökségi tagja, 1990-98 között alelnöke volt. Az MPT keretében formálódó Szakképzési Kollégium elnökségi tagjaként kiemelkedő szerepet vállalt az elmúlt években is a társaság munkájában. Munkásságát számos elismeréssel is értékelték. Földes Ferenc-díj (1991), Munkaügyért-díj (1992), Apáczai Csere János-díj (1997), Szakképzésért-díj (1998), Trefort Ágoston-émlékplakett (1999).⁷

---

⁷ Szomorúan nyugtázzuk: kollégánk az év őszén elhunyt.

Ádám Zita, a szlovákiai magyar oktatás jeles szakembere *Magyar Nyelvőr-díjat* kapott.
 Csapó Benő munkásságát Báthory-díjjal ismerte el a HERA.⁸
 Györe Géza Kresznerics Ferenc-díjat kapott.
 Donáth Péter arany diplomát vehetett át az ELTE rektorától.
 Deliné Fráter Katalinnak a városi önkormányzat „Hajdúböszörmény gyermekeiért” emlékérmét adományozott.
 Hegedűs Judit Bűnmegelőzési emlékérmét kapott, továbbá a Belügyi Szemle szerkesztőbizottsága Publikációs nívódíjat adományozott részére.
 J. Kovács Judit, a Kerekítő mozgalom megálmodója *Janikovszky-díjat* kapott.
 Farkas Anikó, a Homoktövis Bölcsőde vezetője vette át a Kardos Andor gyermekorvos nevéhez kötődő *Újpest Jövője-díjat*.
 Kissné Zsámboki Réka egyetemi docens a *Magyar Érdemrend Lovagkeresztje* kitüntetését kapta továbbá *Mestertanár Aranyérmét* az Országos Tudományos Diákköri Tanácstól.
 L. Ritók Nóra *Bogdán László emlékére* alapított díjat kapott.
 Kárpáti Andrea nyerte el az MMA elismerő oklevelét.
 Kanczné Nagy Katalin kapta a BME Tanárképző Intézete elismerő oklevelét
 Kattein-Pornói Rita kapott elismerő oklevelet a BME Tanárképző Intézetében.
 Kerekes Judit *Magyarország Barátainak Alapítványa* díját nyerte el.
 Molnár György kapott *Mestertanár Aranyérmét* az OTDT döntése alapján.
 Pálffy Sándornak a helyi képviselő-testület *Hajdúböszörmény gyermekeiért”* emlékérmét adományozott.
 Pázmány Karolina Ágnes a MMA elismerő oklevélben részesítette.
 Poór Zoltánnak a *Pannon Egyetemért* elismerő oklevet adományozott az egyetem.
 Sándor Ildikó *Táncház-díjas* lett.
 Szilágyi Klára a *Magyar Érdemrend tisztikeresztje* kitüntetését kapta
 Taracsák Judit salgótarjáni tagtársunk a Várostól *Civilekért-emlékplakettet* kapott.
 Tóth Marianna Szovátán az RMPSz *Arany diplomáját* vette át.
 Túri Ibolya *Háry Mária-díjat* kapott.
 Veressné Gönczi Ibolya munkásságát a HERA *Báthory-díjjal* ismerte el.

Veszteségeink

Bodosi Béla (Eszterházy Tagozat, Heves megyei Tagozat volt elnöke)
 Borda István (Középmagyarországi tagozat tagja)
 Bíró Péterné (az egykori Szomatikus Nevelési Szakosztály aktivistája)
 Csapó Benő (Felsőoktatási Tagozat)
 Cservényák Lászlóné Erzsébet (Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tagozat tagja)
 Krisztián Béla (a Felnőttképzési Szakosztály tagja)
 Kovács Attila (Felsőoktatási Szakosztály tagja)
 Orosz Gábor (Neveléstörténeti Szakosztály tagja)
 Pilhoffer Ferenc (Középmagyarországi Tagozat tagja, a felügyelő bizottság korábbi tagja, tiszteletbeli tag)
 Varga Lajos (a Szakképzési Kollégium tagja, az Ádám György-Érdemérem kitüntetettje)

⁸ Csapó Benő professzor júniusban tragikus közlekedési baleset áldozata lett.

Nyilvánosságunkról és a szakma nyilvánosságáról

Kommunikációs csatornáink – korunk természetes velejárójaként – egyre inkább áttevéődnek az internetes felületekre. A postai levelezés helyett sok tagtársunkkal már e-mailen tartjuk a kapcsolatot, ma már ez a leginkább jellemző forma. A covid-járvány időszakában rákényszerültünk a találkozók, megbeszélések, ülések online platformokon keresztül történő megtartására. Ennek előnyei azonban – a hátrányok mellett – hamar nyilvánvalóvá váltak, ezért leggyakrabban ma is így zajlanak ezek a találkozók. A 21. században egyre nagyobb jelentősége van minden szervezet számára az interneten történő tartalmak megjelentetésének, még hozzá napra kész formában. Tevékenységeinket ezért honlapunkon, Facebook-oldalunkon és Youtube-csatornánkon mutatjuk be, s részben ezeken keresztül keressük a párbeszéd lehetőségeit is.

Honlap

2008 óta üzemeltetünk weblapot (<https://pedagogiai-tarsasag.hu/>), amelyet 2019-ben újítottunk meg. Az új honlap strukturáltabb, ezáltal áttekinthetőbb, informatívabb és egyben színesebb, korszerűbb megjelenésű is.

Az oldalon három nyelven mutatjuk be társaságunkat, a hasznos információkon kívül fellelhetők legfontosabb dokumentumaink (alapszabályzat, szervezeti és működési szabályzat, adatkezelési tájékoztató), és „krónikánk” állásfoglalásainkkal, díjazottjaink és egyéb jeles tagjaink bemutatásával, a Társaság múltjának és jeles éveinek felelevenítésével.

Külön aloldalakon mutatják meg magukat testületeink (Elnökség, Vezetői Kollégium, Küldöttgyűlés, Szakmai Kollégium, Szakképzési Kollégium, Felügyelő Bizottság, Új Pedagógiai Szemle Szerkesztőbizottság) és szervezeti egységeink: a tagozatok és szakosztályok. Utóbbiak bemutatkozását hírfolyamuk elején, egy mindig legelsőként megjelenő bejegyzésben olvashatjuk.

Néhány szakosztályunk saját honlapot is gondoz. Ilyen a Pályaorientációs Szakosztály (<https://llg.hu/>) és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ügyét felkaroló Ki-Figyel-Ő Szakosztály (<https://tudasz3.webnode.hu/>).

Közösségi média

Facebook-csoportunk tagjainak száma meghaladja a 4000 főt, sokan tájékozódnak tehát e platformon keresztül. A társasági rendezvényeken, történéseken kívül hírt adunk olyan eseményekről is, amelyekben valamelyik tagunk érintett, megemlékezünk évfordulókról, megosztunk pedagógiai témájú cikkeket. Újításként élünk azzal a lehetőséggel, hogy alkalomadtán tagjaink portréit is bemutatjuk – ez erősítette a társaság közösségi karakterét, s az érdeklődést is fokozta.

A Vezetői Kollégium tagjainak gyors tájékoztatására hoztuk létre az MPT Vezetői Kollégiuma csoportot. Több szervezeti egységünk külön is üzemeltet Facebook-csoportot, ilyenek a Középmagyarországi Tagozat, az Északnyugat-magyarországi Tagozat, a Somogy Megyei Tagozat, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tagozat, a Diszlexiás Gyermekek Fejlesztéséért Szakosztály, a Didaktikai Szakosztály, az Interkulturális Nevelési Szakosztály, a Felsőoktatási Szakosztály és a Ki-Figyel-Ő Szakosztály.

Youtube

A legnagyobb videómegosztón 2020 óta van saját csatornánk. A 2023-as év végére 115 feliratkozónk lett, a megtekinthető videók száma 56, amit átlagosan 86-an tekintenek meg. A „rekorder” Nagy Ádám és Radó Péter beszélgetése volt az oktatáspolitikai kritikájáról, több mint ezer megtekintéssel.

A Pályaorientációs Szakosztály külön is fenntart egy Youtube-csatornát (https://www.youtube.com/channel/UCg3Toecl1hJBL_tCa9rXz-w), 26 videóval és 108 feliratkozóval.

Online vagy személyesen?

Ma már szinte nem is létezik egy szervezet az internet használata nélkül, a folyamatos jelenlét és a gyors információcsere lehetősége kihagyhatatlan előnyök. A személyes együttlétek ugyanakkor továbbra is nagyon fontosak számunkra, egyértelműen észleljük az árnyaltabb, többcsatornás kommunikációs lehetőség és a személyesség előnyeit. Gyeksünk egyensúlyt tartani és kihasználni mindkét forma előnyeit.

Hálózatosság

A hálózatosság jegyében az elnökség a pedagógiai sajtóról, illetve a sajtó pedagógiai közleményeiről hívott össze online beszélgetést. Jelen voltunk a Parlando, az Új Pedagógiai Szemle, az A Kisgyermek, a Taní-tani, a Kaláris, a Szívderítő, a Civil Szemle, Pedagógiatörténeti Szemle, közvetlen, a Szociálpedagógia, az Iskolakultúra, az Óvodai Nevelés – és megannyi facebook-csoport közvetett "képviselésében".

Egyetértettünk abban, hogy szükséges és érdemes a pedagógiai tájékoztatás kiterjedtségét és szakmai igényességét gazdagítani; indokolt lehet a nevelésüggyel foglalkozó újságírók, médiaszakemberek és a média, tájékoztatás dolgában elkötelezett pedagógiai szakemberek hatékonyabb és kölcsönös információja.

Ennek érdekében

- a jelenvoltak (és érdeklődők) számára „körímél-címet” hozunk létre, ahol felhívásokat, eseményeket, tartalomjegyzékeket, arra érdemes interjúalanyokat, szerzőket stb. cserélhetünk;
- félévente egy-egy aktuális téma köré szervezünk pedagógiai tájékoztatóknak online-beszélgetést {egy 2024. májusi beszélgetés tárgya: a laikus társadalom pedagógiai kultúrájának javítása a sajtó segítségével};
- az MPT kezelte honlap és fb-csoportok rendelkezésre állnak tájékoztatás céljaira;
- stratégiai célunk a "minőség nyomásgyakorlása" egy jobb – és olvasottabb – pedagógiai szaktájékoztatás érdekében.

SZAKOSZTÁLYOK, TAGOZATOK BESZÁMOLÓI

Szakképzési Kollégium

A Szakképzési Kollégium elnöksége: *elnöke*: Benedek András, *alelnöke*: Kraiciné Szokoly Mária, *tiszteletbeli elnöke*: Szenes György, *titkára*: Schindler Rózsa, *tagok*: Balogh Csaba, Király László, Kulcsár Szilvia, Palotás József.

Szervezeti jellemzők: 3 fő új belépő, jelenlegi létszám: 98 fő (más szakosztályban regisztrált, de SZK tag is 16 fő. Két (már az MSZT-ben is alapítóként résztvevő) veszteség érte szervezetünket, egyikük az Ádám György Emlékéremmel idei évben kitüntetett Varga Lajos volt.

Magyar Pedagógiai Társaság Szakképzési Kollégiumának célja, hogy a lehetőségeket figyelembe véve információt közvetítsen a szakképzés/felnőttképzés helyzetéről a Társaság érdeklődő tagjainak, a szakképzésben/felnőttképzésben érdekelt szakembereknek, eszmecserét szervezzen a szakmai oktatás/képzés iránt elkötelezettséget érző szakemberekkel az aktuális szakmapedagógiai kérdésekről. Kapcsolatot építsen a Társaság más, szakképzéshez is kötődő szakosztályaival, a hazai szakképzés társadalmi és gazdasági környezetében aktív szerepet vállaló pedagógusokkal, szakképző intézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel.

Ebben az évben is folytatódott a már harmadik éve folyamatosan szervezett „Beszélgetések a szakképzésről” című programsorozat, ebben az évben visszatérve a jelenléttel való megvalósításhoz, de nem elvetve az online platformon történő bekapcsolódás lehetőségét sem. 2023-as évindító programot a duális szakképzés megvalósításában jelentős szerepet vállaló, a szakképzés együttműködési rendszerének egyik meghatározó szereplője, az Ágazati Készségtanács (ÁKT), mint a szakképzés tartalmi szerkezetének folyamatos fejlesztését és korszerűsítését, a munkaerő-piaci igények és a képzési kínálat összehangolásáért felelős irányító szervezet megismerésének lehetősége adta. Az ÁKT-k általános feladatainak megismerése után, az ÁKT és a gazdasági szereplők kapcsolatát ismerhettük meg. (2023.03.30. BME-60 fő)

A június 1-i rendezvény központi témája a „*Minőség-hatékonyság- szakmai képzés*” téma köré csoportosítva a szakképző intézményekben és a duális képzőhelyen bevezetett minőségirányítási rendszer főbb jellemzője, gyakorlata volt. A téma aktualitását és fontosságát a 2019.évi LXXX törvény a szakképzésről és annak 12/2020. (II.07.) végrehajtási utasításának novumként megfogalmazott előírása adja. (BME-63 fő)

Az októberi rendezvényen a nonformális és informális tanulási környezetben megszerezhető kompetenciák, készségek, képességek mérésének, értékelésének és beszámíthatóságának nemzetközi hátterének és a hazai kísérletek megismerése mellett a három képzési, tanulási szintér (szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés) területén vizsgáltuk azt, hogy „mit ér a hozott tudás”. (2023.10.05. BME-53 fő.)

Szakképzés és felsőoktatás című november 23-i rendezvénye kapcsolódott a Magyar Tudományos Akadémia II. Osztály Pedagógiai Tudományos Bizottság Felsőoktatás-pedagógiai Munkacsoportja, az ELTE PPK által, 0.25-én lezajlott „Felsőoktatás-pedagógiai kutatások és fejlesztőmunka az új feltételek között” c. konferenciához, valamint az ezévi Országos Neveléstudományi Konferencia egyik szekciójához. A hibrid kerekasztal módot adott arra, hogy az érdeklődők bővebb információhoz jussanak a

konferenciákon előadott, a felsőoktatásban folyó oktató- és kutatómunkáról, valamint a felsőoktatás és középfokú szakképzés egyre gazdagodó kapcsolatáról. (BME- 24 fő)

A Szakképzési Kollégium társrendezőként és aktív lebonyolítóként vett részt a Diszlexiás Gyermekek fejlesztésért szakosztály által szervezett „Esélyek és kihívások - SNI és BTMN tanulók a szakképzésben” című konferencián (plenáris előadók, szekció előadók, tanulói beszámoló).

Szakmai előadások és publikációk is színesítik a kollégiumi aktivitást (Simonics István, Sós Tamás, Opus et Educatio, stb.).

Más szervezetekben kifejtett aktivitás: Civil Közoktatási Platform (CKP), a Felnőttképzési Szakértők Egyesülete (FSZOE), a Szakképzési Innovációs Tanács (SZIT) ülésein, rendezvényein a Szakképzési Kollégium aktív képviselője biztosított volt online és jelenléti formában.

*

Bács-Kiskun megyei Tagozat

Vezetője Bordás Sándor főiskolai docens. A bajai Eötvös József Tanítóképző Főiskola a Bács-Kiskun megyei Tagozata az elnökség átvételét követően folyamatosan törekedett a tagozat megerősítésére, a működés fellendítésére.

2022-ben a Bács-Kiskun Megyei Tagozat elnökségét a bajai Eötvös József Főiskola vette át, amely az utolsó teljes profilú pedagógusképző intézményként működik a megyében. A bajai tanítóképző főiskola örömmel fogadta a lehetőséget, és azóta is igyekszik előre mozdítani a tagozat működését. Gyakorlatilag újra kellett szervezni a tagozatot, mivel az elmúlt évek során komoly akadályok gátolták a munkát. A Kecskeméti Tanítóképzővel nem sikerült érdemi kapcsolatot kialakítani tagozati munka átvétele szempontjából, a korábban a bajai csoportot alkotó, szervező tagok közül pedig a legtöbben nyugdíjba vonultak. Az EKF egyéb feladatai (pl. az intézmény régi épületének korszerűsítése, új tornaterem és konferenciaközpont építése a főiskola területén) mellett lassan kezdte meg a tagozaton belüli tevékenységeket.

2023-ban a legnagyobb szabású rendezvényünk A Magyar Tudomány Napja ünnepe sorozat keretén belül zajlott. A bajai Eötvös József Főiskola nemzetközi tudományos konferenciát szervezett Magyar Tudomány Ünnepe programsorozathoz kapcsolódva november 15-én, immár a Magyar Pedagógiai Társasággal közösen, a szervezet égisze alatt. A délelőtti plenáris üléseket követően délután tematikusan szervezett három szekcióban 48 előadó 38 előadása hangzott el; magyar, német, angol vagy horvát nyelven az Eötvös József Főiskola négy alapszakjához – tanító, óvodapedagógus, csecsemő- és kisgyermeknevelő, gazdálkodási és menedzsment – kapcsolódva, a tudományterületek hazai és külföldi felsőoktatási intézményekből érkező oktatóinak és hallgatóinak közreműködésével A tudományos tanácskozás jó alkalomnak bizonyult a megyében dolgozók kollégákkal való találkozásra, a Magyar Pedagógiai Társaság kínálta lehetőségek népszerűsítésére.

Békés Megyei Tagozat

Tagozatvezető: Malatyinszki Szilárd, küldöttek: Árpási Zoltán, Malatyinszki Szilárd. Tiszteletbeli tagok: Kincses László, Máthé Ilona, Micheller Magdolna, Szemenyei Sándor Együttműködő partnerek, rendezvények házigazdái: Kodolányi János Egyetem, Gál Ferenc Egyetem, MTA SZAB Békés Megyei Tudományos Tanácsa

A 2023. évben megvalósult eseményeink

Június 29. Helyszín: Gál Ferenc Egyetem, Békéscsaba. Résztevők száma: 15-20 fő

Előadók: Vedovatti Anildo, Pribelszki Péter Ivánné, Szvarnasz Alexandroszné, Szabados Edit, Szabó István, Malatyinszki Szilárd, Micheller Magdolna. Program: Andragógiai Nyári Akadémia, Felnttktkpezs vlttozvsban – ftkuszban a kompetencia.

Békés megyében jelentős számú pedagógushoz a pandémia miatt nem tudtunk eljutni, igyekeztünk a programokat közvetíteni számukra és képviselni az érdekeiket.

Az első Andragógiai Nyári Akadémiát 2015-ben Mezőhegyesen a Nónius Hotelben rendezték meg.. E program immár a 8. rendezvény, melyben Micheller Magdolna személye meghatározó. A rendezvény mindig a Magyar Pedagógiai Társaság Békés Megyei Tagozata és az MTA SZAB Békés Megyei Tudományos Testülete rendezvénye volt. Résztevői pedagógusok, felnttktkpezsben és felsoktatásban dolgozó oktatók, felnttktkpezsben érintett hallgatók. Köszönjük az előadóknak és a szervezőknek azt, hogy ez a kis közösség együtt maradhatott és együtt gondolkodhatnak! Külön gratulálunk Micheller Magdolna professzor emeritusnak a békéscsabai felsoktatásban töltött 30 eredményes és tartalmas évéért!

November 15. Magyar Tudomány Ünnepe – Válaszok a globális kihívásokra konferencia. Helyszín: Gál Ferenc Egyetem, Békéscsaba. Résztevők száma: 200 fő

A konferencia a vármegyében működő felsoktatási intézmények összefogását szimbolizálja, minden intézményből plenáris előadókkal, azt követően szekció előadásokkal várták a hallgatókat. A Gál Ferenc Egyetem Gazdasági Karán a tehetség gondozás a közgazdaságtudományok, a társadalomtudományi és a műszaki tudományok szakterületein folyik.

November 24. Magyar Tudomány Ünnepe – Kulturális és közintézmények készségfejlesztő tevékenysége a gyakorlatban. Helyszín: Kodolányi János Egyetem, Orosháza. Résztevők száma: 30 fő

Előadók: Kálmán Botond Géza, Buzai Csaba, Lajti Tímea, Jozó Tamásné, Malatyinszki Szilárd. A digitális eszközhasználattal kapcsolatos információátadás, tudásszerzés és a hálózatszervezés volt a központi téma..

November 22. Magyar Tudomány Ünnepe – A tudatos felnőttek (workshop). Helyszín: TIT Körösök Vidéke Egyesület, Békéscsaba, Damjanich u. 1/3. Résztevők száma: 30 fő

Előadók: Pelle Róbert, Boldog Gusztáv, Forján Petra, Szenogárdi Péter, Zuti Pál, Malatyinszki Szilárd. A környezeti problémák kerültek napirendre, melyben a méhlegelők kérdése, a globális környezeti problémák, fenntartható étkezés és a tudatos fogyasztás, tudatos életvezetés témáit mutatták be előadóink. A népes és lelkes részttevők főként az Egyesület aktív tagjaiból kerültek ki.

Északnyugat- magyarországi Tagozat

A tagozat elnöke: Kövecsesné Gósi Viktória, titkára: Balogh-Pécsi Anett. A szervezeti egység fő együttműködő partnere, támogatója – mondhatni bázisa – a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán és Társadalomtudományi Kar.

Munkánk során ebben az évben is törekedtünk arra, hogy minél több iskolai és óvodai csoportnak valósítsunk meg játékos foglalkozásokat a környezeti neveléshez kapcsolódóan. Ennek keretében a Kutatók éjszakáján, a Fenntarthatósági Akadémia foglalkozásain, Madarak Fák Napi rendezvényeken, a Zöld Győr rendezvényen, egyetemi nyári táborokban, alkotófejlesztő mesefoglalkozásokon találkoztak tagjaink az érdeklődő tanulói csoportokkal.

Március 14-én hagyományainkat követve a Tanítók Napi Apáczai Módszertani Délután keretében a plenáris előadások után a digitális kultúra világában merülhettek el az érdeklődők a műhelyfoglalkozások során. A program keretében Petzné Tóth Szilvia és Lampert Bálint mutatta be a karon megvalósuló fenntarthatóságpedagógiai programot, mely során Lego-robotok bevonásával támogatják a körforgásos gazdálkodás működésének megértését. Kollégáink a Robotika Szakosztály szakmai rendezvényén is bemutatták munkájuk eredményeit.

Kövecsesné Gósi Viktória vezetésével a tavaszi félévben lelkes tanító szakos hallgatókkal, kollégákkal, társasági tagokkal kialakításra került az Apáczai iskolakertben az Apáczai Meseösvény, melynek keretében a Mesék éjszakáján az egyetemi gyermektábor résztvevői nyerhettek bepillantást a mesék varázslatos világába.

Tagozatunk tagjai ebben az évben is részt vettek október 21-23-ig a Hétfélig Magyar Iskolák VI. országos konferenciáján Londonban, ahol a diaszpóra hétfélig magyar iskoláiban tanító pedagógusok számára tartottak szakmai előadásokat, műhelymunkákat drámapedagógia, fenntarthatóságpedagógia, népi gyermekjátékok, mesepedagógia, tanulástámogatás témakörökben.

Könyvbemutatóra is sor került. A Győri Könyvszalón keretén belül ismerkedhettek meg az érdeklődők a *Tanítás-tanulás kérdéseivel a digitális korban* című kötetrel tagtársaink beszélgetése során.

Szervezeti egységünk tagjai több konferencián is képviselték a Társaságot. (Pl.: Taní-Tani Konferencia, HUCER konferencia stb.)

Eszterházy Tagozat

A tagozat vezetője: Mogyorósi Zsolt, a tagozat titkára: Zagyváné Szűcs Ida. Ebben az évben hat új taggal növekedett a tagozat létszáma, meghaladta a 25 főt. Együttműködő szervezetek: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Miskolci Akadémiai Bizottság Pedagógiai Szakbizottsága, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete. Áprilisban Zagyváné dr. Szűcs Ida kíséretével az egyetem hallgatói (18 fő) látogatást tettek az Egri Dobó István Gimnáziumban, ahol az iskola tanára Pecsénye Pál tanár úr az iskola fizikatörténeti kiállítását és az intézményben folyó fizikatanítás történetét mutatta be.

November 16-án a Miskolci Akadémiai Bizottság Pedagógiai Szakbizottsága és az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Intézete támogatásával közös szervezésben valósult meg online formában a *„Múlt, a jelen és a jövő a pedagógiában”* című online konferencia, amelyen a Miskolci Akadémiai Bizottság Pedagógiai Szakbizottsága és az Eszterházy tagozat tagjai számoltak be friss kutatási eredményeikről.

November 29-én a *„Nevelés, művelődés, innováció”* tudományos konferenciára került sor, amelyet az Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Intézete szervezett a Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete Egri Tagszervezete, a Miskolci Akadémiai Bizottság Pedagógiai Szakbizottsága és a Magyar Pedagógiai Társaság Eszterházy Tagozata összefogásával.

November 29-én az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Intézete által megtartott intézményi TDK-án a 19 középiskolai diák vett részt. A cél, hogy a középiskolás diákok megismerjék a tudományos karrier felé vezető út kezdő lépéseit.

Hajdú-Bihar vármegyei Tagozat

Elnök: Daróczy Ágnes. A tagozat több tagja 2023-ban a Fiúkfalva ebesei kiállítás megnyitóján vett részt. Önálló programot nem szerveztünk, csendes évet tudhatunk magunk mögött.

Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tagozat

Tagozati elnök: Bernhardt Renáta, tagozati elnökhelyettesek: Császár István és Magyar Zsolt, tagozati titkár: Sinka Annamária.

Szeptember 29-én csatlakoztunk – immár sokadik alkalommal – az *Országos Játéknap* programjához. Játszóházunkat 60 fővel tartottuk meg az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campus hallgatói és a Szent József Katolikus Elektronikai Technikum, Gimnázium és Kollégium diákjai segítségével. Alsó tagozatos tanulók számára készültünk tematikus játszóházzal, közel 50 saját készítésű, illetve fejlesztő-, valamint szabályjátékkal vártuk a gyerekeket.

Június 19-én szakmai programot tartottunk *Inspirálóbb? Éléménytelibb? A jövő záloga? Konferencia a közösségi nevelésről* címmel, melynek egyik erőssége volt, hogy több társszervezetet sikerült szervezőként megnyernünk (Rogers Személyközpontú Oktatási Alapítvány, a Jász-Nagykun-Szolnok Tehetségsegítő Tanács, valamint a Magyar Tehetséggondozó Társaság Kelet-magyarországi Tagozata). A konferencián 5 előadást hallhattunk az ifjúsági közösségekről, az autizmus spektrumzavarral élő gyermekek többségi iskolákban történő befogadásáról, a Fricska-módszerről és a szabad játékról, valamint a tehetségnevelésről is. A programon több mint félszáz résztvevő volt jelen.

Ősszel dedikált példányt nyújthattunk át a társaság elnökének *Tóth Albert* tiszteletbeli tagunk könyvéből, mely *Karikó Katalinról* készült *A biológia szakkörtől a világhírnévig* címmel. Ezúton is köszönjük szépen a könyv tiszteletpéldányait!

December 5-én online felületen tartottunk szakmai diskurzust az *élményalapú tanulásról, melyet a környezeti nevelés jegyében* vizsgáltunk. A zoopedagógia és az iskolakert témaköre nagyszámú közönséget vonzott, a gyakorlati megközelítést praktikus ismereteket nyújtott a hallgatóságának. Megbizonyosodtunk róla, hogy az online felületen rendezett program létszámban nagyobb közönséget vonz, illetve arról is, hogy a gyakorlatban használható módszerek jelentenek legnagyobb segítséget a pedagógusoknak és pedagógusjelölteknek.

Szorosó együttműködést alakítottunk ki a Jász-Nagykun-Szolnok Tehetségsegítő Tanáccsal, valamint a Magyar Tehetséggondozó Társaság Kelet-magyarországi Tagozatával is. Továbbra is partnerünk az EKKE JC és Jászberény Város Ifjúsági Önkormányzata. A jászberényi Trió Televízió és rádió, valamint a SZÓLJON.hu minden szakmai programunkról rövid felvételt és beszámolót készített. Az EKKE JC honlapján és Facebook csoportjaiban szintén megjelenik a tagozat munkája, a programok promotálása (pl. <https://www.szoljon.hu/helyi-kozelet/2023/06/kozossegi-nevelesrol-tartottak-szakmai-konferenciat>).

Egy új belépőt tudtunk regisztrálni, viszont a tagozat munkájáról egyre több térségi intézmény vezetője és pedagógusai tudnak, figyelemmel kísérik a munkánkat.

Tiszteletbeli taggá választottuk Tóth Albert kisújszállási tagunkat. Összességében sikeresnek és tartalmasnak ítéljük meg a 2023-as év tagozati tevékenységét, melyet hasonló koncepcióval kívánunk folytatni.

Középmagyarországi Tagozat

A Tagozat tevékenységét – sajnos és továbbra is a kis számú érdeklődés és az érezhető apátiába fulladó érdektelenség jellemezte. A szervezeti életünk az évi néhány levél vagy üzenet sajátos formájában létezett, azaz a csatlakozás egy-egy témához sem volt teljes vagy éppen lendületes. Jellemző példája volt ennek – az amúgy a szakmai közegben elismerést kiváltó konferenciánk ügye is. Az előzetes hírekre reagáló több tucatnyi érdeklődőből az adott időpontra alig két tucatnyi hallgató/néző maradt, bár a többek által megosztott tartalom eléréseiről már nincs információnk. A szinte bárhol elérhető – technikailag kiválóan megoldott lehetőségekkel a tagjaink nem, vagy csak alig éltek, (ez vélhetően az életkoruk és élethelyzetük is indokolja) ezért – sajnos – továbbra is csak a levelezés és a telefonon történő kapcsolattartás maradt.

Az online szervezett Konferenciánkon a téma jelentős szereplői és szakértői működtek közre – az eddigi rutinjukat és új megközelítéseiket szerencsésen ötvözve. Előadónk volt: Setényi János, Környei László, Bessenyei István, Farkas Károly, Mikola Péter.

A szervezeti életünk a már említett konferencián túl egy tavaszi tagozati gyűlésre egy könyvbemutatóra és a többször is összehívott MPT Közgyűlésen való részvételre szorítkozott ebben az évben.

Áprilisban egy „Közoktatás 2023” témájú előadással (Dr. Jeszenszkyné dr. Gallai Gabriella) és beszélgetéssel tarkított küldöttválasztó és egy „felhívást” megfogalmazó tagozati üléssel készültünk az MPT Közgyűlésére. Ami aztán több fordulósá vált...

Majd a Nagy Lajos Társaság és az MPT Középmagyarországi Tagozata közös szervezésében került sor Szepes Erika új kötetének bemutatójára júniusban.

Még keressük és kutatjuk, hogy a jelenlegi – és a folyamatosan változó – helyzetekben hogyan működhetnénk közösségként, de az igazi megoldást továbbra sem találtuk meg. Az interneten/facebookon nagyjából heti 20-30 fő keresi az oldalunkat, olvassa elsősorban az MPT híreit és információit. Az elkövetkező – remélhetően nyugodtabb és kiegyensúlyozottabb időszak – a ma még létező reményeink szerint lehetővé teszi a tagsági élet újraszervezését, újra formálását. Abban bízunk, hogy a papíron „jól mutató” alig 40 fős tagságunk – a személyes jelenlétével és a rendszeresebb aktivitással is közreműködik majd a közös munkában.

Nógrád megyei Tagozat

Vezetőség tagjai: Tóth Marianna, dr Huszárné Kraft Valéria, Kissné Bakay Boglárka.

Célkitűzéseink a 2023. évre az alábbiak voltak:

- A Magyar Pedagógiai Társaság küldetésnyilatkozatában és működési alapelveiben megfogalmazódó elvárások teljesülésének támogatása helyi lehetőségeink megragadásával
- A nevelés- oktatás középpontba állításával értékörzés, a gyermekek, fiatalok, tanulásra vállalkozó felnőttek boldogulását támogató nevelés, érték- és tudásközvetítés
- A MPT elkövetkező időszakára elfogadott és meghatározott cselekvési módok elveivel összhangban rendezvények életre hívása, és rendezvényeken való képviselő, részvétel

Tervezett tevékenységeink, amelyek a célok elérését szolgálták:

1. Részvétel a Magyar Pedagógiai Társaság által meghirdetett üléseken és a Kisgyermeknevelési Szakosztály rendezvényein
2. Tagozati ülések, összejövetelek szervezése
3. Szervezetfejlesztés, tagsági létszám megtartása, növelése, szervezeti kohézió növelése
4. „Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért” programsorozat szervezése, rendezése
5. Az Országos Játéknap programjaihoz kapcsolódás, helyi programok megszervezésével
6. Együttműködés civil szervezetekkel az esélyteremtés jegyében

A célkitűzéseket a Magyar Pedagógiai Társaság Nógrád megyei Tagozata az alábbi tevékenységekkel igyekezett teljesíteni:

A 2023-as évben éltünk az online szerveződő, és a személyes részvételi formákkal is, amelyek kapcsolódási pontot jelenthettek számunkra a Magyar Pedagógiai Társaság, és az egyes szakosztályok programjaival. Az online alkalmak előnyeire támaszkodva több társunk is tudott csatlakozni a programokhoz, elkerülve az utazáshoz kapcsolódó idővesztést.

Ebben az évben is hátrányt jelent a helyszíni foglalkozások szervezéséhez az energiaválság, amely a tavaszig tartó időszakot, és a késő őszi időszakot erősen korlátozza ebből a szempontból.

A tagdíjak befizetését ebben az évben is szorgalmaztuk, a tagdíjak befizetése rendben megtörtént.

Január 16-án a ZOOM formájában többen hallgathattuk a Gyermeki jogokról szóló előadásokat a Hajdúböszörményi Gyermeknevelési kar neves előadójától. Köszönetünket fejezzük ki azért, hogy a pedagógia szempontjából is történt gyermekjogi megközelítés (dr. Pálfi Sándor előadásában), és rendkívül hasznosnak tartottuk Vargáné Nagy Anikó előadását, aki a gyermeki jogok érvényesülését az óvodai gyakorlat szempontjából vizsgálta.

Február 24-én a vezetői kollégium online összejövetelén részt vettünk. Az Ádám-díjban részesítetteknek ez úton is szívből gratulálunk!

Május 19-én „az Országos játéknap”- hoz kapcsolódóan, idén ismét megszervezésre került a városi mesemondó délelőtti, amely kiemelt rendezvénye a gyermeknapi programoknak, a kiemelkedő képességű gyermekek felkarolásának.

Június 13-án a salgótarjáni Civilház adott otthont, hogy a Nógrád megyei Tagozat ülést szervezhessen. Ez alkalommal részletes beszámoló történt a MPT programjain való részvételről, és észrevételek is fogalmazódtak meg a státusztörvény által hozott változások tekintetéből. Felhívtuk a stafétatábor programjaira a résztvevők figyelmét, és tervbe vettük a MPT- Gyermekekért Baráti Kör- MOE Salgótarjáni Köre közös kirándulási lehetőségét.

Július 8-án: Budapesti kirándulás a Zwack Múzeum megtekintésével, dunai hajózással, művészi előadás megtekintése a Magyar Zene Házában a Hangdómban.

Június utolsó hetén a Sátorajáújhelyre szerveződő staféta táborban Szabó Istvánné képviselte tagozatunkat, amelyen színvonalas előadást tartott.

Szeptember 22-én a rendkívüli küldöttgyűlésen dr. Huszárné Kraft Valéria és Szabó Istvánné vett részt Budapesten.

Október 18-án Civil mozaik címmel általános iskolások és középiskolások vetélkedőjére került sor a „Generációk közötti együttműködés” jegyében. 100 éves városunkra is emlékezve, Czene Gyula által összeállított totó nagy népszerűségnek örvendett.

November 17-én a tagozat tisztújító üléséhez, a gyermekjogi hét, az „Ünnepnapok az életen át tartó tanulásért” programjaihoz kapcsolódva rajzkiállítás szerveztünk a

Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Mackóvár Központi Óvodájába. Ez alkalomból tisztújító összejövetelt is szerveztünk, amelyre elfogadta meghívásunkat Villányi Györgyné. Kissné Bakay Boglárka lemondott vezetői tisztségéről, helyére Fajd Árpádné vállalta ezt a feladatot, amelyet egyhangúlag támogatott a tagozat. E rendezvényünk hozadéka továbbá, hogy két új taggal bővült tagozatunk.

November 27-én MOE fórum szervezésére került sor városunkban, ahol az óvodaügyhöz kapcsolódó problémákat tártuk fel. Tagozatunk nagy létszámmal képviseltette magát ezen a rendezvényen. Az összegyűlt javaslatokat a Kisgyermeknevelési Szakosztály felé is eljuttattuk.

Csapatépítő, kohéziónövelő eseményünk a közös kirándulás, amelyet tagozatunk a Gyermekekért Baráti Körrel, és a MOE Salgótarjáni körével közösen hív életre. Október 21-én a sikeresen megvalósított Gács–Gyetva–Divény útvonal lelkersé, aktívvá tette csapatunkat, jövőre Vácrátótra készülünk.

Fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a civil élet, a civil szervezetek programjai, a benne dolgozók azok a „mozgatórugók”, akik kitartó munkával színessé, élménygazdaggá teszik az adott település életét. A megvalósításban az egyik legnagyobb hangsúlyt a szervezetek közötti együttműködés, egymás programjainak látogatása adja, amelyekből táplálkozhat személyiségünk, és amelyekkel segíthetjük egymást, nemcsak pályázati források felkutatása és felhasználása által, hanem a közösségi összetartozás, a közösségben rejlő lehetőségek felismerése és hatékony együttműködés érvényesítése érdekében.

Továbbra is az az álláspontunk, hogy a színvonalas civil élet az önkéntes vállalkásokon túl, támogatások segítségével tud kibontakozni. Nagy szerepet kaphatnának a fenntartó önkormányzatok, vagy a vállalkozások is, mivel „szponzorálással” támogatóként segíthetik elő ezeket a kiváló programokat. Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata pontosan az a vezetőség, aki a civil életet tevőlegesen támogatja. Hangsúlyt helyez arra, hogy a város életében aktív, és gazdag civil programok álljanak rendelkezésre a lakosság érdeklődésének megfelelően. A programok életre hívásához pályázati lehetőséget biztosít, ezzel is hozzájárulva a megvalósításhoz.

Szabolcs- Szatmár-Bereg Vármegyei Tagozat

A vármegyei tagozat önálló programokkal és társrendezésekkel segíti a megyei pedagógiai közéletet. Főbb tevékenységi formák: tanácskozás, felolvasó ülés, foglalkozások, könyvbemutató, szakmai műhely meglátogatása. A tagozat nyitott rendezvényeket tart, amelyeken az érdeklődők megkötés nélkül részt vehetnek.

Az alapvető feladat: a tagozat létszámának növelése. Az elmúlt években a középiskolák és az általános iskolák pedagógusainak irányába próbáltunk tevékenyebb tagszervező tevékenységet kifejteni, több-kevesebb sikerrel.

Célként fogalmaztuk meg a folytonosság fenntartását, a tagozat folytatható hagyományainak ápolását.

2009-ben egy önálló, lektorált kiadványt indítottunk „Pedagógushivatás” címen, melyben a rendezvényeink előadás anyagait jelentetjük meg. Évente egyszer tudunk így megjelenni a tagjaink előtt. 2011-ben angol nyelvű kiadvánnyal rukkoltunk elő. Már kilenc számmal rendelkezünk. Új kiadvány megjelentetést nem terveztük a szűk anyagi keretek miatt!

Március 23-án online konferenciát szerveztünk „A megújult magyar felsőoktatás” címen. A tanácskozáson közel 100-an vettek részt. Nagy sikere volt!

Május 23-án Tudományos Konferenciát Szerveztünk egyetemi hallgatók bevonásával „Tanulási zavarral küzdő gyermek fejlesztése” címen. A hallgatók 4 előadás keretében dolgozták fel a: Tanulási zavarral küzdő gyermek fejlesztésének lehetőségeit. Sokan vettek részt a rendezvényen. Nagy siker volt!

Tovább folytattuk tematikus látogatássorozatunkat. Ismerkedés a vármegye intézményeivel, kutató helyeivel keretében 2023-ban Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumot látogattuk meg, résztvevők száma 10 fő volt.

Október 7-én „Érdekképviselő szerepe a magyar köznevelésben, felsőoktatásban” címen tartottunk előadást.

A tagokkal a kapcsolattartás a 2023. évben nagyon nehéz volt! Email-megkeresésre csak kevesen válaszoltak. A mozgalmi tevékenység alacsony szintű volt.

Veszprém Megyei Tagozat

A tagozat elnöke Pálmai Zita. Az évben a tagozat munkája érdekesen alakult. A Veszprém Megyei Diáksport Egyesület elnöki funkciója új feladatokat adott az elnök számára, ami megnehezítette a feladatköre ellátását. A szabadidő sportok területén voltak közösségépítő programjaink, amik nagy sikerrel működtek az általános iskolás korosztály és családtagjaik számára. Hagyományteremtő jelleggel szerveztünk rendezvényeket. A siker elvitathatatlan volt. Folytatásra érdemes. A digitális kompetenciák fejlesztését továbbra is előtérben tartja tagozatunk. Nyári táboraink lehetőséget adnak a tanárképzésre és a módszertani lehetőségek kipróbálása gyermek közösségben.

2024-ben új elnököt választunk. Poór Zoltán személye kiválóan alkalmas a pozíció betöltésére.

*

Családpedagógiai Szakosztály

A Családpedagógiai Szakosztály vezetője: Nagy Péterné pedagógus, család- és szociálpedagógus.

Együttműködő intézményünk: Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet, koordinátor: Pásztor Enikő

Programok:

2023. május 24-én Cserey Miklós szervezésében megrendezésre került a XII. Szülőnek lenni konferencia, melyen több tagtársunk is részt vett. Téma: *A szülők és a pedagógusok hogyan tudják együtt segíteni a gyerekek fejlődését? Szülői részvétel és érdekérvényesítés egy elképzelt új oktatási rendszerben.*

2023. november 29-én szakmai délutánt szervezett szakosztályunk a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karával együttműködésben.

Téma: *Az óvodából az iskolába való átmenet újra- és félreértelmezése napjainkban*
A program Sopronban zajlott, melyhez szép számmal kapcsolódtak érdeklődők online is. Pásztor Enikő egyetemi docens vitaindítójában az óvodából az iskolába való átmenetet elemezte a szülők és a pedagógusok aspektusából. Hangsúlyozta a „gyengéd átmenet” fontosságát. A gyermekekben fejleszteni kell a rugalmas alkalmazkodó képességet, a rezilienciát. Sebestyén Péter fejlesztőpedagógus az iskolaelőkészítő foglalkozások iránt megnövekedett szülői igényekről beszélt. Az előadók és a hozzászólók megerősítették, hogy tervezett és összehangolt átmenetre van szükség az óvoda és az iskola között. A

gyermek belső érése, az önálló tevékenységet előtérbe helyező családi nevelés, a sok tapasztaláson alapuló, játékos óvodai nevelés következtében – lassú átmenettel – az óvodásból iskolássá szocializálódnak.

Didaktikai Szakosztály

A Szakosztály tisztségviselői: elnök: Molnár György, titkár: Nagy Katalin. A Szakosztály nyilvántartott tagjainak száma: 48 fő

Programok:

Október 26. Az ELTE PPK-n az ONK2023 idején – az MTA PTB Andragógiai, Didaktikai Albizottság és MPT Didaktikai Szakosztályának összehívott ülése. Prezentációk:

- Farkas Éva: Mikrotanúsítvány & Egyéni Tanulási Számla – Két innovatív eszköz a felnőttkori tanulás támogatására
- Kovács Anett: Validáció a felsőoktatásban
- Zarka Dénes: "Digitális kitűzők és mikrotanúsítványok OB 2.0 platformon"
- Németh Balázs: Beszámoló az UNESCO CONFINTEA VII – MFA ún. „European Follow-up” programról
- Farkas Éva: Beszámoló az IACE Hall of Fame 2023 díjátadóról
- Vedovatti Anildo: EPALÉ-Magyarország tervezett programjai – honlapfejlesztési együttműködés
- Molnár György: MTA Albizottsági beszámoló
- Németh Balázs: Molnár György: Pedagógia, innováció, technológia, digitális kultúra – a digitalizáció új irányai című könyv bemutatója

December 14. a Kossuth Klubban a MELLearn és az MTA Andragógiai Albizottság és az MPT Didaktikai Szakosztály közös *Intenzív Műhely és ülése az alapkészségek fejlesztése felnőttek számára* témában

December 19. Könyvbemutatók a Tavaszmező utcában

- Németh Ákos István: Megéltem, néha megérte. Utazás Pedagógiában. Referálók: Molnár György
- Molnár György: Pedagógia, innováció, technológia, digitális kultúra – a digitalizáció új irányai, Typotex Kiadó Referálók: Bacsa-Bán Anetta
- Peresztegi Sándor: Villamos gépek konstrukció és technológia Referálók: Semperger Sándor

A szervezetről:

A szakmai és innovatív törekvéseink között szerepelt a szakosztályi honlap kialakítása, amely motiváló, serkentő lehetne számunkra. A szakosztály újjáalakulása óta az eddig megkezdett munkát igyekeztük folytatni a kijelölhető úton, annak gyengeségeivel és erősségeivel. A tagok aktivizálása nehéz feladatnak bizonyult 2023-ban is. Néhány tagtársunktól megváltunk, de újak is beléptek 2023-ban. Célkitűzéseink követését a jövőben is folytatni kívánjuk a korábbi elképzelések jegyében aktívabb és gyakoribb szakmai programokkal alátámasztva, ehhez az érdeklődést is növelnünk kell.

Diszlexiás Gyermek Fejlesztéséért Szakosztály

A Szakosztály vezetője Turcsik Katalin, tiszteletbeli elnök Köpf Lászlóné, titkár Gál Katalin. Az év folyamán egy tagunk távozott szakosztályunkból, és két új belépőt köszönthettünk. Jelenlegi létszámunk 50 fő. Pártoló és tiszteletbeli tagjaink nincsenek.

Az év során kapcsolattartásunk – egyeztetés, ügyintézés, információcsere, rövidebb eszmecserék – nagyrészt e-mailen keresztül zajlott, szakosztályi programjainkat – tekintettel arra, hogy tagjaink az ország különböző térségeiben élnek – főleg online formában tartottuk meg.

2023 legnagyobb eseménye számunkra az a – jelenléti formában megtartott – *Esélyek és kihívások – SNI és BTMN tanulók a szakképzésben* című konferencia volt, amelyet 2022 tavaszán kezdtünk szervezni, szakosztályunk fennállásának 25. évfordulója alkalmából, s végül 2023. április 21-én került rá sor. A szervezésbe és kivitelezésbe bekapcsolódott a Szakképzési Kollégium, a Pályaorientációs Szakosztály, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar és a BGéSZC Öveges József Technikum és Szakképző Iskola is. A közös munka nagyon eredményes együttműködést eredményezett, és lehetővé tette, hogy a rendezvény programjában sokféle nézőpont és tapasztalat érvényesüljön. A helyszínen – a Bárczi Kar épületében – 157-en voltak jelen, a plenáris előadásokat az interneten keresztül nagyjából 70-en követték. A szervezésben, a helyszíni és utómunkálatokban szakosztályunkból Gál Katalin, Jankovics Julianna, Kapitány Ervin, Köpf Lászlóné, Travnev-Nagy Andrea és Turcsik Katalin tevékenykedett.

A konferencia anyagának feldolgozásával nyár végére készült el az *Opus et Educatio* online szakmai folyóirat tematikus száma, a konferencia előadójának és szervezőinek tolla nyomán. A szerkesztési munkákban szakosztályunkból Turcsik Katalin vett részt, a cikkek írásában rajta kívül Jankovics Julianna és Kapitány Ervin munkálkodott.

Ugyancsak e konferencia nyomán fogalmazták meg a szervezők azokat az ajánlásokat, amelyek teljes egészében a konferencián elhangzott előadások és szekciók tartalmán alapulnak, és két témában (az általános és középiskola közötti átmenet fokozott támogatása a jól megalapozott szakma- és iskolaválasztások érdekében, illetve az oktatás és képzés fejlesztése a tanulói sikeresség javítása céljából) tartalmaznak javaslatokat az iskolák, valamint a szakképzés irányításában résztvevő szervezetek és intézmények számára. Ezeket az előadókon és résztvevőkön kívül elektronikus, illetve postai levélben, az MPT nevében eljuttattuk azoknak a szervezeteknek is, amelyek érintettek a megvalósításban és a továbbgondolásban. Ebben a munkában szakosztályunkból Köpf Lászlóné és Turcsik Katalin vettek részt. Sok helyről kaptunk megtisztelő és egyetértő válaszokat, amelyek egy része a további együttműködés lehetőségét is kinyitja a Társaság számára.

Március 6-án – online formában – került sor a Logopédia Európai Napja alkalmából rendezett szakmai programunkra, amelyet bázisiskolánkkal, a budapesti Öveges József Technikum és Szakképző Iskolával közösen szerveztünk, *Digitális sokszínűség a középiskolások fejlesztésében* címmel. Az eseményen három szakosztályi tagunk (Szabó János, Paveszka Dóra, Travnev-Nagy Andrea) és egy meghívott előadó (Dévainé Gede Krisztina) tartott előadást, majd szakmai eszmecserére került sor. A főszervező Paveszka Dóra volt. Az eseményen készült felvétel megtekinthető az MPT Youtube-csatornáján.

A fenti eseményen adtuk közre azoknak az online oktató-fejlesztő programoknak, játékoknak a listáját, amelyeket az elmúlt évek során gyűjtöttünk, Paveszka Dóra, Mészárosné C. Szabó Edit és Turcsik Katalin részvételével. A fejlesztési területek szerint kategóriákba rendezett tartalmak a gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok és többségi tanárok munkája során egyaránt hasznosítható.

Ebben az évben is tartottunk szakosztályi műhelyeket, egy-egy olyan témát körüljárva, amely kapcsolódik a különböző hátrányokkal, különleges adottságokkal élő gyerekekhez, felnőttekhez. Ezekre online módon került sor, és nagy részük visszanezézhető a Társaság Youtube-csatornáján. Az alábbi alkalmakra került sor:

Február 23. *Stressz helyett kihívás – tanulói értékelés ma* (előadó: Turcsik Viktor).

Március 21. *Autizmus az iskolában* (Havasi Ágnes, vendégelőadó).

Június 8. *Mindannyian mások vagyunk – neurodiverzitás gyermekkorban* (előadó: Kapitány Ervin).

Október 27. *Az integráció felől az inklúzió felé a szakképzésben* (előadó: Turcsik Katalin).

December 12. *Új eszközökkel a lemorzsolódás ellen – jó gyakorlatok a szakképzésben* (előadó: Szeri-Füzi Réka).

Nagy örömünkre szolgál, hogy Heltmanné Mudri Zsuzsa, szakosztályunk egyik alapító tagja Ádám György Érdeméremben részesült.

Egészségnevelési Szakosztály

A Szakosztály alakuló ülése 2023. január 26-án volt, zoom felületen, hogy a vidéki kollégák is könnyebben részt vehessenek. Itt, sok lelkes, hasznos tevékenységre kész kolléga bemutatkozását hallhattuk.

Jelenleg 17 tagunk van (kórházpedagógus, gyógypedagógus, tanár, orvos, mentőtiszt, tanszékvezető stb.). A szakosztály elnöke Dr. Ádám Ágnes főorvos.

Az egészséges életmód, az egészséges test működése, a betegségekről alapvető tudnivalók közvetítése megtanítása, érthető, „fogyasztható” módon, ez küldetésünk alapja. Célunk olyan tudományosan megalapozott egészséggel és betegségekkel kapcsolatos tudásanyagot közvetíteni, ami továbbadható kollégáknak, diákoknak.

Az első év arra volt elegendő, hogy:

- a MPT honlapján önálló rovatot nyissunk (Tudástár), ahova folyamatosan egészségnevelő írásokat, cikkeket, dolgozatokat töltünk fel.

- Bekapcsolódtunk a CEOSZ (Cukorbeteg Egyesületek Országos Szövetsége) munkájába, és annak DiabPont képzéseibe. Ezeket heti gyakorisággal lehetett követni ZOOM-s felületen.

- Felvettük a kapcsolatot a „Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramja” vezetőjével. Kamionjáratainak állomásait közreadtuk, követhetők, az állomásokon részt lehet venni a szűréseken, programokban.

- Felvettük a kapcsolatot a Budapesti Orvostanhallgatók Egyesületével, akiket szeretnénk bevonni, hogy iskolákban tartsanak hasznos előadásokat.

Sajnos tagságunkat kellően aktivizálni még nem sikerült, de remélhetőleg a jövőben ezt is sikeresen megtesszük. Továbbra is nyitottak vagyunk, hogy belépjen bárki Szakosztályunkba! Várunk olyan orvosokat, szakdolgozókat vagy egészségügyi kérdésekben tájékozott szakembereket, akik elhivatottak az egészségnevelésben és örömmel segítenek előadásaikkal, írásos anyagaikkal. Várunk olyan tanárokat, az oktatásban dolgozó szakembereket, vagy más civileket, akik szervezési feladatokban segítenek. A szakosztály rugalmas elvek mentén kíván haladni, sokak véleménye és elképzelése formálja majd tevékenységét. Szeretnénk országos ismertséget és lefedettséget elérni, hogy minél szélesebb körben terjeszthessük tudásunkat!

Felsőoktatási szakosztály

Szakosztályi elnök: *Kálmán Anikó*, szakosztályi ügyvezető elnök: *Dr. Kattein-Pornói Rita*.

A Szakosztály célja:

- a hazai felsőoktatásban: felmerülő problémák számbavétele, javaslatok kidolgozása, közös gondolkodással, cselekvéssel;
- oktatási, tanítási és kutatási módszertanok fejlesztése;
- hazai és nemzetközi tudományos együttműködések kialakítása;

- innovatív stratégiák felépítése, alkalmazása, jó gyakorlatok adaptációjának tervezése;
- a szakmapolitika presztízsének emelése, jövőbemutató javaslatok kidolgozása;
- a felsőoktatásban dolgozók szakmai párbeszédének, együttműködésének elősegítése, összehangolása.

Események, szakmai programok

Május 9-én a Felsőoktatási szakosztály ülésének online megbeszélése a Teams felületen zajlott.

1. Személyi ügyek

Az ülés elején Kálmán Anikó szakosztályi változást jelentette be: Alpár Vera 2023. április 24-én lemondott, -új szakosztály megalapítását tervezi, – így a megüresedett pozícióra a Felsőoktatási szakosztály jelenlévő tagjai Kattein-Pornói Ritát megszavazták ügyvezető elnöknek.

2. Konferenciák, webináriumok a szakosztály szervezésében

Ezt követően a következő időszak legfontosabb terveit egyeztettük, kiemelve a 2023. május 30-án megrendezésre kerülő „Tehetséggondozás egykor és ma” konferenciát, mely három szakosztály együttműködésével valósult meg.

A konferencia időpontja: 2023. május 30.

A konferenciára az alábbi témákkal lehetett jelentkezni:

1. A tehetséggondozó munka gyökerei
2. Tehetséggondozás a középiskolai gyakorlatban, mentorálás a felsőoktatásban
3. Nemzetközi kitekintés a tehetséggondozásra
4. A művészetek lehetőségei a tehetséggondozásban

A konferencia előadásaiból készült tanulmányokat, a tudományos konferenciák bírálati rendszerének megfelelő kiértékelés után, az Opus et Educatio folyóirat tematikus őszi számában jelentettük meg.

Május 9-én Munkácsy Katalin: *Lehet-e komoly és tudományos egy tantárgy, ha szórakoztató? Lemorzsolódó első évfolyamosok* című előadásával folytatódott a május 9-ei ülés, mely során megismerhettük a felsőoktatásban zajló matematika tárgy oktatásának kihívásait.

Munkácsy Katalin előadása számtalan újabb kérdést generált a hallgatóságban így: módszertani fejlesztések kérdése, generációs különbségekből eredő kihívások, a tantárgyakban való gondolkodás problematikája, tananyagfejlesztés, pályaorientáció, tehetséggondozás.

Május 30. „*Tehetséggondozás egykor és ma – interdiszciplináris megközelítések hazai és nemzetközi kitekintéssel*” rendeztünk konferenciát: A Magyar Pedagógiai Társaság Összehasonlító Pedagógia, Neveléstörténeti és Felsőoktatási Szakosztálya a BME Műszaki Pedagógia Tanszékkal együttműködésében.

Helyszín: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Műszaki Pedagógia Tanszék

Június 6-án tartotta Nagy Péter Tibor *„Miért nem vezet minden út Rómába? A felsőoktatás(szerű) oktatás általánossá válásának esélyei, kockázatai és akadályai”* című előadását.

Június 20-án Lukács István: *„Szak-tyúk vagy tantárgy-tojás”* című előadása hangzott el online formában (a videófelvétel a társasági honlapon látható).

November 9-10-én Az I. Imre Sándor Neveléstudományi Konferencia (72 fő részvételével) került megrendezésre, melynek helyszíne a Műszaki Pedagógia Tanszék volt (BME). A Felsőoktatási szakosztály két tagja plenáris előadást tartott.

Fábri György: *A tudás és ismeretszerzés klasszikus kérdéseinek újragondolása – buddhisták, keresztények, filozófusok vagy programozók legyünk?*

Szűcs András: *Digitális és analóg tanulás/tanítás – hogyan és miért jutottunk ilyen gyorsan ide?*

December 6-án online webinar formában került megrendezésre Suhajda Csilla Judit előadása hangzott el a *Diplomás pályakezdők- a kompetenciák szerepe a munkaerőpiacon* címmel.

Gyermekérdekek Szakosztálya – Korczak Munkabizottság

Szakosztályunk tagjai a gyermekvédelem és a gyermeki jogok iránt elkötelezett személyek, akik korábban vagy jelenleg is hasonló területen dolgoznak. Nem túl népes, de elkötelezettsége kapcsán kitartó a munkacsoportunk. Elnöke: Makai Éva.

A 2023-as évet gyermekjogi témával indítottuk. Januárban az MPT Hajdú-Bihar Vármegyei tagozatával együttműködésben *online konferenciát* szerveztünk. A Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar Gyermeknevelési Tanszéke kutatócsoportjának tagjai tartottak előadásokat a gyermeki jogokról. Vizsgálataik fókuszában az óvodás és a kisiskolás korosztály állt, valamint az a kérdés, hogy hogyan érvényesülnek, miképpen érvényesíthetik ezen korosztályok az ENSZ Gyermekjogi Egyezményébe foglalt jogaikat. A program videofelvétele a honlapon követhető (120 megtekintés).

A leendő óvodapedagógusok, tanítók, tanárok szinte semmit sem hallanak Janusz Korczak életművéről, példaértékű, humanista, gyermekközpontú pedagógiájáról. Hasonlóképpen kevéssé ismertek gyerekeknek szóló könyvei, gyermekjogi gondolatai az iskolások körében. Ezért együttműködést ajánló levéllel kerestünk meg olyan civil szervezeteket, akik nyitottak a diákszínháték, a drámapedagógia és a TIE (Theatre in Education) iránt, hogy közös forráskereséssel, projektekkel változtassunk ezen. Tavaszi partnerkereső kísérletünk szinte visszhang nélkül maradt, de a feladatról nem mondtunk le. (Bíztató érdeklődés mutatkozott a Történelemtanárok Egylete és a Magyar Drámapedagógiai Társaság új elnöke részéről.)

Aktív részesei voltunk a szeptemberi *Fiúkfalva kiállításnak*. A helyi Művelődési Központ és az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum közreműködésével emlékkiállítás nyílt Ebesen, a 80 év előtti, jelentős gyermekvédelmi kezdeményezés, Fiúkfalva történetéről. A kiállítás azokat a dokumentumokat mutatta be, amelyeket Pataki Gyula, az ebesi Fiúkfalva egyik alapítója, majd későbbi vezetője a Magyar Pedagógiai Társaságnak adományozott. A megnyitó ünnepségen Trencsényi László Fiúkfalva pedagógiatörténeti jelentőségét mutatta be, Makai Éva Pataki Gyula életútját méltatta. Az évforduló jelentőségét erősítette az is, hogy Pataki Gyula születésének is ez évben volt a 100. évfordulója. Ajánlással közreműködünk abban, hogy a Fiúkfalva emléke bekerüljön a megyei Értéktárba.

Novemberi – online – szakosztályi ülésünkön Németh Ágnes biológus, az ELTE PPK Pszichológiai Intézetének tudományos főmunkatársa, az Iskoláskorúak Egészségmagatartása (Health Behaviour in School-Aged Children – HBSC) nemzetközi projekt magyarországi kutatócsoportjának vezetője tartott előadást: „Kamaszéletmód Magyarországon: az Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása” címmel. A kutatási beszámoló különösen aktuális témáját 6000 fő 11-15 éves korú gyermek vizsgálatának adatain át mutatta be az előadó. A program videofelvétele a honlapon követhető (18 megtekintés).

Szakosztályunk továbbra is – alapvetően online – kapcsolatot tart a Nemzetközi Korczak Szövetséggel (IKA – International Korczak Assotiation), s ezen keresztül kapcsolódik egyes országok Korczak szervezeteinek akcióihoz. Így a holland Korczak szervezetnek

ahhoz a petíciójához, kezdeményezéséhez, hogy az EU dolgozzon ki és támogasson olyan hosszútávú programokat, amelyek az iskolát a demokrácia és az aktív állampolgári részvétel gyakorlóterepének tekintik. A beadvánnyal ősszel foglalkozott az EU Oktatási és Kulturális Bizottsága.

A varsói *Öreg Doktor emlékezete* címmel jelent meg a szakosztály vezető aktivistáinak szerkesztésében a 2022. évi konferencia kötete.

Folytatódott a *Korczak könyvkiadás-projekt: a Waclaw Felczak Alapítvány és az EMIH támogatásával.* (Janusz Korczak: *Egyedül Istennel*, Janusz Korczak: *A szalon gyermeke* c. kötetek jelentek meg.)

A Gyermekjogi Civil Koalíciónak megalakulásától (2015) tagja a szakosztályunk. Munkáját, állásfoglalásainak megfogalmazását folyamatos szakértői tevékenységgel segítjük (ld. a diáktüntetések résztvevőivel szembeni rendőrségi fellépésekről, a 3 év alatti gyermekek kényszerű kórházi elhelyezéséről, illetve a nemzeti konzultáció un. „gyermekvédelmi törvényre” vonatkozó kérdésével kapcsolatos szakmai állásfoglalásokat), továbbá jelentések, beadványok megfogalmazásában, hatóságokhoz, államigazgatási szervekhez küldött megkeresésekben (pl. a Koalíció sikerrel lépett fel a „gyermekvédelmi ellátásban lévő gyermekekre vonatkozó felmérés” kapcsán, az illetékes hatóság – bár post festam – de elismerte annak jogsértő voltát.)

A „Janusz Korczak, az Öreg Doki” Facebook-csoport folyamatosan közöl a szakosztály tárgykörébe tartozó posztokat, bejegyzéseket. A csoport tagjai, olvasói meghaladták az 500 főt.

A Gyermekjogi Civil Koalíció Facebook oldalán a Koalíció negyedéves hírleveleiben is igyekszünk folyamatosan hírt adni a szakosztály életéről, tevékenységéről.

Végül, de nem utolsó sorban. dolgozunk azon, hogy a „stafétát” átadhassuk az ifjabb nemzedéknek, s keressük a nemzedékváltás lehetséges megvalósításának új módjait.

Hagyományismeret szakosztály

A szakosztály elnöke Sándor Ildikó.

A szakosztály két online rendezvényt tartott az évben. Májusban az Óbudai Népzenei Iskola keretei közt létrejött Kismuzsika programról számoltak be megalkotói és kivitelezői, Szerényi Andrea és Szerényi Béla. Júniusban a Napra-forgó hagyománypedagógiai műhely alapítói Cseke-Marosi Eszter és Szabóné Kaszás Villő mutatkoztak be.

Interkulturális Pedagógiai Szakosztály

Vezetője: Cserekye Erzsébet; Szakmai kollégium delegált: Ercse Kriszta, küldöttgyűlési küldött: Czók Brigitta.

Az év során a szakosztály két ülést tartott:

03. 02-án Czók Brigitta tagtársunk műhelymunkáján vettünk részt, Nemzetközi tanárok szakmai szemléje címmel. A workshop a 'nemzetközi tanárok' kutatásának szakmai és módszertani kérdéseivel foglalkozott, azaz, hogy mi az értelme a kvalitatív leírásoknak, hogyan válik egy gondolatvilág kulcsszavakból láthatóvá, tényleg interkulturális, ami nemzetközi és hippi vándortanárok és a szigorú sztenderdek témaköreivel.

09. 18-án a szakosztály tagjai Debreceni János, a Budapesti Gazdasági Egyetem oktatójának A tinédzserek és az anyagiasság című előadásán vettek részt. Az előadás egy országos, az anyagiasság összefüggéseit tinédzserek körében vizsgáló kutatás eredményeit és tanulságait mutatta be. A kutatási design középpontjában a 'materializmus'

és annak addig nem vagy kevésbé vizsgált összefüggései álltak, úgymint személyes értékek, önkéntes egyszerűség, közösségi médiahasználat és választott iskolatípus. A kutatás célcsoportját tinédzserkorú, középiskolai tanulmányaikat folytató tanulók alkották. Az eredmények hozzájárulnak annak megértéséhez, hogy tinédzserkorban, a fogyasztói szocializáció egyik meghatározó szakaszában milyen értékekkel azonosulnak a fiatalok, hogyan viszonyulnak az őket körülvevő tárgyi- és anyagi javakhoz, mennyire nyitottak egy kevésbé anyagi életstílusra, illetve mindezeket hogyan befolyásolja a vizuális közösségi médiahasználat és az iskolaválasztásból feltételezhető pályaorientáció. Tagjaink részt vettek a Staféta táborban és a tisztújítás lebonyolításában is. A szakosztály a 2024-re hasonló rendezvények szervezését tervezi, és továbbra is aktívan közreműködik az MPT szervezeti ügyeiben.

Kalokagathia Szakosztály

Szakosztályi elnök: Fábry Béla. Elnökségi tagok Tóth Tamás Május, Nagy Ádám. Tiszteletbeli tagok: Balázs Sándor, Boros Géza, Gombocz János, Hága Mária Antónia, Kereszty Zsuzsa, Mihály Ottó, Nagy Andor, Torjánác Anna. A nevelés sokszínű és sokoldalú folyamatainak szakembereit és érdeklődési köreit integráló Szakosztály 2023-ban két szakmai programot szervezett.

Az esztendő a köznevelési rendszer jogi szabályozásában, válaszul a szinte az egész társadalmat megmozdító tiltakozási folyamatra, új jogi keretbe helyezte a pedagógus társadalmat. A köznyelvben csak *státusztörvénynek* nevezett jogszabály óvodai-iskolai munkára gyakorolt hatásait vitattuk meg június 8-án. A téma szakértője Ercse Kriszta oktatáskutató elemezte, értékelte a jogszabályi következményeket. A beszélgetés a Társaság youtube-csatornáján követhető.

November 7-én egy a magyar pedagógiai közgondolkodásban még kevésbé ismert pedagógiai nézet ügyében szerveztünk szakmai programot. A latin-amerikai eredetű *felszabadítás pedagógiája* elméletét és gyakorlatát Magyarországon a Közélet Iskolája Alapítvány jeleníti meg. Az Alapítvány gondozásában jelent meg e nézetrendszer átfogóan bemutató kötet (*A felszabadítás pedagógiája – a kritikai pedagógia elmélete és gyakorlata*, kiadta a Közélet Iskolája, Budapest, 2022.), melynek szerkesztője Udvarhelyi Tessza. Vele folytattunk beszélgetést arról, mi a tartalma e pedagógiai felfogásnak, hogy jelenik meg ez a pedagógia a gyakorlatban. A beszélgetés a Társaság youtube-csatornáján követhető.

A 2023. évi munka értékeléséhez tartozik, hogy érzékelhető a szakmai kérdések megvitatásával kapcsolatos visszafogottság. Ez részben magyarázható az év viharos köznevelési eseményeivel, a pedagógus társadalom és az oktatási kormányzat egymásnak feszülésével, mely a szakma és a társadalom figyelmét e viszony eseményeire fókuszálta. Ehhez azt is hozzá tehetjük, hogy a kormányzati fellépés, mely általában a civil szervezetek elleni indirekt és direktebb megjelenési formákat jelentett, nem kedvezett a civil szakmai munkának. Ennek ellenére 2024-ben néhány közérdeklődésre számot tartó téma megvitatását, szakosztályunk tárgykörébe tartozó szakmai „kuriózum” feldolgozását tervezzük.

A szakosztály a nevelés elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozó egykori szakosztályok örököséiként igyekszik napirenden tartani azokat az elméleti kérdéseket, amelyek a napi praxissal szorosabb vagy lazább kapcsolatban vannak. Szakosztályunk a témagazdagság mellett „megörökölte” a jogelőd szakosztályok tagságát is. E szakemberkör a pedagógiai elmélet és gyakorlat széles köréből, az ország különböző területeiről rekrutálódik. Ez működésünk egyik nehézségét is jelenti. A szakosztályelnökségi tagok elkötelezettségével igyekszünk az elvárásoknak megfelelni.

Keregedei Makó Pál szakosztály – matematikatanárok

A szakosztály célja megalakulásakor az volt, hogy segítsük a gyakorló pedagógusok és a kutatók együttműködését. Kezdetben tudtunk az egyetemen is, az iskolákban is találkozni. A pandémia alatt az internetre kényszerültünk, leveleztünk és nagy rendezvényt is szerveztünk.

Tagjaink részt vettek konferenciákon, rendszeresen publikáltak és az iskolai munka megismerését és fejlesztését is segítették.

A legutóbbi években aktivitásunk csökkent, ezért született meg az a döntés, hogy aktív tagjaink az újonnan alakuló Menedzsment és Módszertan Szakosztály keretében folytatják szakmai-közéleti tevékenységüket.

A megszűnést a 2024. tavaszi küldöttgyűlés véglegesíti.

Ki-Figyel-Ő szakosztály

Vezetőség: Szabó-Nándori Erika, elnök, Csányiné Guszter Lídia Noémi, általános elnökhelyettes, Markóthné Herdics Krisztina, kommunikációs elnökhelyettes, Soósné Tari Tímea, projektvezető elnökhelyettes,

Székhely: Móra Ferenc Általános Iskola Fejlesztő-Nevelő Oktatást Végző Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Dunaújváros, Fáy András u. 14.

Tagság: alakuláskor 31, jelenleg 38

Kapcsolatok: A Kisgyermeknevelési és Robotika szakosztályok, Dunaújvárosi Egyetem tanárképző kara

Programok:

02.15.-én lezajlott az alakuló ülés, március 29-én fogadtuk el a munkatervet, december 14-én zártuk az esztendőt.

03.30. Varázstorna – Online program. Előadás, szakmai beszélgetés Boldizsár Brigitta szakvizsgázott mesterpedagógus, a szakosztály mozgásnevelési szakreferense.

04.16. Tehetségfejlesztés egy szegregált intézményben, a Móra iskolában – online program, Előadás, szakmai beszélgetés. Salamonné Szabó Éva gyógypedagógus, a szakosztály sport szakreferensével és Szabó Zoltánné Bognár Ildikó gyógypedagógus tagtársaink.

06. 31. Staféta tábor- a szakosztály bemutatkozása, interaktív előadások, Csányiné Guszter Lídia, elnökhelyettes. Soósné Tari Tímea, projektvezető elnökhelyettes. Szabó-Nándori Erika, elnök és a kutyák, Fruzi, Adél.

09.19. Kutyával támogatott érzékenyítő interaktív foglalkozás középiskolásoknak az ASD tanulók integrációjáról. Soósné Tari Tímea, projektvezető elnökhelyettes, Szabó-Nándori Erika, elnök.

09.29. Legyőznéd a gravitációt? Interaktív előadások a Kutatók Éjszakáján. Dunaújvárosi egyetem. Boldizsár Brigitta, mozgásnevelési szakreferens, Csányiné Guszter Lídia, elnökhelyettes.

10.25. Iskolai élet autizmus spektrum zavarral diagnosztizált gyerekekkel. Online és jelenléti előadás és szakmai beszélgetés. Nagy-Konnát Anikó, autista specifikus szakos gyógypedagógus

11.15. Digitális feladatok és felmérőlapok tanulásban akadályozott tanulók természettudomány tantárgyának tanításához – online program. Előadás, szakmai beszélgetés. Azari Beáta, természettudományok szakreferense

11.06. Tehesség gondozás lehetősége tanulásban akadályozottak évfolyamain. Tudományos Hét 2023. Dunaújvárosi Egyetem. Előadó: Csányiné Guszter Lídia,

elnökhelyettes

11.15. S-uper N-umber I-deas, SNI gyerekek, diákok tehetség-show napja. Online program

12.13. Megküzdési stratégiák támogatása. Online és jelenléti előadás és szakmai beszélgetés. Nagy-Konnát Anikó, autista specifikus szakos gyógypedagógus

Akire büszkék vagyunk: Fabóné Bíró Ágnes tagtársunk természetfotó kiállításai, és díjazott képe.

Kisgyermeknevelési Szakosztály

A szakosztály elnöke: Villányi Györgyné Jutka. A szakosztály elnökségi tagjai: Angyalfiné Varga Julianna, Bakonyi Anna, Nyitrai Ágnes, Ferenczi Szilvia.

A programterv alapján valósultak meg tevékenységeink. Arra törekedtünk, hogy szakosztályunk tagjai olyan témákkal foglalkozzanak, amelyek terén mélyreható szakmai beszélgetések alakulhatnak ki. Bizonyítást nyert, hogy sokféleképpen lehet jól csinálni.

Február 22-én *Pékné Varga Katalin* intézményvezető szervezésében valósult meg a Kispesti MESE-VÁR Óvoda tornatermében. Téma: *Az átlagtól eltérő gyermekek nevelési igényének kielégítése gyermekintézményeinkben.* A kerület SNI koordinátora Matolcsi Zsuzsa, a Kispesti Egyesített Bölcsődék vezetője Aszódi-Sikter Éva, és az intézményvezető számolt be a sajátos nevelési igényű gyermekek helyzetéről kerületükben és testvérvárosukban. Sok jó megoldás került felszínre, a gyermeki igények és szükségletek egyéni kielégítésére érdekében. Élénk beszélgetés alakult ki a 24 jelen lévő szakember, és a 69, skype-n bejelentkezők között. 93-an gondolkoztunk együtt és tapasztalatot cseréltünk Csornától Székesfehérváron, Budapesten, Tolnán, Vácon, Nógrádon, Jászberényen át Borsod területeiről is.

Június.13-án *az óvodai mozgás fontosságáról és lehetőségeiről beszélgettünk.* A látott kisfilmek bemutatták a vegyes életkorú csoportban szervezett *mozgás sokféleségét*, a vidám, felszabadult gyermeki tevékenységeket a kooperatív játékok alkalmazásával, a drámapedagógia eszközeinek használatával, az érzelmi nevelés és a komplex képességfejlesztés állomásainak prezentálásával. *Köszönet Angyalfiné Varga Juliannának* a közreműködésért, az Óbudai Hétpettyes Óvoda vezetőinek: *Kiss Anitának*, valamint *Majori Ágnes* tagóvoda-vezetőnek, és a Szín-Kör-Játék tagóvoda két óvodapedagógusának: *Pintér Józsefnének*, és *Karáné Kelpin Szilviának.* A pedagógus módszertani szabadságának biztosításával, a *korszerű óvodai mozgásfejlesztésről szóló pedagógiai tudással való lépéstartással* kiváló eredményeket lehet elérni,- állapította meg a 24 jelenlévő és 20 online kapcsolatban lévő kolléga.

November 10-én „*Ne habozz, bábozz!*” címmel tartott előadást *Bagi Márta tagóvoda-vezető, a Magyar Bábjátékos Egyesület elnöke, és előadótársa, Vári Ildikó* tanító. A kiváló előadások és a beszélgetések igazolták a báb jelentőségét és szükségességét. Sajnos a jelenléti érdeklődés és az online kapcsolatfelvétel nem mutatott megfelelő érdeklődést, de ennek ellenére igen hasznos beszélgetés alakult ki.

E három program mellett tagságunkból többen részt vettek: a Staféta táborban, küldötteink a több alkalommal megszervezett küldött gyűlésen, az Erzsébetvárosi Civil Korzó rendezvényén, a Családpedagógiai Szakosztály novemberi programján.

Az *A Kisgyermek lapba* is többen írtak (honlap: www.akisgyermek.hu).

Játéknapot szerveztek az ország több városában. A július 23-án kiadott, az „*óvodai nevelői*” kérdésben az MPT állásfoglalásának a megfogalmazásában is részt vettünk. Tagságunk létszáma növekedett 6 fővel.

Ádám György-éremérmet kapott Faust Dezsőné Erika tagtársunk, a társasági rendezvények kiemelkedően aktív résztvevője. Eredményes évet zártunk.

Kiss Árpád Műhely

A Műhely vezetője: Kiss Endre professzor. A Műhely 2023-ban új projekt kidolgozásába és meghirdetésébe kezdett, a mintegy másfél évtizedes interdiszciplináris értelmiségtörténeti kutatás gyümölcseként, az első, 2016-os rövidebb változatot követően megszületett és ténylegesen 2022-ben kiadott *Abszolút pedagógusok* című kötet megjelenése után. Ennek ismertetése előtt meg kell említenünk, hogy *Abszolút pedagógusok* című kötetből előzetes válogatás is megjelent a *Magyar Tudományban* (182, 2021, 2), a *Parlandoban* (2021/2), valamint a *Kiss Árpád*-konferenciák előadásait tartalmazó több kötetben, valamint számos weboldalon is (MPT, MTA, Kaleidoszkóp, Debreceni Egyetem, stb.).

Az új nagy munka gondolatát éppen a befejezett kutatás egyik fontos szereplője, úgy is, mint „abszolút pedagógus”, *Vajthó László*, a *Berzsenyi Gimnázium* nagyhírű tanára adta. Ahogyan Kiss Endre és Trencsényi László a projektben való részvételre szóló felhívásukban megfogalmazták: Vajthó László pedagógusi és irodalomtörténeti erudíciója ötvöződött abban a széles körben elismert, évtizedes munkában, amit a *Magyar irodalom ritkaságai* című kiadványsorozat jelentett s jelent teljes joggal ma is. Ez a koncepció *diákok önkéntes kutató és szervező munkájával kutatta fel az irodalmi ritkaságokat*. Diákok rendezték a kiadatlan értékeket sajtó alá, s diákok végezték a kiadáshoz szükséges *fund raising* felhajtásának nagy részét is. A sorozat máig egyedülálló forrása lett a régebbi magyar irodalommal ismerkedőknek. Számos emlékezés igazolja, hogy ez a munka az akkori diákmunkatársak számára kivételes élmény volt.

A *Kiss Árpád Műhely* az új projektben e hagyománynak keresi XXI. századi változatát. Azt javasoljuk, hogy erre vállalkozó iskolák – diákközösségek tanári támogatással (határon innen és túl) jeles – akár egykori – tanáraik *pedagógiai* írásait gyűjtsék egybe. Ezt a munkát a *Magyar Pedagógiai Társaság*, s a vele előzetesen erre *társult intézmények* segítenék.

Úgy látjuk, hogy a kiadói munka teljes láncolatában működő *diák-teamek* bizonyosra vehető módon képesek lesznek az *elfeledett* vagy *ismeretlen*, de a pedagógia számára önálló forrásértékkel rendelkező, az adott intézmény történelmi emlékezetében kivételes jelentőségű szövegeket eljuttatni a számontartott nyilvános megjelenéshez. Ezt a bizodalmmunkat erősíti az is, hogy ma az internetes nyilvánosság még könnyebbséget is jelent *Vajthó* eredeti korszakához képest.

Elképzelésünk szerint a projekthez való csatlakozás, az abban való részvétel önkéntes munka. A *Magyar Pedagógiai Társaság* és a csatlakozó intézmények (például az *Országos Pedagógiai Könyvtár*, *Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége*) számos módon tudják és fogják is segíteni a munkát. Egy-egy konkrét kiadási projektum azonban a helyi *team önálló hatáskörében* teljesül majd. A tervek szerint a *Magyar Pedagógiai Társaság* hamarosan ki fogja alakítani azt a laza szervezeti keretet, amelyben figyelemmel kíséri majd az *Új Vajthó Program* munkáját.

Konduktív pedagógiai szakosztály

A szakosztály elnöke Feketéné Szabó Éva. A szakosztály tevékenységében és összetételében szorosan összekapcsolódik a Semmelweis Egyetem Pető András Karával, ennek megfelelően az oktatók és hallgatók elsősorban az egyetemi élet tudományos életébe, hagyományápoló tevékenységébe, konferencia-programjaiba, kiadványaihoz

kapcsolódnak. Impozáns, a nagy elődökhöz, Pető Andráshoz és Hári Máriához méltó tevékenység jellemzi a hazai konduktív pedagógia 'vezérhajóját'

A Konduktív Pedagógiai Szakosztály és a Pető András Karral közösen kijelölt kutatási tématerületek: a konduktív pedagógiai folyamatok hatékonyságának, hatásosságának és hatásfokának elméleti és gyakorlati módszerei, mérései; történeti kutatások – a konduktív pedagógia megalapításának filozófiai, ideológiai, pedagógiatörténeti vonatkozásai, a Pető-hagyaték feldolgozása, adatbázis fejlesztés, innovációk (KONDPEDITA); az integrációt, valamint a mentálhigiénés egészséget támogató, preventív és előkészítő programok mérései; a konduktív nevelés és a művészetterápia, művészettel nevelés kapcsolatának kutatásai; a konduktív nevelés, valamint az egészségkutatási, sport- és életminőséget támogató programok kapcsolatának mérései; anyanyelvi nevelést és kommunikációt támogató mérések; pedagóguskutatások és képzéskutatások.

A Pető András Kar és a Magyar Pedagógiai Társaság Konduktív Pedagógiai Szakosztály közös rendezésében november 24-én rendezték meg a Pető András Tudományos és Szakmai Szimpóziumot. Pető Andrásról elnevezett Szimpózium hagyományosan minden év november végén, a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénysorozathoz hivatalosan kapcsolódva került megszervezésre.

Konduktív etnopedagógia Szakosztály

Elnök: Tatárné Nagy Ágnes, konduktor-óvodapedagógus, neveléstudományi kutató, a Kuncogó alapítója. Tagok száma: 29 fő.

A szakosztály 2023 júniusában, a Kuncogó Közvetít-Ő-k csoportja megalapításával jött létre. Ahogyan a *Kuncogó-program* alapelve is, a szakosztály kiemelt fő célja a 'játékos anyanyelv' visszatanítása szülők és kisgyermekkel foglalkozó szakemberek számára is, hogy a népi játék újra természetes közege lehessen minden gyermeknek. A konduktív etnopedagógia a néphagyomány pedagógiájának konduktív szemlélete, aktivizálás és rávezetés az önálló feladatmegoldásra, tanulásra. A holisztikus nevelési megközelítésben a készségek és képességek megalapozása, valamint támogatása történik első sorban a népi játékokon keresztül életkornak megfelelően és egyéni képességekhez mérten.

2023-ban megvalósult események:

- Őszi ötletelő: online előadás a szakosztály tagjainak
- Márton napi ötletelő: online előadás a szakosztály tagjainak

Mindkét online előadáson a Kuncogó Közvetít-Ő-k által tartott bemutatókon életkori sajátosságokat is figyelembe véve jelentek meg az ünnepkörökhöz tartozó játékok, illetve azok adaptációs lehetőségei.

- Kuncogó adventi kalendárium: az adventi kalendárium szülőknek és pedagógusoknak egyaránt szól, ahol szintén a Közvetít-Ő-kkel közösen minden nap videó formájában jelent meg egy-egy játék, mondóka, ének, illetve mese.

Menedzsment és Módszertan Szakosztály

Vezetője és megalapítója Alpár Vera. Kiemelt feladata az oktatásirányítás és iskolavezetés területén dolgozó pedagógusok és vezetők szakmai fejlődésének elősegítése, tudásuk és készségeik bővítése, valamint az oktatásmenedzsment terén újítások és kutatások támogatása. A Szakosztály célul tűzi ki a pedagógusok és vezetők közötti szakmai kapcsolatok erősítését, a tapasztalatcserét és a Magyar Pedagógia Társaság tevékenységeivel való összehangolt közös projektek megvalósítását.

November 24-én volt az első eseménye a frissen megalakult szakosztálynak. A rendezvény fókuszában Radó Péter: *Oktatáskormányzás jövője* c. könyv bemutatója állt. Sikeres volt, a résztvevők érdeklődéssel hallgatták, a végére élénk beszélgetés alakult ki a szalmi tapasztalatok megosztásával és helyzetelemzéssel. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az oktatáskultúra és iskolai, tantermi légkör és a szakma folyamatos kommunikációjának, ezek tudatos fejlesztésének.

Két konferenciát és egy workshopot készítünk elő, valamint várjuk a 2024-es programjavaslatokat, témaötleteket. Kialakítás alatt van egy intézményi értékelőrendszer is. Együtt szeretnénk működni az MPT többi szakosztályával nyitott fórumok, találkozók vagy tanácskozások szervezése segíthet ebben. Az őszinte és konstruktív kommunikáció segíti az információáramlást és az esetleges problémák kezelését. Játékok, kísérletek különböző tanulási stratégiákkal és módszerekkel, amelyek jobban megfelelnek a diákok igényeinek. Visszajelzések. jó gyakorlatok, tudásmegosztás. A Szakosztály tevékenységeivel, ezekre a területekre fókuszálva segíteni kívánjuk a pedagógusok és vezetők szakmai fejlődését is.

Neveléstörténeti Szakosztály

A szakosztály életében fontos változás, hogy a korábbi elnök, Kattein-Pornói Rita több évnyi elkötelezett és eredményes elnöki munka után május 31-i hatállyal lemondott elnöki tisztségéről. Munkáját hálásan köszönjük! A május 30-án tartott tisztújító értekezlet elnöknek Nóbik Attilát, alelnöknek Berzsényi Emesét, a szakosztály titkárának pedig Zsohárné Stummer Krisztinát választotta.

A nyár és az ősz folyamán lezajlott a szakosztályon belül az átadás-átvétel folyamata. Az új elnökség legfontosabb rövidtávú célja a szakosztály helyzetének értékelése és lehetséges jövőképek felvázolása volt. A neveléstörténet mint akadémiai diszciplína kiépített szervezeti keretekkel és bejárattott publikációs csatornákkal rendelkezik. Az új elnökség szándéka, hogy a Magyar Pedagógiai Társaság alapértékeit és céljait figyelembe véve és tiszteletben tartva a szakosztály a neveléstörténet meghatározó szakmai-közéleti fóruma legyen. Ennek formái lehetnek a közösségépítésen túl a junior kutatók erőteljesebb felkarolása és támogatása, valamint a hagyományörzés különböző formái.

2023-ban egy nagyobb rendezvényben vettünk részt. A SZAB Pedagógiai-Pszichológiai Bizottsága Neveléstörténeti Munkabizottsága a szakosztály néhány tagjának aktív részvételével *Értékes múlt, bizonytalan jövő?* címmel workshopot rendezett 2023. szeptember 08-án. A workshop során a résztvevők áttekintették a magyar neveléstörténet-írás helyzetét, a neveléstörténeti tartalmak megjelenését a felsőoktatás különböző szegmenseiben, illetve feltérképezték a lehetséges hazai és nemzetközi együttműködési lehetőségeket. A résztvevők az alábbi felsőoktatási intézményekből érkeztek: Szegedi Tudományegyetem, Pécsi Tudományegyetem, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pannon Egyetem, Tokaj-Hegyalja Egyetem, Debreceni Egyetem, Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály

Szakosztályi elnök: Kanczné Nagy Katalin.

Programjaink a BME APPI-val együttműködésben valósulnak meg.

Május 30. – Konferencia szervezése Tehetséggondozás egykor és ma – interdiszciplináris megközelítések hazai és nemzetközi kitekintéssel címmel. A konferencia előadásaiból készült tanulmányokból tematikus kiadványt állítottunk össze, mely az *Opus et Educatio* folyóirat tavaszi számában fog megjelenni.

November 9-10. Imre Sándor Neveléstudományi Konferencia: *Oktatás egy változó világban*. A konferencia előadásából készült tanulmányokból konferenciakötet készül.

Pályaorientációs szakosztály

Szakosztályunk általános céljainak megfelelően 2023-ban is a pályaorientáció pedagógiai elméletének és gyakorlatának fejlesztését, a tendenciák, jó gyakorlatok megismerését, a pályaorientáció életút-szemléletű megközelítésének erősítését határoztuk meg tevékenységünk rendezőelvének és ez alapján terveztük, szerveztük programjainkat, vállalásainkat.

Elnök: Borbély-Pecze Tibor Bors, a Magyar Pedagógiai Társaság alelnöke; alelnök: Kenderfi Miklós, titkár: Suhajda Csilla Judit, szakmai kollégiumi tag: Juhász Ágnes és Szilágyi Klára; küldöttgyűlési küldött: Fazakas Ida; küldöttek: vezetőség, a szakmai és a küldöttgyűlési küldött, aktivisták: Pálvölgyi Lajos, Tajtiné Lesó Györgyi, Gyöngyösi Katalin. Szakosztályunknak 44 regisztrált és 3 további tagja van, 3 fő 2023-ban csatlakozott a szakosztályhoz. A tagságon kívül több, mint 100 főnek juttatjuk el rendszeresen a programjainkról és a társ-szakosztályok, egyéb szervezetek felhívásairól szóló híradást, amelyről a jelentkezők nyilatkozata alapján külön nyilvántartást vezetünk. A vezetőség 1-2 heti rendszerességgel egyeztet a Szakosztály működésével, programjainak előrehaladásával kapcsolatban.

A beszámolóban felsorolt eseményekről bővebben az lg.hu oldalon, illetve az MPT szakosztályi aloldalán lehet olvasni. Az események többségének felvétele és az előadások nagy része elérhető a [Szakosztály YouTube csatornáján](#). A csatornán jelenleg 109 feliratkozó van (ebből 20 fő 2023-as feliratkozás), a feltöltött 26 videóhoz (ebből 3 db 2023. évi feltöltés) 4907 megtekintés tartozik (ebből több mint 1000 megtekintés 2023-ban), a legnézettebbet 465-an nézték meg.

A *tagjainkkal és a közvéleménnyel való kapcsolattartásra* a társasági honlap szakosztályi aloldalán kívül az új honlapon Pályaorientáció aloldalt működtetünk, és híreket jelentetünk meg az MPT FB oldalán.

Június 22-én Szakosztályunk a Magyar Közgazdasági Társasággal közösen szervezett online szakmai konferenciát *A validáció szerepe az életpálya-építésben* címmel. A rendezvény előadói – Borbély-Pecze Tibor Bors és Derényi András többek között olyan fogalmakat jártak körül, mint a kompetenciák, a karrierépítés és a munkahely-váltások. A moderátor Sum István volt.

Október 10-én nagy sikerrel lezajlott szakosztályunk webinárium a *Kortárs kutatások a pályaérdeklődés területén* címmel. A program: Tudlik Csilla: „*Gimnáziumi tanulók pályaérdeklődési mintázata*”; Pogátsnik Mónika: „*Műszaki képzésben tanuló fiatalok pályaérdeklődésének, pályaattitűdjeinek alakulása*”. A rendezvény moderátora, fő szervezője Pálvölgyi Lajos volt. Nagy érdeklődés övezte (közel 40 fő vett részt rajta), és az előadásokat követő izgalmas szakmai diskurzus és megszületett közös tervek arra ösztönzik a szervezőket, hogy a témát érdemes folytatni. Az elhangzottak megtekinthetők a Szakosztály youtube-csatornáján.

November 9-én tartottuk szakosztályunk harmadik online rendezvényét *A pályaorientáció 3 évtizede* címmel, amelyet a Magyar Közgazdasági Társasággal közösen szerveztünk. A webinárium célja a munkaügyi szolgálat három évtizede alatt (1991-2023) kialakult, kifejlesztett és működtetett munkaügyi, pálya-, és karrierépítés szolgáltatások áttekintése, az elmúlt 30 év értékelése volt. A rendezvény bevezető előadását Borbély-Pecze Tibor Bors tartotta. Korreferátumok: Gelle Mária, a Vas Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztályának szolgáltatási

szakreferense és Hegedűs Pál Gábor okleveles emberierőforrás-tanácsadó, tréner, humánszolgáltatás-szakértő. Moderátor: Janovics László volt megyei és regionális munkaügyi központ igazgató (Pécs) volt. Az értékes szakmai beszélgetés révén komplex pályaképet kaphattunk a munka-pályatanácsadók és a humán szolgáltatások munkaügyi szervezetben betöltött szerepéről, feladatairól és lehetőségeiről. A szakmai programon készült felvétel a Szakosztály YouTube csatornáján elérhető.

Február 1-én a szakosztály az EKE-vel, TÉT Egyesület és az OH együttműködésével „*Karrierépítésről karriertérkép másképp*” című Országos Pályaorientációs Módszertani Konferenciát szervezett, amelyen közel 100 fő vett részt. A konferenciának az egyetem adott helyet, a konferencia fővédnöke Brassói Sándor, az OH elnöke volt. A konferencia céljaként az fogalmazódott meg, hogy a plenáris előadások mellett minél szélesebb spektrumon nyújtson lehetőséget a pályaorientációs tevékenységekhez és az életpálya-építéshez kapcsolódó módszertani műhelymunkák megvalósítására, ahol a résztvevő szakemberek számára lehetőség nyílik az együttgondolkodásra és a horizontális tudásmegosztásra. A konferencián plenáris előadóként Borbély-Pecze Tibor Bors és Kenderfi Miklós vett részt, az előbbi az „*Életpálya-építés interdiszciplináris megközelítése*”, utóbbi „*Az Iskola közösségi szolgálat pályaorientációs szemléletű megközelítése*” címmel tartott előadást. A délutáni workshopokon több szakosztályi tagunk tartott workshopot: Tudlik Csilla és Fazakas Ida pályaismeret bővítését segítő eszközöket, módszereket mutattak be szekcióikban, Tajtiné Lesó Györgyi, Kovács Mónika és Suhajda Csilla Judit pedig problémafókuszú pályaorientációs praktikák, technikák bemutatására vállalkoztak. A konferencia sikerrel zárult, az előadások egy része 2024-ben külön kiadványban kerül publikálásra.

Az MPT széles együttműködésben április 21. napján tartotta 150 résztvevővel az *Esélyek és kihívások – SNI és BTMN tanulók a szakképzésben* konferenciáját hibrid formában. A konferencia előkészítésében szakosztályunk tagjai, Gyöngyösi Katalin és Tajtiné Lesó Györgyi is aktív szerepet vállaltak. Szakosztályi tagjaink közül Tajtiné Lesó Györgyi „*Az SNI és BTMN státusszal rendelkező tanulók szakképzésben való továbbtanulását befolyásoló tényezők*” címmel, valamint Cserti-Szauer Csilla munkatársaival „*Életpálya-tervezési készségek fejlesztése hátrányos helyzetű tanulók számára – út a továbbtanuláshoz*” címmel tartott előadást.

Szeptember 14-én Magyar Közgazdasági Társaság Munkaügyi Szakosztálya *A foglalkoztatási szolgálat három évtizede* – az intézményi képességépítés hiányosságai címmel tartott online szakmai konferenciát, ahol a bevezető előadást Szakosztályunk elnöke tartotta.

Az októberben megrendezett *Országos Neveléstudományi Konferencián* Pálvölgyi Lajos „*Életpálya-építési kompetencia fejlesztése gimnazisták körében*” címmel tartott előadást.

A *30 éves hazai tanácsadó képzés apropóján* a MATE november 23-án konferenciát szervezett Gödöllőn „*Tanácsadás, mint professzió*” címmel. A plenáris előadások között Szilágyi Klára „*Az interdiszciplináris szemlélet jelentősége a tanácsadás fejlődésében*”, Borbély-Pecze Tibor Bors pedig „*A pályatanácsadás gazdasági hasznai*” között tartott előadást. Szekcióban a szakosztály is bemutatkozott.

Szakosztályunk tagjai 11 értékes publikációval gazdagították idén is a pályaorientációhoz kapcsolódó terület szakmai, módszertani megismerését, amelyeknek listája, s a teljes szövegek többsége elérhető a szakosztály honlapján (www.llg.hu).

Szakosztályunk vezetősége és tagjai aktívan részt vesznek a Társaság szakmai és operatív programjain. Szakosztályunk elnöke Borbély-Pecze Tibor Bors alelnökként segíti továbbra is a munkát Az Alapszabály módosításában is részt vettünk szakmai és jogi támogatással (Suhajda Csilla Judit).

A szakosztály-alapító Szilágyi Klára a Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetését kapta.

Prevenációs Szakosztály

A Szakosztály teljesítette alapítója által meghatározott feladatát. Kiadta a „*Csillagfényben - Neveléstudományi megelőzés*” című kiadványsorozat 6 kötetét, előkészítette a Prevenációs diszciplináris felsőoktatási alkalmazásának programját. A Szakosztály leköszönő elnökét Czakó Kálmán Dániel tanár urat a Magyar Pedagógiai Társaság tiszteletbeli tagja címre terjeszti fel.

Projektpedagógiai Szakosztály

A Szakosztály 2023.10.04-én alakult. Vezetője Pálvölgyi Lajos elnök, vezetőségi tagok Daru Anita, Magócs Éva és Varsóci Károly alelnökök. Szakmai kollégiumi küldött Szontagh Pál. Az alapítók száma 26 fő volt. Az új Szakosztály a projektszemlélet alkalmazásával foglalkozik a köznevelés teljes vertikumában, a szakképzésben, a felsőoktatásban, és potenciálisan a felnőttoktatás területén, beleértve a tanárok és a diákok projektjeit is. A Szakosztály célja, hogy a korszerű pedagógiai kultúrát támogató műhellyé váljon, lehetőséget adva a jógyakorlatok, innovációk megismerésére, színvonalas szakmai eszmecserére, valamint kutatásra és fejlesztésre, ezek támogatására is.

A projekt módszer a projekt alapú tanulás tantárgypedagógiai jelentőségén túl fontos szerepet játszhat egyebek közt az önismeret bővítésében, a pályorientációban, valamint a 21. századi kompetenciák, és a transzverzális kompetenciák fejlesztésében. Erősítheti a diákok motivációját, interdiszciplináris gondolkodását, proaktív cselekvő hozzáállását, a tanulás-tanítás és a valós élet kapcsolatát, a tevékenység alapú tanulást.

A Szakosztály 2023.11.21-én „*Projektek a pedagógiában – Pedagógia a projektekben*” címmel tartotta első online rendezvényét, melyre közel kétszáz résztvevő kapcsolódott be. Pálvölgyi Lajos (PROJECON) a pedagógiai projekt értelmezéséről beszélt, Daru Anita (Budapest II. Kerületi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium) és Kovács Livia (Közgazdasági Politechnikum Alternatív Gimnázium) jógyakorlatokat osztott meg. Az elhangzottakra Vincze Beatrix (ELTE PPK) reflektált. Az élénk vitát Magócs Éva (ELTE PPK) moderálta. Az eseményről Csontos Jánosné írt beszámolót. Ez az MPT honlapján olvasható, ahonnan az előadások is letölthetők.

A Szakosztály további fontos tevékenysége az előző tanévben sikerrel debütált középiskolai *Diákprojektverseny* megvalósításának támogatása a 2023/2024-es tanévben, és kapcsolódó szakmai reflexiók, fejlesztések végzése. Ld. <https://diakprojekt.hu/>
Szakmai partnerek: Magyar Projektmenedzsment Szövetség, Project Management Institute (PMI) Magyar Tagozat, és a HiSchool Alapítvány.

Honlap:

<https://pedagogiai-tarsasag.hu/category/szakosztalyok/projektpedagogiai-szakosztaly/>

A Projektpedagógiai Szakosztály örömmel fogadja kollégák jelentkezését

Robottechnikai Szakosztály

A szakosztály második éve működik, jelenleg 35 tag részvételével.

A vezetőség: prof Rudas Imre tiszteletbeli elnök, Dr. Farkas Károly CSc elnök, Dr. Nagy Enikő ügyvezető elnök, Kondorné Kovács Irén titkár. Szakreferensek: óvoda – Liskai Anikó, általános iskola – Vígvári György, gimnázium – Pogonyi Attila, szakképzés – Kiss Zsigmond, felsőoktatás – Dezső Gergely, speciális képzés – Csányiné Guszter Lídia, iskolán kívüli képzés – Orbán Szabolcs.

Eseményeink:

1. Január. Projekt héten humanoid robotok – projektfoglalkozások vezetése a budapesti Mechatronikai Technikumban.
2. Szakosztály éves közgyűlése, február 24-én,
3. Látogatás – szakmai eszmecsere, április 28-án a Mechatronikai Technikumban,
4. Részvétel a VII. kerületi Civil Korzón MPT sátrában szeptember 23-án,
5. CodeWeek előadások és bemutatók (a sashegyi Arany János Gimnáziumban Vígvári György, a Fazekas Mihály Gimnáziumban Kiss Zsigmond és Pogonyi Attila).
6. November 28-án a MPT Közép-magyarországi Tagozata által szervezett „A mesterséges intelligencia (AI) az iskolában” című és témájú konferencián előadás és hozzászólások.

Színes Húrok Szakosztály

A Szakosztály vezetője: Balázs Mária, okleveles fagott-zongoratanár, kamaraművész, mentorpedagógus; vezetőség tagja: Szilvay Csaba, csellóművész, Színes Húrok módszer megalkotója cselló szakon, szervezeti egység delegáltja: Bakos Tamás, okleveles hegedűművész.

Gratulálunk Herpay Ágnesnek. Doktori disszertációja megjelent a Parlando-ban /2023.03.23/. *A tiszta intonáció a fagottjáték- és oktatás aspektusából. XX. századi fagott irodalom.*

Szakosztályunknak külön honlapja nincs. A Colourstrings nemzetközi honlap: <http://www.colourstrings.fi/>

Rendezvényeinknek otthont adó intézmény: Budapest V. Kerületi Szabolcsi Bence Zenei Alapfokú Művészeti Iskola

A 2023-as év hazai eseményekben nem bővelkedett. Igyekeztünk megtartani szakosztályunk stabilitását, ami a mai nehéz helyzetben nem könnyű feladat.

A fluktuáció minket is elért sajnos. Kilépő tagok elsősorban a nyugdíjas korúak közül adódnak, de egyre erőteljesebben jelentkezik. Új tagok bevonása nem volt sikeres az év folyamán. A munkahelyi leterheltség, plusz feladatok miatt aktív tagjaink is egyre kevésbé bevonhatók a feladatokba, munkamegosztásba.

Április 20-án 16 órai kezdettel a Szabolcsi Bence Zenei Alapfokú Művészeti Iskola tanítványainak és volt tanítványainak közreműködésével a Magyar Pedagógiai Társaság köszöntötte Tiszteletbeli Tagtársait, és a 2022-ben kerek születésnapjüket ünneplő Tagtársakat. A műsor után a Színes Húrok szakosztály egy kis közös gondolkodásra és egyben kötetlen beszélgetésre invitálta a szakosztályok vezetőit, ill. érdeklődőket, melynek témája: átjárhatóság a szakosztályok között, avagy kapcsolatok óvodától felsőfokig, bevonva a felnőttképzést is.

Szakosztályunk névadói és az oktatási program megalkotói által szervezett és megtartott nemzetközi események egy része online formában zajlott.

2023.02.11.	EU sponsored Erasmus “Presto” project Dublin City University
2023.02.12.	ESTA organised workshop in Irish Royal Music Academy
2023.04.31. - 05.01.	London Kingston University organised by Colourstrings International
2023.08.06. - 08.12.	Edinburgh Scotland Kodály Summer School NYCOS
2023.09.23. - 09.24.	Ljubljana Music Academy ESTA
2023.11.03. - 11.05.	London Kingston University organised by Colourstrings International (Phase 2B)

A Színes Húrok kötetei továbbra is hozzáférhetők. A honlapon megtekinthetők és rendelhetők.

Takács Etel Szakosztály

A Szakosztály vezetője Fenyvessyné Békei Gabriella pedagógus, a Takács Etel Pedagógiai Alapítvány kuratóriumának elnöke.

Programok

A Takács Etel Szakosztály 2023 elején online keretek között alakult meg. A személyes találkozást a tavaszi időszakra tűztük ki. A személyes találkozást megelőzően a szakosztály tagjai közül többen részt vettek a 15 éves *Anyanyelv-pedagógia* folyóirat online szakmai konferenciáján 2023. március 31-én, melyet a Magyar Nyelvtudományi Társaság szervezett. Az *Anyanyelv-pedagógia* korábbi és jelenlegi szerkesztőségi tagjainak, szerzőinek, olvasóinak, az anyanyelv-pedagógia kutatóinak, oktatóinak, pedagógusoknak, oktatási szakembereknek, hallgatóknak, érdeklődőknek szánt konferencián két tagunk is korábbi szerzőként volt jelen.

A Takács Etel Szakosztály 2023. április 25-én tartotta első személyes találkozóját a Szent István Gimnázium Babits-termében. Köszönettel tartozunk Libárdi Péternek a szervezésért. A szakosztály jelenlévő tagjai ismerkedtek egymással, a szakosztály későbbi munkájának körvonalait beszélték meg. Áttekintettük Takács Etelnek, a szakosztály névadójának szakmai pályáját, életútját. A szakosztály két tagja ismertette a még működő Takács Etel Alapítvány megalakulásának körülményeit, az alapítvány több mint 25 éves tevékenységének főbb állomásait, bemutatták a kuratórium volt és jelenlegi tagjait, az alapítvány életében betöltött szerepüket. A szakosztálynak egyik feladata, hogy valamelyest átvegye a megszűnő félben lévő alapítvány tevékenységének egy részét, Takács Etel pedagógiai munkásságának emléket állítson. A nyár folyamán a névadó sírjának rendbetétele megtörtént.

Ősz végére online ülést terveztünk, ahol a taneszközök használatáról, használhatóságáról gondolkodtunk. Nyilvános rendezvényt az idei évben nem tartottunk.

Mivel a szakosztályban jelenleg kevesen vagyunk, szeretnénk növelni szakosztályunk tagjainak létszámát. Elsősorban a fiatalok felé nyitunk, de szeretettel várjuk a tapasztalt kollégákat is.

Tanulókör Szakosztály

Ebben az évben november 12-én tartottunk a Tanulókör Szakosztály összejövetelét, amelynek keretében a befogadó iskola a fogyatékkal élő gyerekekért témát jártuk körül. Arra voltunk kíváncsiak, hogy mi kell az befogadó, segítő iskola működéséhez. A megjelentek lényegesnek tartották, hogy az iskolarendszer fel legyen készülve a különböző háttérből érkezett gyerekek oktatására, köztük a fogyatékkal élők személyre szabott tanítására is. Ehhez a pedagógusok képzése, továbbképzése, ismereteinek bővítése szükséges. Továbbá a szülők körében ugyancsak lényeges az ismeretterjesztés, a felnőttek nevelése.

Részt vettünk egy előadással a Tanulás ünnepe címmel tartott központi rendezvénysorozat, amelynek során A szlovéniai katonasírok nyomában témában hallhattak előadást az érdeklődők. A programot egy Erasmus ösztöndíj inspirálta, s ennek tapasztalatait kívántuk megosztani a szélesebb szakmai közönséggel.

Dióhéjban az Új Pedagógiai Szemle 2023-as évről

A 2023-as év lapunk számára az egyre kisebb reményű küszködés ideje volt. Mindazt, ami a szerkesztőség feladata, egészen az elektronikus megjelentethetőségig, rendben és időben elvégeztük idén is – ezúton is köszönjük szerzőinknek az irántunk táplált bizalmat. Ugyanakkor a kiadást tekintve helyzetünk minden eddiginél nehezebbé vált. A mostani kiadónkkal való, eredetileg közösnek tervezett munka második évében folyamatos, megterhelő pluszfeladatok elvégzésére – teljes tördelésre, illetve egy honlap teljes körű működtetésére és a lapszámok feldolgozására, valamint egyéb kármentő próbálkozásokra – kényszerültünk.

Persze lehetnének ezek épp a mi feladataink is, csak nem kényszerből, nem az ép elménk és a koszt pénzünk árán.

Véletlen, hogy a szerkesztőségben megvannak a tördeléshez és webprogramozáshoz szükséges szakértelmek és eszközök. Ezek nélkül a lap már kimúlt volna, legkésőbb 2023 elejére. Van olyan terepe, ami egyelőre „be is zárt”: a print megjelenés. A 2023-as évfolyamból december 27-ig *egyetlen szám sem jelent meg* nyomtatásban. Ha lenne otthon kisnyomdánk (és kispostánk), meg pénzünk a működtetésre, valószínűleg ezt is megoldottuk volna...

A szerzőinkkel közösen 2023-ban is fönntartottuk a gondosságra törekvő, lelkesedő, igényegyveztető, autonómiát tisztelő munkakörnyezetet. Az ÚPSz egyszerre tekinti céljának a pedagógiai beszéd valóságközeli voltának fenntartását, a legkülönbözőbb szerzői szándékok, mondanivalók és érzetek kifejtésére való tér biztosítását, és a kifejezés facilitációját. De hogy az eredmény meg is jelenik, jelenleg *kizárólag* a háromtagú szerkesztőség anyagi értelemben is önkéntes munkájának köszönhető.

E pillanatban lapunk sorsa kétséges. A kiadó és a lap között – szakmához méltatlan okokból – nincs valódi kapcsolat. A kiadót tulajdonló egyetemtól azonban kaptunk egy szándéknyilatkozatot a folytatásra.

Ezt e helyt is köszönjük szépen, s mellette jelezzük, hogy az együttműködést tekintve de facto nincs mit folytatni – azt *elkezdeni* volna jó.

Az ÚPSz tehát 2024 kora tavaszától szívesen vállalja a közös munkát a *Miskolci Egyetemmel*. A béke, a munkavégzés és a színvonalas pedagógiai beszéd folytathatósága érdekében azonban szükségesnek tartjuk és kérjük az említett kiadó munkafolyamatból való teljes kiiktatását, és a szerkesztőség által elvégzett, a megjelenéshez szükséges munkák arányos kifizetésének biztosítását.

Szerkesztőség

Változások A Kisgyermek szakmai folyóirat életében

Az elmúlt évben olyan írások kerültek elénk, amelyekben a változások okozta következmények elviselése okozott néha igazán drámai, máskor könnyebb történéseket az emberi élet vonalában, az életesemények megélésében. Kinek mi jut, és hogyan megy rajta keresztül az bizony nagyon esetleges. Ebben szeretnénk segíteni *A Kisgyermek* szolgáltatást nyújtó hasábjain.

Sajnos a külső okok drámaiak: a kiadások növekedése tartalmi változtatást is igényel. Van, ami tervezhető, van, ami arculcsapással felérő hatású (a postai költségek változása,

a nyomdaköltség növekedése stb.). Támogatóink vannak: elkötelezett kollégák, tagtársak. Ingyen dolgozó szerkesztők, cikkírók. Köszönjük áldozatos munkájukat.

A belső igények, vagyis az olvasói elvárások sokszínűek: ez természetes, mert, van akinek szakmai információra, másoknak önképzésre, van akinek továbbképzési kiegészítésre van szüksége, vagy éppen kapcsolatfelvételt keresnek egy-egy szakmai területtel. A sokféleséget sokféle módszerrel és eszközzel lehet kielégíteni.

2023-ban két dupla szám jelent meg, amiben a tartalmi változásokat is jeleztük. A lap kis terjedelme miatt a szakmai információk begyűjtésére és továbbadására fókuszálunk a nyomtatott lapszámokban a rövidebb, tömörebb szakmai hírek közreadásával és a honlap folyamatos feltöltésével (www.akisgyermek.hu). *Új, online szolgáltatás* beiktatásával, kiépítésével és terjesztésével mód nyílik *elmélyült felnőtt tanulási lehetőség biztosítására*, mélyebb elemzések megértésére, és nem kell kimozdulni, keresgélni – otthon is el tudja olvasni az újságot előfizető olvasó – külön jelszóval. Tehát *Zárt könyvtár* létesítünk „*Csak Klubtagoknak*” címmel. A pozitív közös élmények sora vezethet sikerélményhez, tapasztalatok adhatnak problémamegoldásban segítséget, szenvedélyes újítások, alkotások, kreatív megoldások segítenek, hogy konstruktív eredményeket alkosson a szakember – amelyben aztán öröme is leli. *A vágy és lehetőség összhangja csak szabad tevékenység közben valósul meg.* Arra van szükség, hogy magunk tudjuk az önismeret, önértékelés, önmegvalósítás folyamatában megállapítani, hogy mi hiányzik az életünkből, mire van szükségünk a továbblépésre, és meg tudjuk találni azt az életteret, továbblépési utat amire szükségünk van – pedagógusként, nevelőként, intézményi dolgozóként, szülőként, nagyszülőként – gyermekeink érdekében. Ezért van szükségünk tanulási folyamatokra és felnőttként önmagunk életének irányítására. A felnőtté válás után *már nem regulázásra, és nem kényszerítő továbbképzések sorára van szükség.*

Ezek áradjanak az életünk során bennünk, ezt az életfelfogást kínáljuk olvasóinknak írásainkkal, internetes ajánlásainkkal, szakmai információk tárházának nyitogatásával – a szabad akarat és tevékenységigény tükrében. Az évi *5 lapszám* és a *Zárt könyvtár* tartalmi ezt az igényt kívánják szolgálni.

Szerkesztőség

ÉLETUTAK, TAPASZTALATOK, TANULSÁGOK

Bakonyiné Vince Ágnes életútja, munkássága – szakmai hagyatékok, változások és hiányosságok a mai óvoda világában

Létezhet-e az óvodapedagógia mint tudomány? Lehet-e egy kisgyermekkel foglalkozó szakmai munkásság hatása értékálló? Nézetem szerint Bakonyiné Vince Ágnes hatása ilyen. A magyar óvodapedagógiára a mai napig hat az a gyermekről és az óvodáról alkotott kép, amelynek egyik jelentős alakja volt. Nem egyedül dolgozott, egyenértékű szakmai társai sokan voltak, akik közül kiemelkedik Szabadi Ilona és Forrai Katalin. Róluk is érdemes írni, ők is e körbe tartoznak, mégis indokolt, hogy életművüket különválasztva mutassuk be.

Ezen írásban felhasználok korábbi, vonatkozó témájú munkámat is, melyet hivatkozással jelzek. Bakonyiné Vince Ágnes lányaként írok, amely tény elkerülhetetlenné teszi a személyességet. Magam is az óvodapedagógia elméleti szakembere vagyok, közel 20 évig oktattam óvodapedagógus jelölteket és – bár már egyre kisebb mértékben – a mai napig is foglalkozom a témával.

Bakonyiné Vince Ágnes munkásságának bemutatása saját, szakmai önéletrajza alapján:⁹

Bakonyi Pálné, született Vince Ágnes 1925 január 31-én született Balassagyarmaton egy zsidó családba. Öten voltak testvérek, ő utolsóként született. Saját visszaemlékezése szerint nyűg volt a családnak, mert kiskereskedő édesapja az ő születésekor már elszegényedett. Édesanyja vele kevesebbet foglalkozott, mint testvéreivel, hiszen már dolgoznia kellett, varrónőként segített a család anyagi helyzetén. Ennek ellenére szeretetben nevelkedett, édesanyjához különösen mély kapocs fűzte, idős korában ő gondozta, testvéreivel pedig egész életében nagyon szoros viszonyt ápolt.

Iskolába Balassagyarmatra járt, majd a család a '29-es válság idején Budapestre költözött. Itt végezte el a 4 polgárit.

1945-ig varrónőként dolgozott, mint lánytestvérei. Férfiingek gallérjait, mandzsettáit készítette el. Nagyon nem szerette. Tanulni akart, gyerekorvos szeretett volna lenni. „Varrótudományát” unokáinál kamatoztatta, részben ruháik javításával, részben pedig babaruhák varrásával. Ezt – saját bevallása szerint – azért szerette, mert varrás közben elképzelte a babákkal történő játékot, a szerepeket, a helyzeteket. Ezek a babaruhák a mai napig megvannak, a mindenkori dédunokák játszanak velük.

A háborús évekről nem írok hosszan, sorstársaihoz hasonló módon (16 éves korától kezdődően) bujkálnia kellett, és mint a túlélők legtöbbször, ő is és családja is véletlenül menekültek meg.

1945-ben egy tanfolyamon ismerkedett meg Pikler Emmivel, aki képzést szervezett kisgyermekkel foglalkozni akarók számára. Egy rövid, három hónapos tanfolyamot végzett el. Itt ismerkedett meg néhány későbbi munkatársával is. Emlékei szerint nagyon boldog volt abban az időben. Élvezte a tanulást is és a területet is, a kicsikkel való foglalkozás különös vonzalmat ébresztett benne. Pikler Emmitől tanulta a kisgyermekgondozás gyakorlati fogásait, de a gyermekkel történő bánásmód lelki oldalát is. Legidősebb nővére kislányát nagy szeretettel, és ahogy gyakran mondta, kísérleti jelleggel nevelgette. (Témánk szempontjából nincs jelentősége annak, hogy mi a véleményünk – nyilván

⁹ Szakmai önéletrajz (kézirat)

sokféle – Pikler Emmi tanításairól. Azért érdemes említést tenni e területen végzett tanulmányairól és a családi „kísérletről” is, mert ez időre tehető a kisgyermeknevelés iránti szenvedélyének kezdete.)

Ismereteit és elkötelezettségét 1946-ban folytatta, egy bentlakásos óvodába került, óvónőként dolgozott, ahol a kádergyerekek éltek, nevelődtek, nyaraltak. 30-40-50 év múltán is emlegette óvodásait, néhányukkal találkozott is. Tanulni és gyakorolni akart! Itt is talált olyan embert, aki később munkatársává vált.

1946-49. között elvégezte a dolgozók esti gimnáziumát. számos barátja ebből a korszakból ered, közülük többen lettek pedagógusok, akikkel a szakmai szálak később is összekötötték őt. 1949-ben nyert felvételt az egyetemre (ELTE) a Bölcsészettudományi kar, pszichológia, pedagógia filozófia szakára, nappali tagozatra. Ekkorra már lemondott gyermekorvosi vágyáról, a kisgyermeknevelés érdekelt, szinte, mint szóba került már, szenvedélyesen.

Később, 1949-53. között az MTA ösztöndíjasaként kutatott, témája – már akkor – a gyermeki játék volt. A játék témájánál érdemes megállni egy kicsit. Olvasmányai alapján megingathatatlanná vált meggyőződése, hogy a gyermek harmonikus fejlődésének a szabad játék az alapja. Szabad alatt azt értette, hogy befolyásolás nélkül, saját motivációi alapján játsszon a gyerek, annyit, amennyit magától tud, amíg jól esik, azt, ami éppen „jön”, ami fakad belőle. Abban hitt, hogy a koragyerekkori tanulás alapját a szabad játék képezi. (Ennek részletesebb kifejtését ld. később.) Olvasott orosz irodalmat is, Elkonyint, Rubinsteint, és olvasott Pestalozzit, Piaget-t. Később szoros szakmai szálak fűzték Mérei Ferenchez is.

1953-ban befejezte az egyetemet, pedagógia szakos tanári diplomát szerzett. Sikere folytatódott, 1954-ben a Tankönyvkiadó kiadta szakdolgozatát *Alkotójáték az óvodában* címmel. Későbbi munkáinak ez a mű volt az alapja. A címből következtethetünk: a játék maga alkotás is!

1948-tól folyamatosan jelentek meg cikkei a Gyermeknevelés című lapban, majd annak jogutódjában, az Óvodai Nevelésben. Az óvodapedagógia számos területéről írt. Elsősorban – még mindig és végig – a játékról, de a gyermek erkölcsi fejlődéséről is, a felnőttekkel és a társakkal való kapcsolatáról, az óvoda légköréről. Ezek a mai napig fontos pedagógia témák. Az erkölcsi fejlődésről (csak esszenciálisan) azt gondolta, hogy az óvónői minta segíti ezt, illetve a mindennapi gyakorlat. Ezért fontos a gyermekmunka, a naposi rendszer, a másokért történő felelősségvállalás (másként, de a mai napig is létezik ez a nevelési megoldás, az óvodai Alapprogramban is jelen van). A közösség és az egyén viszonyát kellő finomsággal „kezelte”. Az egyéni bánásmódon keresztül vezet az út a közösséghez. (Ld. később.) Az '50-es években vagyunk!

1953-56. között az MTA aspiránsaként dolgozott. Ezt követően 1956-ban az Oktatásügyi Minisztérium óvodai osztályán kapott munkát.

1954-ben, majd 1958-ban születtek meg lányai, mindketten pedagógusok lettek, ahogy férje, Bakonyi Pál is az volt.

1957-ben jelent meg az óvodai *Kézikönyv* (ez volt a későbbi óvodai program elődje). Ennek az akkori alapműnek volt szerzője és szerkesztője.

1957-től kezdődően – a régiüket nem feladva – új kutatási területekre evezett: az óvodáskorú gyermekek gyermekotthonainak feltérképezése vált érdekessé és fontossá számára. Célja volt, hogy az otthonban nevelkedő gyerekek is igazi óvodába járjanak, (ne csak a gyermekotthoni légkört ismerjék meg), hogy átélhessék a hagyományos gyermeki élethez közelítő életformát. Több gyermekotthonnal volt szoros kapcsolata. (Akkoriban az otthonok még életkor szerint elkülönültek, így a testvérek, sokszor egy életre, elváltak egymástól.) Említésre méltó a Cseppkő utcai gyermekotthon (egészen más módon, de ma is létezik) és a Felsőpetényi gyermekotthon. Rendszeresen tartottak előadás-sorozatot

ezekben az intézményekben. Látogatásai során a napi gyakorlatot figyelte. Ma már evidenciának tűnő javaslatokat fogalmazott meg: minden gyereknek legyen saját kissozékénye, saját tárgyakkal. Játshassanak, alhassanak ezekkel. Legyen hangsúlyos az egyéni kötődés – gyerek-gyerek és gyerek felnőtt között is –, akkor is, ha pár év múlva elválnak. Az egyéni odafigyelés, a szeretet élményét viszik magukkal, ez nem törlődik ki – mondta.

Később az osztatlan óvodák helyzetének felmérését tűzte ki célul. Kidolgozta, társaival szoros együttműködésben, a vegyes életkorú óvodai csoportok programját. 1959-ben megjelent az *Útmutató az osztatlan óvodák számára* című munka. Ez a mű 1971 után megújítva újra megjelent és a ma vegyes csoportnak nevezett óvodai csoportok e szerint dolgoztak.

1962-ben írta meg a számára igen kedves és fontosnak tartott témájú könyvet *Játék és munka az óvoda udvarán* címmel. E munka is megjelent később kiegészítve újabb tapasztalatokkal *Mozgás-öröm a szabadban* címmel. Társszerzővel, Nagyné Kasza Ilonával írta. Külföldön járva látta, hogy milyenek a játszótérek. Lényegesebben többféle játékra inspirálta a gyerekeket, mint amiket itthon tapasztalt. Ezek alapján tervezettni próbált játszótéreket is, és kidolgozta társaival az udvari játék adta lehetőségeket. Ez utóbbinak célja nem csupán a minél gazdagabb nagymozgás lehetőségének bővítése volt, hanem az is, hogy a szerepjáték, a rajzolás és egyéb játékformák (konstruálás, stb.) a szabad levegőn is folytatódhasson.

1961-1964 között kortárs művészekkel vette fel a kapcsolatot. Az volt a célkitűzése, hogy az óvodai tanulás során a gyerekek tiszta forrásból, eredeti és szép (nem gyermeknyelven gügyögő) műveket tanuljanak. Például: Weöres Sándort kereste fel, Székácsné Vida Mária, és Forrai Katalint. Ezen művek alapján adta ki kétkötetes új kötetét *Ünnepek, ünnepélyek az óvodában* címmel.

Tovább elemezte a gyermeki játék, a gyermeki tanulás és a gyermeki önkiszolgálás, és munkavégzés közti összefüggéseket. Ebben a témában 1965-ben jelent meg, többekkel történő együttműködés keretében, a *Tanulmányok az óvodai munkára nevelés köréből* című kötet.

1962-ben az Országos Pedagógiai Intézetben helyezkedett el, nyugdíjazásáig itt dolgozott. Pedagógus továbbképzéseket tartott, kutatásokat végzett, óvodapedagógiai dokumentumokat írt és szerkesztett.

1960-tól kezdődően részt vett különböző Nemzetközi Óvodapedagógiai szemináriumokon, ahol előadott, majd előadásait folyamatosan publikálta.

1967-ben az OMEP magyarországi bizottságának lett tagja, aktív részvételt vállalt a nemzetközi munkában. Újabb írásai jelentek meg. Gondolatai ekkor terjedtek el külföldön, immár Nyugat-Európában is. (Járt az Egyesült Államokban, Svédországban stb.)

1971-ben országszerte kísérletekbe kezdett – Szabadi Ilonával együtt –, több fővárosi és vidéki óvodában próbálták ki a későbbi óvodai program alapjait. Ennek a módszernek jelentősége abban van, hogy nem spekulatív program született meg később, ami alapján minden magyar óvoda dolgozott, hanem megelőző (ma pilotnak nevezhetnénk) programokat próbáltak ki az implementáció előtt. Így készült el a társszerzőjével (Szabadi Ilonával) együtt megírt közös mű, Az Óvodai Nevelés Programja. Ez országos központi tantervként működött egészen 1989-ig. A program japán nyelven is megjelent. (A későbbiekben bemutatom, hogy milyen módon képezi ez a program a mai Alapprogram alapját.)

Ezt a munkát folyamatos bevalás-vizsgálat követte, reprezentatív felméréseket végeztek, tesztekkel vettek fel. 1983-ban ezek alapján jelentették meg az *ERVI – Eredményvizsgálat az óvodában – I. és II. kötetét*. Ez a kétkötetes mű (játék, közösségi nevelés, társas kapcsolatok, illetve a kognitív funkciók vizsgálata) évekig kipróbált, szó szerint bevalás-

vizsgálatra kidolgozott kérdéseket, és helyzetek megfigyelésére irányuló elemzéseket tartalmaznak. Hatalmas, szobányi méretű számítógépeken dolgozták fel az eredményeket. A mai gyermeki nyomon követéses megismerés alapját képezik ezek a kérdések és a megfigyelési szempontok. Sok óvodában lehet felfedezni azokat a témaköröket ma is, amelyek az ERVI-ben már megfogalmazódtak. Legtöbb esetben az óvodák ma már nem is tudnak róla, hogy e témakörök eredetileg hol és mikor jelentek meg először.

Kutatásait ezután is tovább folytatta. Ekkor kezdett foglalkozni az integráció elődjének tekinthető együttneveléssel, a beszoktatással, és még számos, ma is preferált témával. Több rendezvényt szerveztek (így az egykori BOMI-ban), ahol orvosokkal, pszichológusokkal, kisgyermeknevelőkkel (akkor gondozónőnek nevezték e hivatást) együtt vitatták meg, hogy hogyan hat az érintett, sérült gyerekekre és hogyan a többi gyerekekre az együttlét.

Írt (például a Pedagógiai Szemlébe), arról, hogy miért van a beszoktatásnak jelentősége, hogy ennek gyakorlata akkor jó, ha a család helyzetéhez igazodik. Kifejezte azt a szándékát, hogy jobb lenne a folyamatot *befogadásnak* nevezni. (Ma is használjuk ezt a kifejezést.)

1971-től folyamatosan készítették el a programhoz kapcsolódó nevelési területekhez tartozó, úgynevezett útmutatókat. Egy részük nevelési témákkal foglalkozott, más részük egy-egy módszertani, úgynevezett foglalkozási ághoz kapcsolódó segédanyag volt. Ezek egy részében szerző volt, más köteteknél pedig szakértő, vagy szerkesztő.

1971 után jelent meg egy régebbi alapidokumentum, az úgynevezett a 4. számú módszertani levél átdolgozása, Az óvoda-és az iskola kívánatos kapcsolata témában. Itt a közelítő pedagógiai eljárásokat dolgozták ki, az átmenet megkönnyítése érdekében. A terület ma sem megoldott, de már ekkor jelezték a szerzők, többek között Bakonyiné Vince Ágnes is, hogy a közös gyermekkép feltétele a zökkenőmentes átmenetnek. Az tehát, hogy mit gondolunk a gyerekről, mely tevékenységek azok, amely által jól fejlődik a kisiskolás. Kiemelték (már akkor), hogy a cselekvő gondolkodás nem csak az óvodás korú gyermek tanulásának alapja, hanem az iskolai tanulás kezdeti szakaszának is elengedhetetlen feltétele. Ma ez a területet – benne a cselekvő tanulást is, – változatlanul az átmenet jelentős területnek tekintjük.

Bakonyi Vince Ágnes számos szakmai kitüntetését kapott: Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója 1962, Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója 1977, A Munka Érdemrend Ezüst Fokozata 1978, Makarenko Emlékplakett 1988, Kiss Árpád Díj 1996.

1989-ben újradolgozták az Óvodai Nevelés Programját. Ebben már „csak” társszerzőként vett részt, majd az Alapprogram megalkotásában már személyesen nem volt jelen.

A rendszerváltás után nem dolgozott már. Egyrészt beteg volt, időssé vált, másrészt nyilván többen „féltek” attól, hogy az előző rendszer egyik képviselőjével együtt dolgozzanak. Ez felesleges aggály volt, hiszen – mint látjuk – munkájának a hatása megmaradt, akarat, szándék nélkül is.

Az alábbiakban egy korábbi tanulmány alapján mutatom be, hogy az említett területek közül melyek azok, amelyek – átalakuló tartalommal és eltérő megoldásokkal – a mai napig is hatnak az óvodapedagógia elméletére és gyakorlatára. A cikk eredetileg Bakonyiné Vince Ágnes alkotótársának, Szabadi Ilonának emlékére készült, megjelenésekor még élt Vince Ágnes. Most legyen ez az ő emlékére, máig tartó hatásának bemutatására. A témák tekintetében előforduló esetleges ismétlésért elnézést kérünk. Az első rész egy szakmai életrajzi alapon történő bemutatás volt, amit egy elemző tanulmány követ, elkerülhetetlen az témák újbóli említése és azok kifejtése.

Az értékkövetés nyomában. Az 1971-es program hatása a mai óvodapedagógiára: ¹⁰

Pedagógiai hitvallás és ízlés kérdése az, ki mit gondol arról, hogy a 3-6-7 éves gyermek számára milyen nevelési szintér az ideális. A globalizálódó, vagy inkább az „átlátszó” világ – amely nem pusztán gazdasági globalizációt jelent, hanem nyitott, vagy egymást követő, egymásba belelátó társadalmakat, egymással folyton kommunikáló csoportokat – azt eredményezi, hogy egyre több, akár önszerveződő (nem hivatalos) kezdeményezés, vagy adaptáció lát napvilágot, hódíthat teret, ha talál magának piacot. Mindezek akár felhíguláshoz is vezethetnek, és néha bizonyára vezetnek is, ugyanakkor a fejlődés végtelen lehetőségét is magukban hordozzák. A törvények, rendeletek szabályozzák az egyéni utakat, ez is a dolguk, szükség van a rendre. Ezzel együtt azonban az olvasó, tanuló és értő pedagógus látja, hallja és ismeri a világban zajló folyamatokat, és tudatosan vagy éppen tudat alatt véleményezi azokat, beépíti, vagy ellenkezőleg: elveti a megismert megoldásokat.

Vizsgáljuk meg, hogy melyek azok a támpontok, amelyek a '70-es évektől kezdődően végigkísérik a magyar kisgyermeknevelést. Milyen mélységek mentén haladva fejlődött a gondolkodás a gyerekekről, és milyen irányban változott a mindennapi gyakorlat? Vannak-e értékörző, a mai napig is érvényes felületei, síkjai az iskoláskor előtti nevelésnek? Ebben a tanulmányban ezekre a kérdésekre keressük a válaszokat. Tesszük mindezt azért, hogy a későbbi kifejtésekben láthatóvá váljék az, hogy bár „nincs új a nap alatt”, mégis, hogyan nőnek ki egymásból az egyre újabb-és újabb, mainak, modernnek tekintett elvek, és azokhoz milyen módon kapcsolódik a korszerű gyakorlat, hogyan következnek egymásból az egyes óvodai jelenségek, és hogyan is függnék azok össze. Az 1971 előtti korszakot nem elemezzük, noha neveléstörténetileg minden korszak lényeges – különösen Brunszvik Teréz miatt, – de pszichológiailag és pedagógiailag csak a '71-es program óta követhető egyfajta vonulat. (Bakonyi 2013)

Az 1971-ben megjelent *óvodai nevelési program* – ONP – (Az óvodai nevelés programja 1971) előzményei részben oktatáspolitikai és szakmai intézkedések, részben pedig szellemi, szemléleti irányok voltak. Ezt a programot is, mint minden egyéb rendelkezést vagy kinyilatkoztatást a maga korának megfelelően kell értelmezni és értékelni az összes pozitívumaival, negatívumaival, korszerűségével, vagy éppen hiányosságaival együtt.

Az első, az ország összes óvodájára érvényes hivatalos, tanterv-jellegű dokumentum az 1953-as módszertani levél, majd az 1957-es kézikönyv (Nevelőmunka... 1957) volt. E két kiadvány jelentősége – túl azon, hogy általános érvényű tantervként funkcionáltak – az volt, hogy a kiadványok kapcsán elkezdődtek az óvónők országos szintű továbbképzései, bemutatókat, vitákat szerveztek, és nem utolsósorban napvilágot látott számos útmutató, módszertani segédkönyv, magyarázó cikk, tanulmány. A háttérintézmények irányítószervként működtek, ideológiai és pedagógiai értelemben egyaránt.

A '71-es óvodai programra erősen hatottak a Budapesti Iskola szellemisége, tanításai, a gyerekekről alkotott elképzelései. A magyar pszichoanalízis egyik képviselője, Hermann Alice is részt vett a program háttérmunkálataiban, nélküle nem születhetett volna meg az első magyar óvodai nevelési program. Fontosnak tartotta a család légkörét, az anya-gyermek kapcsolatot, a kora gyermekkori élmények meghatározó erejét. Az 1971-es program szerzői – részben – erre a nézetrendszerre alapoztak.

Jelentős szerepe volt a szerzők szemléletformálásában Pikler Emminek is, akit a csecsemők szabad mozgásán alapuló személyiségfejlődés, a spontán gyakorlás útján való tanulás tanának hirdetőjeként ismerünk, s aki egyúttal egy – ezen szemlélet alapján működő – csecsemőotthon vezetőjeként dolgozott.

¹⁰ Bakonyi Anna: A magyar óvodai nevelés íve 1971.2013 Szabadi Ilona emlékére In: Neveléstudomány 2013.4.sz. 34-45.p. című cikk alapján

Említésre méltó (sokak mellett) Bélaváry-Burchard Erzsébet, aki Montessori módszereit alkalmazta a két világháború között, majd később, 1945 után látenszen építette be ezeket tanulmányaiba, s aktívan vett részt a *felsőfokú óvóképzés* rendszerének kialakításában.

Az ismeretek terjesztésében oroszánrészt vállalt az Óvodai Nevelés című, havonta megjelenő újság, amely azóta is ezen a néven „fut”. (Egykori szerkesztője hosszú ideig Kovásznai Kató volt.)

Tekintettel arra, hogy az 1971-es program a szovjet politikai modell ideje alatt született meg, a mű megjelenésekor bizonyos értelemben kuriózumnak számított, elsősorban a pszichológiai személet vállalása, a gyermek személyiségének kiemelt tisztelete, a játékban rejlő lehetőségek – önkifejezés, indirekt tanulás – hangsúlyozása miatt.

Az Országos Pedagógiai Intézetben Bakonyiné Vince Ágnes és Szabadi Ilona írták meg azt a programot, amely nemzetközi hírnévre tett szert, és amelynek egyes elemei egészen egzaktan, más üzenetei csak közvetetten, de ma is megjelennek a magyar óvodák programjaiban és a gyakorlatban is.

A szerzők programbeválosi vizsgálata, az úgynevezett ERVI (Bakonyiné Vince, Szabadi 1983) reprezentatív mintavétel szerint követte nyomon a program sikerességét, a kitűzött célok eredményességét. Az ERVI tartalmi ma már elavultak, de a vizsgálatok irányát, a megcélzott területeket, vagy akár az egyes módszeres eljárásokat ma is alkalmazhatjuk bármely, gyermekfejlődést nyomon követő rendszerbe építve.

A program bevezetése óta eltelt több mint 40 év, és ma már tudjuk, hogy az elvárások csak akkor reálisak, ha a szociológiai körülmények, a gyermek háttere, genetikai adottságai, képességrendszere együttesen vannak figyelembe véve. A struktúra, amelyre a mai, korszerű pedagógia épül, bonyolultabb, mint a '71-es programé volt, amely e megnevezett körülményeket nem, vagy csak alig vette figyelembe. Mégis, az azóta eltelt óvodai programokat elemezve érzékelhetjük, hogy a '71-es program hagyatéka a mai viszonyok között is releváns, bár nyilvánvalóan csak részlegesen vagy átértelmezve.

Melyek ezek a szakmai vonások? Az első tézis, amely elemzésre méltó, a közösség és az egyén viszonyát kifejtő nézet. A szocialista embereszmény korszakában, pontosabban éppen annak ellenére, ez a program azt hirdette, hogy a közösséghez az egyéni bánásmódon keresztül vezető úton juthatunk el. Csak a magában biztos, az önmagában megerősödött, szeretett személyiség képes a közösségért felelősséget vállalni, tenni, és gyermeki szinten bár, de dolgozni. Ellenkező esetben, ha a közösséget a gyermek elé helyezzük, formális, nem valós közösségi szokásokra tudjuk csak rászoktatni a gyerekeket, a magatartásformák nem válnak belsővé. A szöveg értelmezésében az egyéni bánásmód szerint minden gyerek más, figyelembe kell venni a kisgyermek habitusát, érdeklődését, képességeit és a körülményeit.

Az egyéni érdeklődés és a meglévő képességek figyelembe vétele miatt úgy vélték a szerzők, hogy a kiscsoportos korú gyermekek számára legyen a tanulás kötetlen. A kötetlen, tervszerű kezdeményezés kifejezés tehát ehhez az időszakhoz kötődik. Azokban a háttértanulmányokban (pl. Szabadi 1989), amelyek megelőzték, vagy éppen követték a program bevezetését, több helyen is olvashatunk arról, hogy a tanulástól „nem kell féltetni” az óvodás gyerekeket, azonban a tanulási folyamat mindig legyen motivált és folyamatos tapasztalatszerzésen, valamint állandó cselekvésen alapuljon. A motiváció egyéni, attól függ, hogy milyenek a gyermek előzetes tapasztalatai, milyen a háttere, milyen adottságai és képességei vannak, milyen a temperamentuma, stb. Különböző tanulmányokban fejtik ki (pl. Bakonyiné Vince 1989), hogy van gyermek, akit a probléma maga, másokat az eszközök, van, akit az együttműködés lehetősége motivál.

A programban és az ahhoz kapcsolódó írásokban a tapasztalás és az élmény fogalma fontos szerepet kap, hangsúlyozva, hogy az egyik nem keverhető össze a másikkal. Minden, amit a gyermek érzékel, az tapasztalatnak fogható fel, ám az, hogy mi válik a sok

tapasztalatból élménnyé, az előre nem tudható. Élmény az, ami megérinti az embert, akár pozitív, akár negatív értelemben, az azonban, hogy mi válik érzelmileg fontossá, az nem kiszámítható, nem tervezhető. A tanulási motivációk akkor lesznek igazán hatékonyak, ha a gyerek érzelmi életéhez igazodnak, hiszen a kisgyermek még érzelmi lény, és a saját életéhez kötött tapasztalások lesznek számára érzelmileg fontosak, ezek válnak élménnyé.

A játék dominanciájának hangsúlyozása egy következő fontos passzusa a programnak. A játék a kisgyermek alaptevékenysége, írja a program. Az alaptevékenység pszichológiai definícióját is megkapjuk, melynek segítségével minden óvónő megértheti, hogy miért elsődleges a játék a gyermek életében. Alaptevékenység az, amelynek fejlődésével összefüggnek az egyéb tevékenységek fejlődései. E logika szerint a játék fejlődése a tanulás fejlődésének az alapja. A program hangsúlyozza, hogy a játék spontán, szabad, mely cselekvésnek nincs célja, de annál szélesebb skálán mozgó eredményei vannak. A játék tartalma, menete ezért nem tervezhető. Az óvónő a játék irányítása során ugyanakkor megtervezheti a teret, az időkereteket, előkészíthet eszközöket, igény szerint bekapcsolódhat, metakommunikációs jelekkel továbblendítheti a játék menetét, kezelhet konfliktusokat és megteremtheti a jó légkört. A játék során „kijátszódnak” a vágyak, a félelmek, feloldódnak a frusztrációk. Mindeközben a gyermek szimbolizál – eszközöket, metakommunikációt, teret, időt, még érzelmi megnyilatkozásokat is.

Olvashatunk a programban arról is, hogy a kisgyermekkor tanulás mely jegyekben hasonlít a játékra, és mely pontokon tér el attól. Mindkettő cselekvéshez kötött; cél, hogy örömet okozzon, mindkettő aktivitáson alapszik, de a játék spontán, a tanulás pedig irányított és célorientált.

Hasonló gondolkörben fogalmazódik meg a játék és a gyermekmunka összevetése is. A gyermekmunka is örömteli, az is cselekvő, aktív tevékenység, de a tanuláshoz hasonlóan a munka nem öncélú, hanem külső szükségletből ered; akkor is, ha az az önkiszolgálás kategóriájába tartozik, és akkor is, ha másokért végzi a gyermek azt. Ez utóbbi erősíti a felelősségtudatot, építi az akaratot, a kitartást. Mindez az iskolai életre felkészítés szempontjából sem elhanyagolható tényező – hangsúlyozza a dokumentum.

A program viszonylag egységes módszertani útmutatásokat adott a pedagógusoknak. Számos kiadvány jelent meg (a program formátumához illesztett, ahhoz hasonló kivitelben), ezek mind az „Útmutató” nevet viselték, és egy-egy nevelési területhez, illetve foglalkozási ághoz kapcsolódtak. A program koherenciájának megfelelően meghatározták az év végére elérendő követelményszinteket. Többnyire homogén életkorú (úgynevezett „tisztá”) csoportok szervezésére épített a program, de a vegyes korosztályú csoportok életszervezésének metodikájára is kitértek a szerzők, illetve erre vonatkozóan is kiadtak „Útmutatót”.

A tervezés meghatározott módon zajlott, de minden területet egyformán fontosnak tekintettek: tervezni kellett a közösségi életet, az egyéni bánásmódot, a gondozást, a munkát, a tanulást és a játék feltételeinek megteremtését is. Ezeket egészítette ki a tanulási ütemterv, heti terv, illetve a foglalkozási vázlat. Mindezt a csoportnaplóban rögzítették.

Felügyeleti rendszer segítette az egységes gyakorlatot, ugyanakkor többnyire módszertani támogatást is adtak a felügyelők. A képzés egységesen, a tananyagban kevésbé differenciálva, ugyanakkor az akkori tudás szerint, magas színvonalon készítette fel a leendő óvónőket.

A családokhoz és a helyi sajátosságokhoz illeszkedés nem volt erőssége a programnak. Ezzel együtt egyes, kiemelten jó gyakorlatú óvodák által váltak ismertté, hogy helyi szokásokat építettek ki a környezet és a családok igényei szerint. Érdekes példa erre az a

néhány óvoda, melyeknek az udvari élet tartalmassá tétele volt a sajátossága. Ezekből a gyakorlatokból is született útmutató. (Bakonyiné Vince, Nagyné Kasza 1989).

Folytatás: 1989: Az óvodai nevelés programja

Az 1971 és 1989 között eltelt majdnem 20 éves időszak alatt számos változás és új igény lépett fel, nem pusztán az óvodapedagógia, hanem általában a pedagógia területén. Időszerűvé vált az ONP továbbfejlesztése, az új program már széles körű team-munka eredményeként született meg.

Ez a program (*Az óvodai nevelés programja 1989*) még mindig megmaradt egységes, központi, minden magyar óvodára érvényes útmutatónak, tartalmában azonban több módszertani szabadságot adott az óvodáknak mint intézménynek és az óvónőknek, amely által a helyi igények jobban érvényesültek, és a családokhoz való nagyobb alkalmazkodás is megmutatkozott.

A program megszüntette az előző program egy jellegzetes vonását, az úgynevezett követelményrendszert. Ez egyfelől „fellazulást” jelez, hiszen az elvárások nem voltak már szigorúan egységesek. Másfelől azonban komolyabb, intenzívebb pedagógiai körülmények feltételezett a pedagógus részéről.

A vegyes csoportok száma gyarapodni kezdett ott is, ahol az óvodai létszám megengedte volna az osztott csoportokat, (kis településeken a vegyes csoport volt sokszor az egyetlen megoldás addig is), illetve változás mutatkozott a szoros napirend szervezésében is, ezek azonban nem szabadosságot, hanem sokkal nagyobb, és mélyebb tudást feltételező hozzáállást és szervezést jelentettek. A folyamatos napirend és a kötetlenül felépített foglalkozások szervezése egyre nagyobb pedagógiai tudatosságot igényelt.

A gyerekcentrikus, egyéni bánásmódot még jobban figyelembe vevő megoldások – egyes helyeken és bizonyos értelemben – szakmai műhelyekké alakították a magyar óvodákat. Néhány erre utaló témakör: gyermekközpontúság, szembefordulás a teljesítménycentrikussággal mint fő vezérlőelvvel, intenzívebb igazodás a családokhoz, nagyobb módszertani szabadság, sajátos, helyi óvodai arculat. A „műhelyek” kialakulásának lehetőségét a rendszerváltozás is nagyban elősegítette.

1989-1996-98: Az átmenet korszaka

A '80-as évek végére, a '90-es évek elejére sajátos helyzetkép alakult ki a magyar óvodapedagógia fejlődésében. A nevelési program továbbfejlesztett változatának megjelenése éppen a rendszerváltozás idejére esett. Így egyfelől egészen 1996-ig érvényben volt egy „múltrendszerbeli”, központi program, másfelől „gombamódra” terjedtek el az alternatív és reformprogramok, sajátos helyzetben, hiszen még a '89-es program volt a hivatalos tartalmi szabályzó.

E korszakban jött létre hazánkban az első magyar Waldorf-óvoda, feltámasztották a Montessori-rendszerű óvodai programot, megteremtették a Freinet pedagógiájára épített, hálózati rendszerben funkcionáló óvodák együttesét. Ezek voltak a reformpedagógiákra épített programok. (Bakonyi 1995)

Ezekkel párhuzamosan egyes, innovatív óvodák megalkották a helyi programok „őseit”, olyan helyi innovációkat, amelyek hatásai a mai napig is érvényesülnek. Ezek közül a legfontosabbak: Dob program, Játék-Mozgás-Kommunikáció, Óvodai nevelés játékkal-mesével, Epochális rendszerű óvodai nevelés, Mályva program, Tevékenység központú program, Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Néphagyomány-őrző program stb. (a felsorolás nem követi megszületésük sorrendjét).

Ezek a programok számos közös vonással rendelkeztek: – módszertani sokszínűség, még nagyobb differenciálási lehetőségek, a játék dominanciájának erősödése, intenzív kapcsolat a szülőkkel.

Nem a teljesítménycentrikusság, hanem a fejlődéscentrikusság – az egyéni fejlődés, az egyes gyerek fejlődési lépéseihez igazított eredmények – vált preferenciává.

Mindezek ellenére ennek, a gyermeki igényeket valóban figyelembe vevő korszaknak, kisebb-nagyobb torzulásai is voltak. Ezek hatásait esetenként ma is érezhetjük. A „szolgáltató óvoda” különórákkal csalogatta a szülőket. A minőségbiztosítás félreértelmezése kapcsán az elégedettségi kérdőívekben megmutatkozó elvárások feljogosítottak egyes intézményeket arra, hogy kiszolgáljanak szinte bármilyen szülői igényt. Népszerűvé váltak a különféle gyerekfoglalkoztató programok, és mindezek némileg felhígították az óvodai hétköznapiakat. Ugyanakkor számos bel- és külföldi jó gyakorlat adaptációja honosodott meg ez időben, amelyek viszont a továbbfejlődést szolgálták, gazdagítva a hazai módszertani repertoárt.

Mindeközben még mindig érvényben volt a régi program, egészen 1996-ig, amikor megszületett Magyarország első óvodai „kerettanterve”, tartalmi szabályzója. Ennek iránymutatásai alapján írták meg az óvodák helyi programjait, 1998 őszére kellett minden magyar óvodának elkészítenie a saját programját.

A helyi programok megszületésének három variációja volt lehetséges. Az egyik, a saját programírás. A másik, az OKI (Országos Közoktatási Intézet) adatbankjából kiválasztott program adaptálása, azaz, a helyi igényekhez való átalakítása. A harmadik, az adatbankból egy kiválasztott program átvétele. Mindez igen sokszínű, ugyanakkor – az alapszemlélet és az alapkövetelményeket tekintve – egységes óvodai kép kialakulását eredményezte. Az adatbankba a kutatási eredményekre támaszkodó, kiértelt programok kerültek be (köztük a három reformpedagógiai programok, és a már említett, magyar, akkor újnak számító programok is), amelyekre támaszkodva könnyebbé vált a helyi sajátosságokhoz igazodó programok elkészítése és az azok alapján történő gyakorlat megvalósítása.

1996: Az óvodai nevelés országos alapprogramja

Az Alapprogram (ONAP 1996) bevezetőjében az áll, hogy az ONAP épít a magyar óvodapedagógia hagyományaira, értékeire. Az egyes fejezetekben hangsúlyt kap a személyközpontú pedagógia, a differenciálás, a játék dominanciája, a cselekvő tanulás elve – megőrizve a magyar óvodák értékeit. (Témánk szempontjából ez releváns és fontos gondolat.)

Ugyanakkor – éppen a helyi programírás által, mint ahogy a már említett innovatív programok is tették – egyre intenzívebbé vált a helyi arculat kiépítése, a településbeli körülmények figyelembe vétele, a családokhoz való alkalmazkodás.

A munkát a kiépülő szaktanácsadói, majd a helyi pedagógiai intézményekben működő szakértői hálózat segítette. Önálló, egységes elveken nyugvó, ám decentralizált rendszer lépett működésbe. A rendszer tényleges átalakulása folyamatos volt, amelyhez az idő elegendőnek bizonyult, mert egészen 2009-ig érvényben maradt az 1996-ban törvényerőre emelkedett ONAP. A társadalmi változások miatt, illetve a már említett negatív folyamatok visszaszorítása érdekében vált aktuálissá az ONAP felülvizsgálata, majd annak megújítása.

2004-2013: A Kompetencia alapú óvodai programcsomag, egyéb innovációk, az Alapprogram átalakítása

A társadalmi és pedagógiai változások közül ki kell emelni azokat az európai uniós „kísérleteket” (HEFOP, TÁMOP), amelyek hosszú évekig meghatározták és ma is meghatározzák a mindennapok átalakuló gyakorlatát, illetve a továbbképzéseket is, hiszen a pályázatokba bekapcsolódó óvodák pályázati pénzből, tehát ingyen, de kötelező tartalmakat elsajátítva tömegesen vettek részt a képzésekben.

A Kompetencia alapú óvodai programcsomag egyik központi fogalma az integráció volt (Kompetencia alapú 2004-2008). Az integráció szükségességét és esetlegesen erőszakolt voltát nem ebben a fejezet tárgyalja, tény azonban, hogy akár a feltételek nélküli, ám terjedő, „cunami jellegű” integráció (Bánfalvy 2008), akár a valódi, indokolt és befogadó attitűd kialakulása lassan elindult a mindennapok közgondolkodásában és gyakorlatában. Kezdetben a sajátos nevelési igényű, majd a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek integrációja vált igénnyé, és egyre többen alkalmazták azokat a módszereket, amelyekhez új szakmai tudás és újfajta elkötelezettség kellett. Hozzá kell tenni azt is, hogy minél szélesebb körben terjedt el az integrációs folyamat, annál szélesebbé vált az azt ellenzők köre is. Ezeket a véleményeket sem lehet figyelmen kívül hagyni, hiszen az integráció számos feltétele a mai napig sem teremtődött meg: megfelelő tárgyi, környezeti, létszámbeli feltételek, felkészülési folyamat, valamint segítői hálózat nélkül nem működik az integráció egyetlen formája sem.

Az integrációs hullámok egyik nehezítő tényezője éppen az volt, hogy egymást követték a „divatok”, nem egyszerre, a valós igény szerint tanultak és gyakoroltak az óvodapedagógusok, hanem „sorban”, először az SNI gyerekek, majd a HH, HHH gyerekek integrációja került sorra.

A kompetencia alapú programcsomag ismét központba állította a játék és az érzelmek szerepét, ez indokolt volt, hiszen az integráció során történő fejlesztésközpontú irányzat, a szolgáltatások, a „különóra-rendszerek” bevezetése erodálta a gyermeki játék jelentőségét. A programcsomag értelmezésében a szabad játék és a fejlesztő játék hangsúlyosan elkülönül egymástól, hiszen az egyik valóban játék, a másik pedig játékkal történő irányított cselekvés, tehát tanulás.

A programcsomag megoldást keresett az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére is. Egészen egyértelműnek tűnt, hogy a megoldás – az óvoda és az iskola vonatkozásában egyaránt – a gyerekről való azonos gondolkodásmódban keresendő. Ennél azonban van egy egzaktabb „kulcs” is: a módszertani kultúrák közelítése. A cél az volt, hogy elsősorban ne az óvoda közelítsen az iskolához, hanem az iskola az óvodához. Hozzá kell tenni azonban, hogy a korszerű tanulási formákat az iskolapedagógiából merítette az óvodapedagógia. A csoportmunka, az egyéni munkaforma, a nyomon követéses értékelés – amely nem pontokban, osztályzatokban vagy százalékokban fejezi ki az adott teljesítményt, hanem a gyermek egyéni fejlődését követi – egyaránt az iskolai szakirodalomban és gyakorlatban jelent meg először. A differenciálás a tananyagban és/vagy az időben, mind-mind lehet hasonló, és lehet „egyforma” az óvodában és az iskolában.

A programcsomag eredményeit más, nem sajátosan óvodai próbálkozások is erősítették, ezek közül kettőt érdemes kiemelni.

Az egyik a hátrányos helyzetű gyerekek kora gyerekkori támogatása volt, amely később a Biztos Kezdet Gyerekházak létrehozásában öltött testet. A gyerekházakhoz egy későbbi óvodai uniós pályázat is csatlakozott, amely már felhasználta a kompetencia alapú programcsomagból leszűrhető ismereteket. Ez a Biztos Kezdet Óvodai Program pilot kísérlete volt. A gyerekházak és az óvodák együttműködése volt a cél, a kompetencia csomag moduljainak felhasználásával és a kapcsolati háló, az együttműködő partnerek szélesítésével.

A másik, az óvodákat is érintő uniós pályázati fejlesztés a bölcsődék és az óvodák újfajta „egységesítése” volt (Szombathelyiné Nyitrai, Bakonyi, Kovácsné Bárány 2009). Azokban az intézményekben, ahol az óvodák megnyitottak egy bölcsődei csoportot, szükségessé vált a bölcsődei és az óvodai programok közelítése, egységesítése. Azokon a kistélepüléseken pedig, ahol az óvodai csoportokat nem tudták az óvodák teljes létszámmal feltölteni, engedélyezte a jogszabály, hogy az óvodai csoportba járhassanak

bölcsődések is. A kétféle intézménynek gyerekek beszoktatásának módját, a játék szerepét, a tanulás helyét és folyamatát, a gondozási tevékenységeket, valamint a gyerekek megismerésére irányuló módszereket volt szükséges együtt végiggondolni, összhangba hozni, az egyéb, nem pedagógiai, de szükséges átalakítások mellett. A közelítő folyamat eredményeképpen a bölcsődéken kívül a családi napközis pedagógiai programjai is hasonlítanak ma már az óvodai programokéra.

2009-2010 körül a további társadalmi és pedagógiai változások indokoltá tették az ONAP felülvizsgálatát. A felülvizsgálatot széleskörűen, az óvodapedagógusok bevonásával készítették el a szakemberek. Új szakmai igényként merült fel, hogy épüljön be a programba a környezettudatosság, illetve annak gyermeki szinten történő gyakorlása. Nagyobb szerepet kapott a kreativitás, hangsúlyozván a gyermeki tanulás alkotó jellegét. Az óvodai dolgozók külső és belső kapcsolatrendszerének aktívabbá tételét is megerősítette a program.

Preferált téma lett a tehetség gondozás. Szakirodalmi anyagok és képzések sora foglalkozott, és foglalkozik ma is ezzel a területtel. A tehetségek felfedezése és gondozása nemzeti érdek és érték. Ugyanakkor a kisgyermekkorú tehetségek ápolása sajátos, nem indokolja a csoportból való „kiemelést”. A terület túlkapásai számos szakmai vitát vált ki.

Szükséges megemlíteni a konstruktivizmus „beépülését” is az óvodapedagógiai tudástartalmak közé. A konstruktív tanuláselmélet alapvető tézise, hogy a gyerekek tudása az előzetes ismeretekre épül. Bármilyen megközelítéssel gondolkodik és old meg problémákat a kisgyermek, illetve bármilyen módszerrel segíti ezt a pedagógus, tudás mindebből akkor lesz, ha a tanulás adaptív, vagyis a gyerek változatos, önmagának adekvát célok és utak között választhat, hogy valamilyen módon, majd felhasználhassa azokat.

Az ONAP új változata ismét megőrizte az óvodapedagógia értékeit, ugyanakkor magába foglalta a korszerű pszichológia és pedagógia legújabb elemeit is. Ez az ötvözet a máig érvényes, legutolsó programra is jellemző.

A 2012-2013-as tanévben érvénybe lépett új Köznevelési Törvény számos olyan változást hozott, amely okán ismét alakítani kellett az ONAP szerkezetén és tartalmán. Ezek a változások azonban nem érintették az említett „ötvözet” (hagyomány és korszerűség) jelleget.

A köznevelési rendszerhez igazított ONAP alapvetően tartalmazza a rövid ideig érvényben lévő 2009-2010-es ONAP [255/2009. (XI. 20.)] Korm. rendelet] elemeit is, így a továbbiakban nem különítjük el a két program tartalmát, hanem csak azokat az aspektusokat ismertetjük, amelyek az eddigi elemzésből kimaradtak.

Az új tartalmi szabályzó [363/2012. (XII.17.)] Korm. rendelet] továbbra is épít az hagyományokra, biztosítja a kontinuitást. Az ONAP nem támogatja az óvoda „szolgáltató” jellegét; az óvodapedagógus jelenléte, irányító szerepe, a nevelési időben történő dominanciája lényegében kizárja a „különórák” szervezését. A tanulást tág értelemben fogja fel a program. A tanulás formái sokfélék: játékhoz illesztettek és direkterben irányítottak is lehetnek. A tanulásban az anyanyelvi nevelés kiemelt szerepet kap. A napirend szervezése párhuzamosan is végezhető, tehát a gyerekek saját tempóban, nem feltétlenül egyszerre tevékenykedhetnek. Ez a differenciálás erősítését jelzi.

A családokkal történő kapcsolat is új tartalommal telítődik. A családközpontú intervenció – mint a programban szereplő új fogalom – azt jelenti, hogy „a gyerek mögé oda kell látni” a családját is, és a nevelési tervek, megoldások nemcsak a gyerekekhez igazítottak, hanem a családok sajátos helyzetéhez, igényeihez is illeszkednek.

Az erkölcs, az értékrend szerepe felértékelődik. A kisgyermek erkölcse érzelmein keresztül fejlődik, így az érzelmi nevelés jelentősége is újra előtérbe kerül. Az erkölcsi tartalmak ismét felvetik a közösségi nevelés fontosságát, e kifejezés újra megjelenik az óvodai

programban. A közösségi együttlét során hangsúlyt kapnak a nemzetiségek (a már többször is említett SNI és HHH gyerekek mellett), és az inklúziós területek kiegészülnek a tehetséggondozással. Ezért is – összesítő elnevezéssel élve – a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek kifejezést használja a program (A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény), annál is inkább, mert egy személyiségen belül vagy egy életút során többféle „mátság” is előfordulhat.

Mivel a 3 éves gyermek számára kötelezővé válik az óvoda és a 6 éves gyermek számára az iskola (rugalmasan kezelve), ezért az iskolaérettség, az iskolára felkészült gyerek ismérvei cizelláltabb kifejtést kapnak. Az iskolához vezető utak és a tanulási tartalmak alapvetően nem változtak.

A mindennapos mozgás biztosításának jelentősége ismét megnő. A '71-es és a '89-es program idején kötelező napirendi pont volt a mindennapos testnevelés (szakmai zsargonnal ötperces mozgásnak is nevezték), volt, hogy naponta kétszer is szerveztek az óvodapedagógusok – másik nevén – kistestnevelést. A szakma ma nem így gondolkodik erről, hiszen a régi rövid, de szervezett mozgásos tevékenységek nem illeszkedtek a kisgyermek adott érzésvilágához, képességeihez és tevékenységstruktúrájához sem. Időpontjuk meghatározott volt. Ma azt mondjuk: a megoldás „módszertana” nem egyforma, és a mozgás nem minden nap azonos, hanem változatos napi- és heti renddel, sokféle lehetőséggel, a helyi pedagógiai programban és a csoportnaplóban rögzített módon szervezhető.

A nyomon követéses gyermekismeret ma már kötelező, többféle rendszert lehet használni, és új szempont az is, hogy a szakszolgálatok ezekből az anyagokból is nyerhetnek információkat az iskolaérettség időpontjának megállapításához. Az átmenetek megkönnyítése továbbra is fontos feladat, és ezért a széles, óvodán kívüli szakmai kapcsolatrendszer – kiemelten a szakszolgálatokkal történő együttműködés – ápolása különös hangsúlyt kap.

Benne a XXI. században

A jövő várható útjait szemlélve jól látható, hogy jelentős változások előtt áll a pedagógia, a pedagógus szerepétől kezdve, a gyermeki gondolkodás megváltozott képességéig, amely a digitális generációk jelenlétéből fakad. Kezdetben még csak X, majd Y generációról beszéltünk, ma már a Z generációnál tartunk, és jelen vannak az alfák is. (Gyarmathy 2013) Ezek a változások a kisgyermeknevelést is érintik, hiszen már az „új generációval” kell foglalkozniuk az óvodapedagógusoknak. A téma beható elemzése nélkül is tapasztalhatjuk mindannyian, hogy már az óvodáskor előtt is használják a kicsik a számítógépet vagy az egyéb informatikai eszközöket, amelyeket a család is használ. A számítógépes mesefilmek megtekintésének kérdése egyszerű, itt csak ellenőriznie kell a felnőtteknek, hogy mit nézzen meg a gyerek. De ennél sokkal összetettebb, bonyolultabb folyamatnak vagyunk immár részesei: változnak a gyermeki képességek, általánosan és globálisan. Másképp percepuál, másképp lát és másképp gondolkodik ez a nemzedék, mint ahogy az előző. Tudásuk „veleszületett” az előző generációkkal szemben.

A digitális nemzedék tagjai más szokásokkal és főként más irányokkal, hálózatosodással kommunikálnak. Ennek ellenére, vagy éppen ezért számukra is fontos a művészetek művelése, a komplex művészetek (dráma, báb, zene, tánc, mozgás, képzőművészet, mese) terápikus, személyiségbeli és kapcsolatfejlesztő hatásmechanizmusa.

Mint már említettük: a differenciált fejlesztés záloga a gyermek megismerése. A nyomon követéses, megfigyelésen és/vagy mérésen alapuló megismerés módszereinek kidolgozása részben már megtörtént, részben folyamatos fejlesztések zajlanak e területen. A minőségi munka ellenőrzését új megoldások szolgálják, az egyik ilyen például a pedagógus portfóliójának elkészítése. (A portfólió ma nem kötelező, de lehetséges

előrelépési megoldás.) A portfólió, mint módszer, szerepet kaphat a gyerekek fejlődésének nyomon követése során is (Kozsdiné, Szent-Gályi, Vízny 2013). A családokkal és az iskolával történő együttműködés igazi tartalma éppen a gyerekről való tudás megosztása, a tapasztalatok kicserélése és a gyerekhez igazított megoldások megtalálása.

Nemzetközi kitekintés alapján követhető, hogy a minőségi kisgyermeknevelés megoldásai, a pedagógusok képzettsége, a nevelés szervezeti keretei, azok variációi tág megoldásokat, lehetőségeket rejtenek magukban. Hogy mely gyereknek mi a jó: biztos kezdet ház, bölcsőde, családi napközi, játszóház, otthoni gyerekefelügyelet, óvoda, az valójában család- és gyermekfüggő. Akárhogy is alakul a jövő, egységes vagy széttagolt rendszerben nevelkednek a kisgyermek az iskola előtt, mindenképpen alapcél, hogy a rendszerek egymáshoz igazodva, részben azonos protokollal működjenek.

Tudjuk, hogy a kora gyermekkori „befektetés” a szó szoros értelmében biztosan megtérülő befektetés (Herczog 2008). Az óvoda nem egyszerűen „csak” az iskolát alapozza meg, hanem a jövőt is.

A társadalmi és pedagógiai változások befolyásolják a köz- és a szakmai gondolkodást. Bár az értékek változnak, mégis jelentősnek mondható az a tény, hogy az óvodák megőrizték gyerekcentrikus szellemiségüket, a gyermeki aktivitásra épülő gyakorlatukat. További változások várhatók, hatnak ránk a környező országok más típusú gyakorlatai és a saját változtatási igényeink.

Nem könnyű számba venni, hogy mit is jelent a XXI. század óvodapedagógusának lenni. Első megközelítésre minden bizonnyal a technika rejtelseiben való tájékozottságra gondolhatunk, arra, hogy a digitális kultúra adta lehetőségeket hogyan lehet, és hogyan kell – ebben az életkorban sajátosan – kiaknázni.

Ez nagy vonalakban így is van. Ugyanakkor nem elsősorban a „kütyük” adta technikai tudás és annak kisgyermekkori adaptációja a lényeg, hanem mindaz a „más” gondolkodási és viselkedési struktúra, amely a digitális világból fakad.

Ennek egyik fő eleme a rugalmasság (és nem elvtelenség), ami azért fontos, mert mindig minden változik. Nincs állandóság, nincs fix tudás. A folyamatos fejlődés maga az élethosszig tartó tanulás, ami nem egyszerűen csak azt foglalja magába, hogy mindig iskolába kell járni, még felnőttkorban is, hanem reziliens emberképet feltételez. A reziliencia egy képesség, amely azt jelenti, hogy az ember állandóan és rugalmasan gyakorolja a meglévő ellenőrző, javító mechanizmusait, s ezzel egyidejűleg mintegy újjáépíti önmagát. Tehát a hagyományok, a hagyományos ismeretek ezáltal nem szűnnek meg. Az „új” nem divat lesz és nem kampány, hanem beépül a meglévőbe, pontosabban: az új a régivel felhasználva építkezik.

Az egyes ember azonban nem mindig képes az ilyen típusú innovációra, nem is feladata mindenkinek az, hogy innovátor legyen. Ezért is elengedhetetlen az, hogy a gondolkodásunk közösen fejlődjön, adaptívvá, felhasználóképessé váljon, teamek dolgozzunk, vagy akár hálózatban is. A kisgyermek ebben a légkörbe születnek bele, nekünk, „régebbieknek”, ezt (is) meg kell tanulnunk.

A hagyományok őrzése, ápolása és a modernitás beépülése, a régi és az új összhangja, a gyökerek „friss vízzel locsolása”, az egyensúly megteremtése adja az átmenet, majd a megerősödés biztonságát.

Változások 2013 óta, a téma lezárása

Láthatjuk, hogy melyek azok az óvodapedagógiai vonatkozások, amelyeket a képzésben is tanítanak, amelyek a gyakorlatban még mindig – bár változó módon – érvényesülnek. Szükség van a változásra, a merev ragaszkodás nem egyszerűen korszerűtlen lenne, hanem eredménytelen is. Ugyanakkor jelentős, hogy egyfajta ív, szemléleti szinten

különösen, megmaradjon. 2013 után az ONAP személete alapvetően megmaradt, de sok tekintetben átalakult. Más preferenciák fogalmazódtak meg, új elemek kerültek a dokumentumban, kicsit még szerkezetileg is változott. A törvényekben nagyobb változások következtek be. Az óvodák összevonásával kevesebb a helyi program, így az egyes óvodák arculata – darabszámot tekintve – kevesebb lett. Bár vannak olyan települések, ahol megengedett, hogy a tagóvodák önálló programmal rendelkezzenek, mégis, az azonos vezetés egyfajta egységesítés felé mutat.

Megváltozott a felügyeleti, ellenőrzési és tanácsadási rendszer. Ez szoros összefüggésben van az életpályamoddal. Mindez kapcsolatban lehet, de nem feltétlenül következesen, vagy koherens módon az intézmény terveivel, modelljével.

A gyermekek iskolába engedésének szabályai is változtak, kisebb az óvodapedagógus véleményének jelentősége, ugyanakkor, továbbra is lehet szerepe.

Az óvodapedagógus-hiány eredményezte azt, hogy bizonyos intervallumokban nem csak szakképzett óvodapedagógus lehet már a gyerekekkel.

Az eddigi legutolsó változások éppen folyamatban vannak, ennek következményeit egyrészt előre vetíthetjük, másrészt a bekövetkező – szakmai szintű – változásokat még nem látjuk. Az egyik fő kérdés az, hogy az új teljesítményértékelési rendszer átalakítja-e és, ha igen, akkor milyen módon és milyen mértékben a magyar óvodapedagógia gyakorlatát.

Szintén friss változásnak tekinthető, hogy bevezetik a középfokú óvóképzést, amely – a szakmai kérdéseken túl – azt is jelenti, hogy lemondunk a felsőfokú óvóképzés kizárólagosságáról.

E munka célja, túl azon, hogy bemutassa Bakonyiné Vince Ágnes szakmai életútját, és bizonyítsa annak máig tartó hatását, éppen az, hogy a változásokkal együtt – amelyek részben szükségszerűek – az óvodapedagógia megmaradjon esszenciálisan gyermekközpontú, az önfejlődést és a fejlesztést biztosító, magas színvonalú intézménynek (Bakonyi 2024).

Irodalom

Bakonyi Anna (1995): Irányzatok, alternativitás az óvodai nevelés területén. Budapest, Tárogató Kiadó

Bakonyi Anna: (2013): Értékkövető gondolatok az óvodai nevelés programjaiban. A magyar óvodai nevelés íve 1971–2013 – Szabadi Ilona emlékére *Neveléstudomány*, 4. 45-69.

Bakonyi Anna: Jelentés az óvodából Taní-tani 2024 január {Letöltve: 2024. 01. 21.}

Bakonyiné Vince Ágnes: (1989): Játék és gondolkodás. In: *A gondolkodás fejlődése és fejlesztése óvodáskorban*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 40-61.

Bakonyiné Vince Ágnes, Nagyné Kasza Ilona: (1989): *Mozgás-öröm a szabadban*. Budapest, Multigráf Gmk.

Bakonyiné Vince Ágnes, Szabadi Ilona (1983): *Nagy csoportos óvodásaink. Egy eredményvizsgálat (ERVI) tapasztalatai*. I-II. kötet. Budapest, OPI

Bánfalvy Csaba (szerk.) (2008): *Az integrációs cunami. Tanulmányok a fogyatékos emberek iskolai és társadalmi integrációjáról*. Budapest, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar – ELTE Eötvös Kiadó.

Gyarmathy Éva: (2013): Tehetség és tehetséggondozás a 21. század elején Magyarországon. *nevelestudomany.elte.hu/.../2013/nevelestudomany_2013_2_90-106.pdf* [Letöltve: 2013.08.20.]

Herczog Mária (2008): A kora gyermekkori fejlődés elősegítése. In: *Zöld könyv. A magyar közoktatás megújításáért* Budapest, ECOSTAT.

Kompetencia alapú óvodai programcsomag kötetei. Budapest, 2004-2008, suliNova.

Kozsdiné Mészáros Emese, Szent-Gályi Viola, Vízny Boróka (2013): Óvodai kutatás-fejlesztés az Educatio társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.-ben. A hátránycsökkentés és az óvoda-iskola átmenet támogatásának tapasztalatai és lehetőségei az óvodai nevelésben. *Óvodavezetési Ismeretek*. RAABE Kiadó.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény

Nevelőmunka az óvodában. Útmutatás az óvónők számára. Budapest, 1957, Tankönyvkiadó.

Az óvodai nevelés programja. (Szerk. Bakonyi Pálné, Szabadi Ilona) Budapest, 1971, Tankönyvkiadó.

Az óvodai nevelés programja. Budapest, 1989, OPI.

Szabadi Ilona (é.n.): Mitől féltsük az óvodás gyermeket? In: *A gondolkodás fejlődése és fejlesztése óvodáskorban*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 62-80.

Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Bakonyi Anna, Kovácsné Bárány Ildikó: *Szakmai ajánlás a többcélú, egységes óvoda-bölcsőde intézmények bevezetéséhez és működtetéséhez*. Budapest, Szociális és Munkaügyi Minisztérium – Oktatási és Kulturális Minisztérium.

137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról [ONAP]

255/2009. (XI. 20.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról [ONAP]

363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról

Bakonyi Anna

A felszabadítás pedagógiája

A Közélet Iskolája egy közösségi oktató és kutatóközpont, ahol 2014 óta azért dolgozunk, hogy Magyarországon az emberek rendelkezzenek azzal a tudással, és azokkal az állampolgári készségekkel, amelyek szükségesek a demokratikus intézmények és közösségek felépítéséhez és működtetéséhez. A szervezet Budapesten alakult, de képzéseinkre az ország minden részéből érkeznek résztvevők és 2018 óta Budapesten kívül is szervezünk programokat. Azért dolgozunk, hogy az emberek képesek legyenek kiállni saját és közösségeik érdekeiért, hogy egy olyan igazságos társadalomban élhessünk, ahol a polgárok aktív részesei a közös ügyeinkről szóló döntéseknek és ahol szívesen veszünk részt a közéletben, a politikában.¹¹ Aktivista iskola vagyunk, ahol az önszerveződést és az érdekvédelmet tanulják egymástól a tenni akaró emberek. Kritikai pedagógiai műhely, ahol közösen fedezzük fel a minket körülvevő elnyomási viszonyokat és azok lebontásának módját. Közösség, ahol elnyomást megtapasztaló és egy igazságosabb világért dolgozó emberek megismerik egymás tapasztalatait egy olyan közegben, ami osztályhelyezettől, fizikai képességektől, etnikai hovatartozástól, kortól és nemtől függetlenül mindenkinek hozzáférhető.

¹¹A Kalokagathia Szakosztály az őszi programsorozat keretében rendezte meg szakmai programját. A hibrid rendszerben szervezett beszélgetés vendége Udvarhelyi Tessza volt, A felszabadítás pedagógiája – a kritikai pedagógia elmélete és gyakorlata c. kötet szerkesztője. Az MPT évkönyv számára ezen összefoglalót is ő készítette. A beszélgetés a társasági honlapon megtekinthető.

A Magyarországon élő embereknek rengeteg közös tapasztalata van arról, hogy hogyan lehet közösségeket építeni, kiállni ügyekért és érdekekért. Számptalan társadalmi mozgalmat felépítettünk már és változtattunk a magyar társadalmon közös erőfeszítéseinkkel. Ezek az erőfeszítések gyakran láthatatlanok – vagy azért, mert nem olyan mozgalmak, mint amelyet a nyugati minták alapján látni szeretnénk (Foa & Ekiert, 2017; Gagy, 2018), vagy azért, mert nem teremtjük meg ezeknek a közös küzdelmeknek és győzelmeknek a társadalmi emlékezetét. A Közélet Iskolájában ezt a szerveződéssel és társadalmi változással kapcsolatos tudást is fejlesztjük és adjuk tovább, szervezőknek segítünk, hogy a tapasztalatok által szerzett aktivista, érdekvédő tudásukat tananyagká tudják alakítani, és így tovább tudják adni másoknak a képzéseinken, vagyis aktivista tanárokká váljanak. A munkánkkal teszünk azért is, hogy a közös emlékezetünk részévé váljon a kelet-európai mozgalmi múltunk.

A kritikai pedagógia célja, hogy a közös tanulási folyamat során a résztvevők felismerjék az őket körülvevő elnyomó társadalmi viszonyokat, ennek a kritikai tudásnak a birtokában a saját életük tudatosabb irányítói legyenek, és közösen lépjenek fel a társadalmi igazságosságért, akár a saját ügyükben, akár másokéban (Dósa, 2015). Ezt a folyamatot hívja Paulo Freire, a latin-amerikai szakember, közéleti személyiség, a kritikai pedagógia alapjainak lefektetője, a kritikai öntudatra ébredésnek vagy felszabadulásnak (Freire, 1972). A kritikai pedagógia önmagában nem egy pedagógiai módszer, hanem a társadalmi változást célzó pedagógiai filozófia, amelyben a tanulás egy hosszabb távú közös felfedező folyamat, ami nagyon sokféle alakot ölthet. A mi értelmezésünkben a csoportokkal való közös munka, a szervezetépítés maga is egy pedagógiai gyakorlat, amiben közösen fedezzük fel és formáljuk a társadalmi valóságot. A Közélet Iskolája képzései lazán épülnek csak egymásra, néhány képzésünk egy nagyobb ívet alkot, de önmagában is megállják a helyüket. Emellett minden képzésünk beágyazódik a résztvevők csoportjaiban folyó szervező és pedagógiai munka hosszabb folyamatába.

A kritikai pedagógia eszköztárából az értéktelítettségre, a társadalmi változásra törekvésre, az értékes tudás újradefiniálására és a képzeleti munkára helyezük a hangsúlyt. Freire szerint nincs olyan, hogy semleges oktatás, mindenképp értékeket adunk át az oktatással. Ahogyan minden pedagógia, úgy a kritikai pedagógia is szükségszerűen értéktelített, és ez esetben szükségszerűen baloldali is, mert célja az igazságtalanságok kritikai vizsgálata és a társadalmi változás elindítása (Freire, 1972). A saját programjainkon is nyíltan értékvezérelt módon tanítunk arról, hogy nekünk mit jelent az igazságos világ, arról, hogy mi az elnyomás, és hogy ez hogyan jelenik meg ma Magyarországon vagy a világ más helyein. Fontos pedagógiai feladatunknak tartjuk, hogy nyíltan beszéljünk politikai kérdésekről, és hogy a bátor és őszinte közéleti kiállást képviseljük a programjainkon annak ellenére is, hogy a mai magyar politikai élet fontos eszköze a megfélemlítés.

A cselekvésre ösztönzéssel a kritikai pedagógiában a tanulás nemcsak megfigyelést jelent, hanem hosszútávú együttműködést és közös cselekvést is. A társadalmi változásra törekvés és a politikai cselekvés bátorítása adja a munkánk gerincét, ahogyan azt tanítjuk, hogy az érdekeink mellett bátor közösségi kiállással dolgozzunk a céljainkért, ami hozzájárul a valódi változáshoz, ne pedig egyszemélyes kilincseléssel boldoguljunk az adott keretek között. Ehhez szorosan kapcsolódik az, amit képzeleti munkának hívunk, vagyis ahogyan Freire is írja, annak a felszabadító ereje, hogy el tudjuk képzelni, hogy lehetséges a változás a saját életünkben és társadalmi szinten is (Freire, 1972).

A programjainkon fontos, hogy ne felejtsük el a közös mozgalmi történetünket, amely reményt ad, miközben a pedagógiai munka a résztvevők saját tapasztalataira is épül. Célunk, hogy terjesszük korábbi önszerveződések sikereit, ahogyan azt a *Mikor van itt a tettek ideje, ha nem most?!* részvételi akciókutatásunkkal tettük, amely a 20. századi

magyarországi lakhatási mozgalmak történetét tárta fel.¹² Másrészt azért, hogy megmutassuk, hogy az önszerveződő csoportok Kelet-Európában is érnek el változást, és nem kell feltétlenül „nyugatra” néznünk ezekért a példákért. Ezt mutattuk be például korábban az összesen másfél évig tartó magyar és kelet-európai mozgalmakról szóló filmklub-sorozatukkal.

A tanulás, tudás és szakértelem új megközelítése is fontos eleme a kritikai pedagógiai munkának, és az a radikális gondolat, hogy minden tudás értékes, és mindenki szakértő tud lenni. Eszerint nem szükséges a mindennapi élet és a tanulás elválasztása, mert azt tanuljuk, amit élünk, és ez megmutatja hétköznapi tudásunk értékét. Ebből következik a tanár és diák közti éles és hierarchikus különbség lebontása is, ami értelmét veszti, ha nem úgy képzeljük el többé a tanárt, mint a tudás egyetlen birtokosát, és a diákot, mint a tudás nélküli embert. Freire „bank koncepciónak” nevezi azt a pedagógiát, aminek alapvetése, hogy a diákok fejét, mint üres perselyt kell megtöltenie a tanárnak tudással, és ezzel állítja szembe a kritikai pedagógia tanulás koncepcióját (Freire, 1972, a „bank koncepcióról” bővebben magyarul lásd: Deviszont Közösségi Tér, 2019). Más szóval, ahogy Antonio Gramsci marxista gondolkodó írja: minden ember eredendően művelt, csak fegyelmezetlenül. A pedagógus egyfajta facilitátor, aki a tanulást, mint közös felfedezési folyamatot vezeti, keretezi a témákat, megosztja a tudását, és módszereket ad a résztvevők tapasztalatainak közös feldolgozásához.

A képzéseinken alapvető az egyenlő viszony, amiben a képzők is aktivisták és ezért elismerik és bíznak a résztvevők tudásában és tapasztalataiban. A tudás értékelése és felismerése ugyanolyan fontos a pedagógiai folyamat másik oldalán is, amikor az aktivista tapasztalatokat képzési anyaggá alakítjuk. Amikor a mindennapi tapasztalatainkról van szó, nehéz meglátni bennük az újdonságot, a taníthatóságot, és elhinni, hogy ez a tudás értékes. Ahogyan a képzéseken segítjük a résztvevők gondolkodási folyamatát, hogy a tudásukat rendszerezve meglássák a saját szakértelmüket az életük egyes területein, úgy ugyanez a folyamat játszódik le, amikor a képzőink a saját tapasztalataikat feldolgozva aktivista tanárokká válnak.

Összességében képzőként ránk és a résztvevőkre is az van a legnagyobb hatással, hogy a képzések során megismerjük más tenni akaró emberek lelkesedését és tapasztalatait, hogy azt látjuk, nagyon sokan tesznek hasonló értékekért, és hoznak el változást itt és most (bővebben a „másik Magyarországról” lásd: Udvarhelyi, 2018).

Irodalom

Deviszont Közösségi Tér (2019). Deviszont – kritikai pedagógia a külvárosban. *Új Egyenlőség*.

Elérhető: <https://ujegyenloseg.hu/deviszont-kritikai-pedagogia-a-kulvarosban/>

Dósa, M. (2015). Oktatás mint a szabadság gyakorlata – kritikai pedagógia elméletben és gyakorlatban. In *Előre látható – fotózás és aktivizmus kézikönyv* (pp. 27–30). Lumen.

https://issuu.com/katarina_sevic/docs/fotozas_es_aktivizmus_issuu

Freire, P. (1972). *Pedagogy of the Oppressed*. Herder and Herder.

Foa, R. S. & Ekiert, G. (2017). The weakness of postcommunist civil society reassessed. *European Journal of Political Research* (56), pp. 419-439).

Gagy, Á. (2018). *A válság politikái. Új kelet-közép-európai mozgalmak globális perspektívában*. Napvilág Kiadó.

Udvarhelyi, T. (2018). A mi országunk. *Mérce*. Elérhető:

<https://merce.hu/2018/12/30/a-mi-oroszagunk/>

Udvarhelyi Tessa

¹² A kutatásról részletesebb információ elérhető a Közélet Iskolája honlapján: <https://kozeletiskolaja.hu/post/tettek-ideje-reszveteli-akciokutatas/>

Az anyanyelv és a magyarság szolgálatában

Anyanyelvünk a múltunk őrzője, identitásunk alapja, ezért védelme fontos feladatunk. Ebben a folyóiratban ezt nem kell bizonygatni, de nem lehet róla eleget beszélni. Anyanyelvünk alakulásában elsődleges szerepe van az anya-gyermek kapcsolatnak, de meghatározó a gyermeket körülvevő környezet nyelvi mintája is. Mindennek a diaszpórában élő magyar gyermekek számára különös jelentősége van. A nyelv megtartó erő, továbbadása kötelesség. *„Az egészséges nemzetiségnek pedig fő kísérője a nemzeti nyelv, mert míg az fennmarad, a nemzet is él...”* (Széchenyi). E nemes cél elérésében fontos szerepet vállalnak a külföldön élő, magyar anyanyelvű pedagógusok is. Sokrétű munkájukról a frissen kitüntetett, Amerikában élő, édesanyja a fáradhatatlan, hosszú életű testnevelőtanár, Kerekes Lottyka nyomába lépő Kerekes Judit mintáján keresztül is képet kapunk.

Kerekes Judit ez év szeptember 16-án a magyarság érdekében kifejtett tevékenységéért a Magyarország Barátai Alapítványnak a díját vehette át. Az MBA világszerte figyelemmel kíséri a magyarok társadalmi, kulturális, tudományos sikereit, erősíti a kapcsolatot az anyaország és a diaszpóra magyarjai között.

Kerekes Judit több évtizede került Amerikába, a City University of New York Matematika Tanszékének a vezetője. Szakmai munkája mellett jelentős szerepet vállalt és vállal az amerikai magyar közösségekben és az ott élő gyermekek magyar nyelvi fejlesztésében. 20 éven át volt tagja a New York-i Magyar Színháznak, 10 évig vezette a Külföldi Magyar Cserkészszövetség tisztjeként a Magyar Nyári Iskolatábort, ahol a gyerekek lehetőséget kaptak a magyar nyelv és kultúra megismerésére, gyakorlására. Létrehozta az Amerikai Magyar Nyári Egyetemet azokért a gyerekekért, akik 14 évesen kikerülnek a hétvégi magyar iskolákból. Bevonta a tábor életébe a környékbeli felnőtt magyarokat is az irodalmi, történelmi és néprajzi háttér megerősítésére. Több magyar iskolában tanított, magyar óvodák tanácsadója volt. Az American Hungarian Federation főtitkára, az Amerikaiak a Magyarokért Alapítvány kurátora, a Diaszpóra Tanács tagja. A Kanadai–Amerikai Magyar Iskolák Szövetségének két alkalommal volt választott vezetője. Egyik alapítója és elnöke, ma társelnöke az Amerikai Magyar Iskolák Találkozójának, amely 22 államban 33 magyar iskolához, több mint ezer gyerekhez ér el. Továbbképzést nyújtanak a hétvégi magyar iskolák számára, ahol nemcsak pedagógusvégzettségűek foglalkoznak a gyerekekkel. Online szakmai előadásokkal segítenek, és egyszer egy évben valamely témához kapcsolódva jelenléti vagy online konferenciát szerveznek, ahová neves magyarországi szakembereket is hívnak. Kerekes Judit mindemellett segíti a magyar emigránsok boldogulását, szakmai előrehaladását, a magyarság ismertté tételét, jó hírének védelmét. Sokat tett az amerikai magyar egyházakért is. Hazájával szoros kapcsolatban áll, rendszeres előadója szakmai konferenciáknak, és segíti az együttműködést a hazai és az amerikai egyetemek, kutatók között. Jelmondata: *„Nem az a fontos, amit én csinállok, hanem az, hogy együtt mit tudunk elérni.”*

Tóth Marianna

Egy aktív élet állomásai

Elértem egy olyan életkorba, amikor kötelező és érdemes visszatekinteni a megtett útra. Részben saját magam tisztánlátása, részben esetleg mások okulása érdekében. Váljanak világossá az eredmények és hibák mindazok számára, akiket érdekelnek, és akik megtisztelnék azzal, hogy elolvassák ezt az objektivitásra törekvő, de mégiscsak szubjektív visszaemlékezést.

1938. szeptember 29-én születtem Rákospalotán. Édesapám műbútor- és mintaasztalos volt, édesanyám irodai dolgozó, később háztartásbeli. Apám megértő, szeretetteljes, de határozott, rendkívül sokoldalú érdeklődésű ember volt, részben iskolai, részben autodidakta módon szerzett ismeretekkel rendelkezett. Édesanyám művelt, intelligens, verseket és regényeket író asszony volt, sajnos a háború és korai halála megakadályozta művei kiadását. Szépségét évtizedek múlva is dicsérték egykori ismerősei. Egy testvérem élt, György, két évvel idősebb nálam. Nagyon jó fejű gyermek volt, 10 éves korában egy tehetségkutató versenyen felfedezték, ösztöndíjasként került be a pécsi Americanumba, a közgazdasági egyetem végéig kitűnő tanuló, állami ösztöndíjas volt.

Családunk történetét meghatározta a háború. Szüleim 1939-ben a háború elől vidékre költöztek. Gyermekkoromat az akkor Somogy megyéhez tartozó, később 1949-ben Baranyához csatolt szigetvári járásban, Szentlászlón töltöttem. A soknemzetiségű zselici környezet hamar rászoktatott a toleranciára, a másság elfogadásására, ami egész életemben elkísért. 1947-ben minden megváltozott, Édesanyám súlyos betegségben elhunyt. Halálát sohasem tudtam feldolgozni, egész életemben hiányzott. Édesapám két kiskorú gyermekkel kénytelen volt társat szerezni, akinek elfogadása számomra nem volt problémamentes. 1962-ben férjhez mentem Törzsök Károlyhoz, aki matematika-fizika szakos tanár volt. 50 évig, haláláig éltünk harmonikus házasságban. Két gyermekünk született: Gyöngyvér, pszichopedagógus tanár lett, fiam, Tibor diplomás szerkesztő-riporter volt, 2021-ben elhunyt. Három felnőtt unokám van.

Általános iskolás koromban kitűnő tanuló voltam, sokat szavaltam, már akkor írtam verseket, amelyek megjelentek a Pajtás újságban és a megyei lapban. Általános iskolai tanulmányaimat Szentlászlón, illetve egy évig Boldogasszonyfán végeztem. Gyalog jártunk át a kb. 3-4 km távolságban lévő Szentlászlóra. Itt fejeztem be az általános iskolát 1953-ban. Szeretettel emlékszem egykori tanítóimra, tanáraimra. Volt igazgatóm, Auth András még életben van, Pécsen él. Személyes találkozás és levelezés fűz hozzá. Szeretettel emlékszem Tatár Bélára és feleségére, tanítókra, akiktől a legmélyebb alapokat kaptam. Hálával tartozom nekik, ahogy Hatta Lászlónak is, aki megismertette velem a költészet szépségeit.

Gimnáziumi tanulmányaimat az akkor induló szigetvári gimnáziumban kezdtem, egy év után átiratkoztam a Kaposvári Munkácsi Mihály Leánygimnáziumba. Itt érettségiztem 1957-ben jeles eredménnyel. Volt osztályfőnököm, Dr. Horváth Zoltánné Keszthelyen él. Kölcsönösen látogatjuk egymást. Személyiségfejlődésem és pályaválasztásom tekintetében meghatározó volt Krasznay Lajos magyar szakos tanárom, akire a mai napig hálával emlékezem.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc Kaposváron ért negyedik gimnazista koromban, ami életre szóló élmény volt számomra, és befolyásolta későbbi életemet is. Jeles érettségim ellenére nem vettek fel az egyetemre „férőhely hiányában”, ezért felsőfokú tanulmányaimat nem tudtam megkezdeni. Valamennyi képzésem mellett, levelező oktatásban szereztem meg.

Családi körülményeim miatt munkába kellett állnom. A Dunai Vasműben anyaggyártó munkakörben helyezkedtem el, majd pedig Balatonalmádiban dolgoztam pénzügyi előadónak, miközben közgazdasági technikumban különbözeti érettségit szereztem. Életem céljaként azonban továbbra is a tanulás szerepelt. Ebben erősített időközben megismert férjem, Törzsök Károly, matematika-fizika szakos tanár is. Elhelyezkedtem képesítés nélküli nevelőként előbb óvodában, majd általános iskolában. Szívesen voltam a gyerekek között, élveztem a munkát.

Közben felvételt nyertem a Pécsi Tanárképző Főiskolára. Megszületett kislányom, Gyöngyvér. Munka és fiatal anyai teendőim mellett végeztem el évhalasztás nélkül az általános iskolai magyar-történelem tanári szakot jó eredménnyel.

Tanítottam Szentgálon, Balatonfőkajáron és Várpalotán. Aktív voltam tanárként, munkaközösség-vezetőként, és a gyermekmozgalomban is. Tanári pályafutásomat Gárdonyi Lajos szakfelügyelő indította el, és kísérte figyelemmel. Iránymutatásának, tanácsainak, biztatásának sokat köszönhetek. Jó példa volt szentgáli éveim alatt Németh József magyar szakos tanár, akinek az óráit gyakran látogattam. Legtöbb inspirációt azonban páromtól kaptam, aki a családi feladatokban és a tanítással kapcsolatos gondokban biztos támaszt jelentett számomra. Hiszem, hogy nélküle nem vagy csak nagyon nehezen boldogultam volna. Vele és gyermekeimmel volt teljes az életem.

Szentgálról Balatonfőkajárra költöztünk, ahová férjemet 26 évesen iskolaigazgatóvá nevezték ki. Fiatal kora ellenére eredményesen birkózott meg a feladatokkal, az iskola számos sikert ért el, jó hangulatú nevelői és tanulói közösség alakult ki.

Hihetetlenül nehéz évek voltak: szültem és csecsemőt neveltem, nyolc hét szülési szabadság után dolgozni kellett, készültem a tanítási órákra, nem volt gyakorlatom. Tanultam, lettem halasztás nélkül a vizsgáimat, rendben tartottam a családot, vezető beosztású férj felesége voltam. Közben költöztünk. Férjemet kétszer is behívták több hétre katonának. A diplomaátadási ünnepségre is a katonaságtól jött el Kalocsáról Pécsre. És hozta nekem a csokor virágot. Hetekig egyedül voltam. Nem volt nagyszülő, rokon, segítő. Lefogytam 46 kg-ra. Mégis életem egyik legboldogabb időszakát éltem.

Már főiskolás koromban publikáltam. Az Iskolatelevízió által meghirdetett pályázaton Egységesítés, pontosítás című írással dicséret oklevelet nyertem.

Ebből az időszakból fel kell idéznem Schleicher Imre bácsi és felesége, Mária néni emlékét, akik mind emberi példájukkal, mind szerető támogatásukkal segítettek életem nehéz helyzeteiben, pedagógiai munkámban.

1968-ban megszületett fiam, Tibor. Teljessé vált a család, de gondjaink boldogságunk ellenére szaporodtak. Nem volt bölcsőde, óvoda, nehezen találtunk gondozót a gyerekek mellé. Később megalakult és elindult az óvoda, ami a falu számára jelentős előrelépést biztosított.

Hét évet töltöttünk Balatonfőkajáron. Volt lakásunk, munkahelyünk, összetartó közösségünk, egészséges, szép gyermekeink. Innét léptünk tovább. A gyermekek további fejlődése érdekében megpályáztunk egy kisvárosi álláshelyet, amit elnyertünk. 1971-ben Várpalotára költöztünk. Ettől kezdve Várpalota lett felnőtt életem színtere.

A Várpalotához tartozó Inotán kaptunk szolgálati lakást, férjem a pétfürdői általános iskolában, én pedig a Kisegítő Iskolában kaptam állást. Egy év után a 2. számú Általános Iskola magyar-történelem szakos tanára lettem. Férjem pár év után igazgatóhelyettesi, majd igazgatói megbízatást kapott. A pétfürdői iskolában dolgozott nyugdíjas koráig. Később 12 évig a város ismert és megbecsült alpolgármestere volt.

Hét esztendő balatonfőkajári év után hét évig tanítottam a 2. számú általános iskolában. Voltam osztályfőnöki munkaközösség vezetője, irodalmiszínpad-vezető, versenyvizsgákra felkészítő, műsorkészítő. Nyertünk megyei kulturális versenyt, kirándultunk a megyénkben, Pécs környékén, Villányban, Bonyhádon, Szigetváron. Bányászok gyermekeit nyaraltattuk

évente a Balatonon, vezettem nyári napközit. Publikáltam is. Egy évforduló megünneplésének nevelő hatása címmel megjelent írásom a Pedagógia a gyakorlatban c. kiadványban.

Nagyon jó viszony alakult ki a párhuzamos osztály főnökével, Gothné Sáríkával, Vargha Károlyné Valikával, Vékey Zoltánnéval és még sok kollégával. Volt tanítványaim a mai napig felkeresnek, írnak, figyelik irodalmi munkásságomat.

1980-ban felkértek az akkori Kisegítő Iskola igazgatói feladataira. Mivel nem volt szakirányú képesítemem, igazgatói vagy helyettesi gyakorlatom, csupán egy év gyógypedagógiai múltam, erősen megfontoltam döntésemet. Szerettem volna továbbtanulni, képezni magamat, erre nem kaptam akkori iskolámban lehetőséget. Férjem is támogatta új feladatom elvállalását, végül is elfogadtam a felkínált vezetői állást. Mivel egy fegyelmi vizsgálat utáni állapot zilálta a tantestületet, egységről nem lehetett beszélni, egyszerre kellett megbirkóznom a vezetés technikai és szubjektív nehézségeivel. Szerencsére volt néhány remek szakember, akire szakmailag támaszkodhattam. Ilyen volt Dr. Czeidli Istvánné, Szabóné Bátor Erzsébet, Fodor Tamás. Meg kellett szilárdítani a munkahelyi fegyelmet, a szervezetlenséget, valamint saját elfogadásomat. Nehéz időket éltem. Négy év múlva a megyei átfogó felügyeleti vizsgálat jegyzőkönyvébe már bekerült, hogy intézményünk „országos átlag feletti” munkát végez.

Igazgatásom első évében beiratkoztam a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolára. Megszereztem 1983-ban az oligofrén-pedagógia szakos tanári végzettségemet. Ettől kezdve már rendelkeztem szakirányú képesítéssel. Az iskola jelentős fejlődésen ment keresztül tárgyi és szakmai vonatkozásban is. Új udvarrészsel, közlekedési tanpályával bővült, óvodai tagozatot indítottunk, biztosítottuk az ország minden részéből érkező továbbképző tagozatos (ma szakiskolai) tanulóink kollégiumi elhelyezését. Országos sportverseny megszervezését és gyakorlati lebonyolítását valósítottuk meg sikerrel.

Számos főiskolai hallgató munkatársunk eredményes gyógypedagógiai tanári végzettséget szerzett.

Mindeközben beiratkoztam a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem szakosító tagozatára, ahol a filozófia tantárgyból kitüntetéses diplomát szereztem. Ezután a doktori cím megszerzésére és megvédésére készültem fel, 1990-ben doktori címet szereztem filozófiából cum laude minősítéssel.

1987-ben állást változtattam, az Országos Oktatástechnikai Központ tudományos főmunkatársa lettem. Szakmai anyagokat készítettem (transzparenszek, videófilmek, tankönyvek) történelem, gyógypedagógia és magyar nyelvtan tantárgyakból. Ekkor már rendszeresen publikáltam szakmai folyóiratokban. Az intézményben végzett munkám alapján helyettes főosztály-vezetői munkakörbe léptettek elő. Mint a Művelődési Misztérium munkatársának, szakmai útjaim voltak Varsóban, Szófiában, Wittenbergben, utóbbiban előadást is tartottam német nyelven.

A rendszerváltás után az OOK-t megszüntették, állásváltásra kényszerültem. Elvállaltam a Zánkai Gyermeküdüdő Centrum üdüdüdetési igazgatói állását.

Nagyon nehéz időszak volt ez is. Időtartama a rendszerváltás után, az Antall-kormány idejére esett. Egyfelől felállt az új vezetőség, kevés üdüdüdetési, idegenforgalmi gyakorlattal, másrészt ott voltak még az Úttörőváros korszakából a régi munkatársak az új iránti averzióikkal. Folyt az üdüdüdő jellegének átalakítása, egyre több nem gyermekkorú fiatal fogadott be a centrum, életvitelük, szokásrendjük különbözött a gyermekkorúakétól (pl. alkohol fogyasztása a tilalom ellenére). Nőtt a rongálások száma. Mindezek megfékezése, az új rend kialakítása nehéz feladat volt. Szerencsére itt is megtaláltam azokat a gyermekszerető, szakterülethez értő munkatársakat, akiknek segítségével megfelelő szinten működött az intézmény. Megnehezítette a tevékenységet, hogy ott tartózkodásom

három évében három főigazgatóhoz kellett alkalmazkodnom a gyakori változások miatt. Sok esetben egymagam viseltem a hatalmas üdülőcentrum megfelelő működésének gondjait. A minisztérium mint tulajdonos gyakran ellenőrzött bennünket, de inkább a hiányosságok megkeresése, mint a problémamegoldás jellemezte látogatásaikat. Nehezítette helyzetemet, hogy Zánkán kellett laknom, férjem egész héten egyedül volt Várpalotán. Nyáron még hétvégén sem tudtam haza jönni. Mindezek okán három év után kértem korengedményes nyugdíjazásomat.

Nyugdíjazásom után még tanítottam óraadóként a Pannon Egyetemen.

Ezután aktív szakértői tevékenységbe fogtam. Tizenhét évig voltam országos közoktatási szakértő. Vállalkozásom a Ráció Szakértői Iroda nevet viselte. Hazám számos megyéjében és Budapesten is végeztem tanügyigazgatási vizsgálatokat.

Országos szakmai konferenciát szerveztem Balatonfüreden jeles minisztériumi és tudományos ismeretekkel rendelkező előadókkal. Ebben az időszakban jelentős szakmai publikációim, cikkeim sorozatban jelentek meg az Új Pedagógiai Szemlében, a Tehetségben, a Gyógypedagógiai Szemlében, a Művészet és Nevelésben és más szakmai folyóiratokban. Dolgoztam az OKÉV-nek több alkalommal. Legjelentősebb a Közép-Dunántúli Régió Hosszú távú közoktatási-fejlesztési terve oktatási részének kidolgozása.

Fiatal korom óta tagja vagyok a Magyar Pedagógiai Társaságnak. Írtam a szakmai folyóiratokba, részt vettem szakmai találkozók szervezésében, előadások tartásában, vezettem a Neveléelméleti szekció Veszprém megyei tagozatát. Kapcsolatunk ma is aktív. Szakmai munkám fontos területe volt a Közoktatási Szakértők Országos Egyesületében kifejtett tevékenységem. 15 évig voltam az országos elnökség tagja. Számos cikket írtam a szakértői tevékenységgel kapcsolatos feladatokról, gondokról, nehézségekről. Önálló alkotásom a Törzsök Károllyal közösen készített *Bakonyi kosár* című tanulmány, amely a kistérségi társulások működésének módjait, előnyeit és hátrányait mutatja be. Jogvédett írás.

A szakértői munka nem volt könnyű feladat. Először is el kellett fogadtatni az iskolákkal, hogy szétválasztották a tanácsadást az ellenőrzéstől. A kezdetekben nem volt szakmai irodalom, amire támaszkodhattunk volna. Nekünk kellett kidolgozni az ellenőrzés főbb szempontjait, ami aztán be is került a MM ún. fehér könyvébe. Gyakorlatunkhoz tartozott a személyes látogatás, beszélgetés a megbízóval, a vizsgált intézmény vezetőivel, munkatársaival, érdekvédelmi szerveivel. Mindig közöltünk döntési alternatívákat, mindegyiknek előnyeivel és hátrányaival. Véglegesítés előtt ismertettük az anyagot a vizsgált intézmény vezetőivel, és külön a megbízóval az esetleges korrekciók érdekében. Legfőbb szempontunk a gyermekek érdekeinek szolgálata volt.

A javaslatok, ajánlások zárták a munkát. Megesett, hogy a feltárt hiányosság érdeksérelmet jelentett. Jogszabályismeretünknek naprakésznek kellett lennie. Volt biztosításunk az esetleges tévedések negatív következményeire, de 17 év alatt egyszer sem fordult elő, hogy erre szükség lett volna. Ebben a munkában fő társam férjem, Törzsök Károly volt, de megesett, hogy egy-egy nagyobb és összetettebb intézmény vizsgálatához alvállalkozó szakértőket is alkalmaztunk.

Az aktív munkát férjem elhunytá után hagytam abba, 75 éves koromban. Néha még vizsgáztattam, tartottam szakmai előadásokat, de már az utazgatás, a feladatok jó színvonalú ellátása nehezemre esett. Ekkor kezdtem bele ifjúkorom kedvenc tevékenységének folytatásába, a szépirodalom művelésébe. De ez már az egy másik fejezet.

Törzsök Károly, az én életem párja ötven évig volt szerető társam, gyermekeim apja, támaszom, kontrollom. 2012-ben elvesztettem önmagam felét, magamra maradtam, elbizonytalanodtam. Fél évig nem gondolkodtam a holnapról, csak éltem egymás után a

napokat. Aztán egyszer csak úgy éreztem, hogy szellemi épségem érdekében változtatnom kell. El kell fogadnom távozását, a magányt, és értelmes elfoglaltságot kell találnom. Így fordultam a hajdani örömteli írások felé. Írói névnek megtartottam leánynevemet, és Szücs-Gáspár Borbálaként írom szépirodalmi alkotásaimat.

Főlelevenítettem fiatalkori élményeimet, eredményeimet, és írni kezdtem. Eleinte csak a gyászt, a szorongást, a reménytelenséget írtam ki magamból. Asperján György neves, József Attila-díjas költő, író elolvasta néhány versemet, és biztatott a folytatásra. Verseim hamarosan megjelentek antológiákban, folyóiratokban, elektronikus magazinokban. 2015-ben megjelent első kötetem, a *Hajnal alkony után*, amely a magamra találás érzését kívánta kifejezni. Asperján a könyv előszavában ezt írta: „Nagy ajándék, ha az említett képességünk visszatér, hiszen a líra nincs életkorhoz kötve, az önkifejezés ösztökélő vágya bármikor felébredhet... Formailag összefogott versei, és igényes költői kisprózái a lélek derűjét, a létezés törvényei elfogadásának nehéz, de okos megértéssel kezelt nyugalma tükrözik.”

Sokan jöttek el a bemutatóra, a város lakossága megértéssel és érdeklődéssel fogadott. Mindez új lendületet adott a további alkotáshoz. 2017-ben megjelent második kötetem. Címe: *Elmúlt jövő*. Kiadója a budapesti Hungarovox volt, tulajdonos főszerkesztője, Kaiser László jelenlétével tisztelte meg a könyvbemutatót. Árulták a nagyobb könyvesboltok, hamar elfogyott. Egyre több helyre hívtak meg könyvbemutatóra. Tapolca, Budapest, Ajka, Almamellék: csupán néhány a meghívók közül. Szerkesztőm és mentorom lett Hollósvölgyi Iván József Attila-díjas költő. Véleményére mindig számíthattam. Nyolcvanadik születésnapomra a Krúdy Gyula Városi Könyvtár szerzői estet rendezett, ahol a város irodalomszerető lakossága megtisztelt jelenlétével. 2020-ban jelent meg *A végtelen küszöbén* című kötetem, majd 2021-ben első prózakötetem *Csillagot jártam* címen. Hollósvölgyi Iván az Előszóban ezt írja: *Szücs-Gáspár Borbála életünk legsúlyosabb kérdéseiről is játszi könnyedséggel tud írni, stílusának e légies természete a kötet címadó ciklusának lapjain teljesedik ki leginkább. A „Csillagot jártam”-ciklus legszebb írásai a maguk megható személyességében is általános érvényűvé, egyetemessé emelkednek. Köszönhetően az íróknak nagyon egyéni, ugyanakkor a mindannyiunkban közös emberit láttatni képes írásmódjának.*

Az írás jelenlegi életem fontos eszköze az egyéni és társadalmi feszültségek mindennapi feldolgozásában. Készülök ötödik kötetem kiadására. Tagja vagyok a Szak- és Szépírók Országos Egyesületének.

A pedagógus mindennapi munkája során akkor is közéleti személy, ha azon túl más feladatot nem vállal. Azonban egy nő pályafutása különbözik a férfiakétól, mert olyan szerepek is várnak rá, amelyeknek a férfiaknak nem vagy csak részben kell megfelelni. Mivel én a teljes életet akartam megélni, vállaltam a dolgozó, a közéleti és az anyai szerepet is. Én akkor tudtam a családi teendőkről, a tanításon túl feladatot vállalni, amikor gyermekeim már elég nagyok voltak ahhoz, hogy napi gondozásukra, tanulásukra kevesebb időt kellett ráfordítanom. Legjelentősebb közéleti vállalkásom a Várpalotai Írisz Nőegyesület megalapítása, alapító elnökként vezetése, szervezése volt. Tizenegy évig vezettem az egyesületet. Az Írisz Nőegyesület mellett alapítottam és vezettem egy országos ernyőszervezetet is, a Régiók nőhálózatát. Működése alatt országos konferenciát szerveztünk Nagyatádon, aktív részvétellel, sikeresen. Özvegységem alatt 3 év elnökség után erről is leköszöntem. Ezzel azonban nem fejeződött be a nők érdekében kifejtett tevékenységem. A mai napig kapok felkéréseket nőkérdéssel foglalkozó diplomadolgozatok írásának segítéséhez.

2002-ben független jelöltként felkérést kaptam egyéni országgyűlési képviselő-jelöltség vállalására. Politikai előzmény és ismertség nélkül indultam. Ennek ellenére csupán 10 szavazattal vesztettem. A választási bizottság a fellebbezés ellenére az újrászámolást

megtagadta. Később nyilvánvalóvá vált, hogy két szabálytalan jegyzőkönyv eredményét is beszámolták, így lett az eredményem 10 darab szavazattal vereség. Állításom a *Hol a határ* című kiadványban megtekinthető.

Ezután kerültem be a várpalotai Oktatási, Kulturális és Sport Bizottságba külső szakértőnek, majd a következő ciklusban a Veszprém Megyei Oktatási, Kulturális és Sport Bizottságba szintén külső szakértőnek. Tagja voltam a TIT-nek, egy időben vezettem a várpalotai egyesületet.

*

Íme az életem dióhéjban. Egy életet szavakba foglalni lehetetlen, azt csak megélni képes az egyén. Teljessé a tényeken túl a gondolatok mélysége, az akarati és érzelmi tulajdonságok és képességek teszik. Meghatározzák a körülmények, a tárgyi és személyi lehetőségek is. Boldog vagyok, hogy ezt a küzdelmes életet megélhettem, itt, ebben a hazában, ezek között a körülmények között.

Szűcs-Gáspár Borbála: Az én hazám

Az én hazám a zselici dombság,
az én hazám a bakonyi szél,
a locsogó Almás partja,
a fennsíki tél, a balatoni
napfény és a sárréti mező.
Az én hazám az álom,
a valóság és az ábránd,
anyám sírja és párom,
a drágakő.
Az én hazám a gyermek,
síró kamasz és bakfis, a derűs,
az én hazám a dunántúli „e” hang
és a palotai temető.
A lovasi szőlőhegy, a nyárfás,
a hegyoldali gyalogút,
a beköszönő szomszéd,
a lomb is, a remegő.
A szerelem a parkban,
a hajdan emlékek sora,
a bánat és a zengő
mennyegek ostroma.
A bánya mélyén szénpor
takarta emberek,
a bányatavak melletti
üdezöld berek.
A rózsasor a kertben,
a lehullott avar,
gyermekem bölcsője
és a föld is,
mely egyszer majd betakar.

Végezetül az *életpálya állomásai* szikár egymásutánban:

Dunai Vasmű anyagkiadó 1957-1960.

Építőképző Vállalat Balatonalmádi pénzügyi előadó 1960-1962.

Óvodapedagógus (képesítés nélkül) Lovas, Balatonalmádi, Alsóörs 1961.

Általános iskola, főiskolai hallgató (magyar, történelem) Szentgál, 1962-1964

Általános iskola, szaktanító, szaktanár (magyar, történelem) Balatonfőkajár 1964-1971.

Kisegítő iskola tanár Várpalota 1971-1972.

Általános iskola, szaktanár (magyar, történelem) Várpalota 1972-1980..

Kisegítő Iskola Várpalota (többcélú eltérő tantervű iskolában: óvoda, általános iskolai szakasz, speciális szakiskola, kollégium) 1980-1987.

Igazgató. Várpalota

Országos Oktatási Központban: tudományos főmunkatárs: taneszköz-fejlesztés történelem, magyar nyelv (általános iskolai és középiskolai szakasz) és gyógypedagógia területén, majd főosztályvezető-helyettes a pedagógiai főosztályon Veszprémben 1987-1990.

Üdültetési igazgató a Gyermek és Ifjúsági Üdülőcentrumban, Zánkán 1990-1993.

1993-tól nyugdíjas

Veszprémi Egyetem Továbbképzési Központjában munkatárs, óraadó nyugdíjasként 1993-1994.

1995-től közoktatási szakértő, Ráció Szakértői Iroda 2013-ig

Fontosabb szakmai publikációk:

Új Pedagógiai Szemle 1999/1-4. sz., 2004/7-8. sz.; Tehetség 2008/1, 2006/ 3-4., 2009/3.;

Fejlesztő pedagógia 1997/4-5.; Megyei Pedagógiai Körkép 1997/4. szám.

Törzsök Károlyné

KÖNYVISMERTETÉSEK

Borbély-Pecze Tibor Bors (szerk.): Pályaválasztás, pályaorientáció, pályaedukáció

A pályaorientáció, pályaválasztás témaköre – noha hazánkban több mint 100 éves szakmai háttérrel rendelkezik – csak a kétezres évek elejétől került egyre inkább fókuszba és váltak ismertté a kapcsolódó fogalmak szakmai és társadalmi szinten egyaránt. A kötetben szereplő megannyi kifejezés (pályaorientáció, pályaedukáció, pályacirkulálás, életpálya-tanácsadás, pályapedagógia stb.) is jól mutatja, hogy számtalan szegmense és értelmezése van e területnek, amelyben az eligazodás a szakemberek számára sem könnyű.

Ebben a sokszor áttekinthetetlennek tűnő tudományterületi és gondolati sokféleségben kíván utat mutatni a kötet. A felsőoktatási tankönyv alapvetően két fő részre bontható, míg az első rész leginkább a fogalmak, elméleti keretek megfogalmazására, körülhatárolására fókuszál, addig a második rész inkább a pályatanácsadás és pályaorientáció gyakorlati megvalósulásának különböző szegmenseit mutatja be. Így azon tanulmányokon túl, amelyek a fogalmak tisztázását, tartalmi mélységük bemutatását tűzik ki célul, a nemzetközi tendenciákról, a digitális és online tanácsadásról, valamint a pályaedukációs tanulmányment rendszerekkel kapcsolatos elvárásokról és jó gyakorlatokról is olvashatunk. A kötetben szereplő publikációk alapján jól követhetők a múlt-jelen-jövő dimenziójában a terület szakmai és módszertani változásai és a társadalmi igényekre megfogalmazott válaszai.

A kötet több szempontból is hiánypótlónak tekinthető. Az elmúlt időszakban a pályaorientációval foglalkozó kutatók és gyakorlati szakemberek a terület sokféleségét számos megközelítésből bemutatták, tapasztalataikat, továbbgondolásra érdemes felvetéseiket megannyi tanulmányban, tudományos publikációban adták közre. Azonban noha a felsőoktatásban ma már számos egyetemen tartanak a tématerülettel kapcsolatos kurzusokat, ilyen átfogó jellegű felsőoktatási tankönyv eddig még nem készült.

A kötet kiváló példája a tudományos-kutatói együttműködések jelentőségének is. A lektori előszó is kiemeli, hogy a tanulmányok szerzői az ország különböző felsőoktatási intézményeiben vagy egyéb kutatóhelyein dolgoznak, mégis a tapasztalatok összegzésére, a gondolatok összefoglalására sok esetben közösen vállalkoznak. Ez a közös munka lehetővé teszi a szakterületi fogalmak egyértelműsítését, a közös szakmai sarokpontok kijelölését, miközben a megvalósulás, megvalósítás differenciáltságának fontosságát hangsúlyozzák.

A tankönyvben szereplő szakmai cikkek többféle nézőpontja megfelelő alapot biztosíthat a terület iránt érdeklődőknek, pedagógusoknak, szakembereknek, valamint a szakterületen tanuló hallgatóknak. A 8 szerző összesen 12 tanulmányát tartalmazó kötet a Magyar Pedagógiai Társaság, az ELTE Eötvös Kiadó, valamint a Wesley János Lelkészképző Főiskola gondozásában jelent meg 2022-ben, a könyv megjelenését a Takács Etel Pedagógiai Alapítvány támogatta. A kötet print és online változatban is elérhető.

Suhajda Csilla Judit

Szeitz János

A jelenlévő múlt

Jeles, örökifjú andragógus tagtársunk, Szeitz János novelláskötettel lepte meg tisztelőit és olvasóit. „A múltidejű jelen” Jelentős, fontos mű. A jobbára párbeszédbe szervezett egy-egy sors létfontosságú fordulatait megidéző elbeszélések emlékeztetnek a hatvanas évek valóságfeltáró novellisztikájára, korábban elhunyt szerzők írásaira (Mocsár Gábor, Vészi Endre, Kertész Ákos, Gál István, néha Fejes, bár ennél szikárabb, kicsit a fiatal Moldova). Sőt van valami csehovi is – a kevés cselekmény közé rejtett filozofikus tépelődésekkel, megannyi tragédiába fulladó történettel, szembeszökően sok női hőssel.

A cím találó. Fontos tanulság: ez a mai irodalomban ritka, hogy az utóbbi kb. 80 évet egy, meg-megszakításokkal teli, de mégis egybefüggő folyamatban élik meg hősei. Nem lehet „lukakat” vagy közhelyeket füllenteni egy/egy ciklusra.

Igaz, az előnye a szerzőnek hosszú élete, melynek köszönhetően a rendszerváltás, akár a NER horizontjáról tekint megértéssel, de elemzően e sorsokra, a korábbi fordulatokra.

Az Edöcs Tamás fuvolazenéjétől kísért nyilvános bemutatón Szepes Erika méltatta a kötetet. Amikor a szerző arról szólt, hogy egyik hőse tragikus halála színhelyén ma üzletközpont áll, akkor az irodalomtörténész egy kortárs-költőt idézett továbbépítve a jelképet: Múltunkat letérkövezték.... És a jövőnket is.

Trencsényi László

Janusz Korczak

A szalon gyermeke

A fiatal orvostanhallgató Goldszmit Henryk kereste helyét a világban. Túl van apja tragikus betegségének, s szomorú halálának élményén, de még innen az emberi szenvedésekben oly 'gazdag' orosz-japán háborúban katonaeorvosként megszerezhető tapasztalatain. Varsó szegényei érdeklik. Első könyve 1901-ben az „utca gyerekeiről” szól. 1905-ben jelenik meg második könyve, a Kaskák, kosárcák címmel. Műfaját humoreszkek gyűjteményeként tartja számon az irodalomtörténet. Portrék, városi jegyzetek köteté szerkesztve. Ezen közben, éppen 120 éve folyóiratközleményben jelenik meg A szalon gyermeke című vázlata, mely harmadik kötetének lesz címadó darabja 1906-ban.

A műfaj adott – Korczak későbbi munkában is alapvető. Megfigyelések, dialógusok, tényyszerű, szikár jegyzetek, vallomások laza kötésű sorozata.

A pedagógusi elkötelezettség még csak 'nyomokban' érződik, feltűnik egy-egy gyereksors, a legfiatalabb generáció iránti szembeszökő empátia.

Az majd a 10-es években keletkezett tábori élmények leírásában mutatkozik. A varsói szegények gyerekeinek michałowkai, majd wilhelmówkai táborozásain orvosként, nevelőként közreműködő fiatal aktivista szerepvállalásaiban majd itt egyesül a valóságot hitelesen megörökítő író és a gyerekvilág valóságában eligazodó-eligazító pedagógus szerepköre.

Ennek a szerepvállalásnak tényei és dokumentumai közismertek a pedagógiatörténetben, Korczak-irodalomban tájékozódó olvasó számára – az árvaház, a gettó és a haláltábor viszonyai közepette tanúsított kiemelkedő humanista helytállás állomásai.

Az *A szalon gyermeke* című regény tanúságtétel a pedagógussá válás útjáról. Az életutat, az életművet, valamint a szöveget magát egybevető filológusok, Korczak-kutatók e három komponens összefüggéseiből levezetik Janusz Korczak alkotói és személyes fordulatát – a gyermekvilág iránti feltétlen elkötelezettség felé.

A korai Korczak-regény hőse egy középosztálybéli fiatalember, aki szakít családjával és a polgári életformával, "alámerül" a XX. századelő varsói szegénynegyedeibe, éjjeli menedékhelyeibe, majd megannyi identitáskeresési "kaland" után a gyerekek javára szentelt életben leli meg hivatását.

Nem önéletrajzi kulcsregény, de lehetetlen nem gondolni a szerző életútjára.

Miközben a közép-keleteurópai kortárs irodalom analógiái jutnak eszünkbe: a szemrehányó üzenet az apának: Franz Kafkát, az útját kereső diák Csehov hőseit, a városi szegénység részvételi empatikus, jóformán naturalista ábrázolása a magyar Gozdsu Eleket, Bródy Sándort és más korabeli novellistákat.

Az új magyar Korczak-kiadás tehát nem egyszerűen a nagy pedagógus iránti kegyelet szimbóluma, de fontos adalék a századelő európai irodalmának ismeretéhez is.

A regényt több magyar Korczak-kiadás segítője, a kiváló polonista, Pászt Patrícia fordította,

Trencsényi László

Glashütter Melinda – Bognár Roman

Arany iránytű program. A szeretet iránytűje

Roman és Melinda a barátaim. Örömmel kísértem végig azt a néhány évet, amikor a gyerekekkel együtt egy nagy izgalmas kutatás mindennapjait élték. Csendesen dolgoztak, nem készültek világmegváltónak, de volt hitük és tapasztalatuk arról, hogy a bizalom, az elfogadás, a megértés és a szeretet meggyógyítja a lelket. Figyeltek a gyerekekre és próbálták megérteni a cselekedeteik mozgatórugóit, Megfigyelték azokat az élethelyzeteket, ahol a gyerekek frusztráltak voltak, vagy jól érezték magukat, aktívvá váltak, célt, értelmet fogalmaztak meg és levetették magukról a védekezés álcáit.

Mentor kollégáikkal együtt csendesesen ünnepelték azokat a pillanatokot, amikor a gyerekek félszeg morgás helyett ölelésre tárt karral üdvözölték egymást.

Ebben a történetbe semmi sem volt könnyű. Nem könnyű a gyerekeknek a kirekesztés, a kudarc, a csalódás árnyaival, és nem könnyű a mentoroknak, amikor önmaguk fölé emelkedve teljes szívvvel jelen voltak. Jelen voltak, csoportként tették a dolgukat.

Meli és Roman azzal a szándékkal írta ezt a könyvet, hogy segítsenek nekünk, segítsenek mindazoknak, akik ezt a nehéz, de szép feladatot vállalják. Nagyszerűsége abban rejlik, hogy megértést ad a gyerekeknek, és rezonál a velük való munkához.

Segít azokban a pillanatoknak, amikor úgy érezzük, hogy elfáradtunk, eszköztelenné váltunk, amikor nagyon nehéz. Nagy segítség ez. Mert van egy nagyon fontos üzenete. Azt üzeni, hogy nem vagy egyedül.

Schiff Ágnes

Molnár György

Pedagógia, innováció, technológia, digitális kultúra – a digitalizáció új irányai

A Typotex Kiadónál megjelent kötet 5 fejezetben tekinti át a digitalizáció komplex irányait. Kezdve a fenntarthatóság oktatási kihívásaitól a digitális vállalatok és a digitális gazdaság témakörén át a digitális állampolgárság és életvitel szerepéig, kitekintve a mesterséges intelligencia és a robotika jövőbeli hatásaira, s egy jelentős hangsúlyt adva a digitális pedagógiának a gyakorlati jelentőség és a módszertani megoldások tekintetében. A 125 oldalas könyv tömören, közérthetően, de a szakmai közönség számára is esszenciális értéket képviselve tekinti át a szerteágazó témakört, szemléletes ábrákkal és aktuális, új információkkal színesítve azt. Jelentős a bemutatott két empirikus vizsgálat, amelyben az oktatás, különösen a felsőoktatás digitális átállását kutatta, egy korábbi vizsgálat a pedagógusok IKT-használatát tárta fel. A szerző felismerte, hogy *„az IKT kiváló katalizátora a pedagógiai innovációnak, különösen, ha a hálózatalapú és mobil eszközön alapuló oktatási módszereket is alkalmazzuk”* Ez azonban csak olyan tanulási környezetben tud működni, ahol az IKT-eszközök megléte mellett a pedagógusok és a tanulók egyaránt nyitottak az új oktatási módszerekre. A szerző a körülöttünk zajló globális trendeket beemeli írásába.. Összegzi a tendenciákat, amelyek alakítják a pedagógia és didaktika területét, beleértve az oktatás folyamatát, az IKT szerepét, az információs társadalmat, a digitalizációt, valamint a digitális vállalatok és gazdaság hatásait az oktatásra. Hangsúlyozza, hogy a technológiai innovációk alapvetően befolyásolják az oktatás alapvető kérdéseit: mit, hogyan és miért tanítsunk. Az oktatás céljától, tartalmától és követelményeitől kezdve a szervezésen, módszereken és eszközökön át a tanulók, az időtényező és az intézményrendszer szempontjait minden terület érintett. A digitális eszközök és a digitális környezet aktív, kreatív pedagógiai alkalmazása mára a pedagógus pálya rugalmasságának fontos fokmérőjévé vált. A tanulási-tanítási folyamat minden elemében egyre meghatározóbb szerepet kapnak a digitális megoldások az óratervezéstől és információszerzéstől a tanulásszervezésen át az értékelésig, az adminisztrációs feladatokig. Mielőtt digitális pedagógiai eljárásokat fogalmaznánk meg, fontos tisztázni, hogy segítségükkel milyen pedagógiai célokat kívánunk elérni. Mivel a tanulók egyre többet és egyre magabiztosabban mozognak a digitális térben, nagy lehet a kísértés, hogy azt gondoljuk: a digitális eszközök és módszerek rendszere képes helyettesíteni a pedagógiai tervezést, nem pedig eszközként szolgálja ki azt. Megjósolhatatlan, hogy az elkövetkező évek milyen technológiai áttöréseket hoznak, éppen ezért fontos, hogy a digitalizáció fogalmkörét pontosan értelmezzük. A szerző az összegzésben megfogalmazza mindezt: *„eddigi sokéves tapasztalatom és az elvégzett kutatásom alapján úgy vélem, hogy az oktatás hatékonysága – és jósága, amennyiben így jellemezhető – azon is múlik, hogy a tanár tudja, mikor használjon digitális technológiát, és mikor maradjon a hagyományos módszerek alkalmazásánál. Ez a tudás pedig nem csupán a jelenre, hanem – véleményem szerint – a teljes 21. századra érvényes lesz.”* Az elmúlt néhány év szembesített minket felsőoktatásban oktatókat, kutatókat, pedagógusokat, s minket mint a társadalom ezernyi területén működő embereket, hogy milyen jelentős változások történnek a digitalizáció társadalmiasítása során. Ennek alapján feltételezhető, hogy a digitalizáció, a digitális pedagógia tárgya, témái a továbbiakban is dinamikus fejlődnek, és a változás követése elengedhetetlen nemcsak a fejlődéshez, de a fennmaradáshoz és a túléléshez is.

Bacsa-Bán Anetta

